

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)

39/4 ซอยรัชดาภิเษก 32 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทริก เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail Address: anujmemp@gmail.com โทร 0-29390847-8

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในรอบเดือน กุมภาพันธ์ 2551 หรือรายงาน "Update" ฉบับที่ 19 จัดทำโดย **โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)** โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้ดำเนินงาน หวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร และขอความกรุณาเผยแพร่เอกสารฉบับนี้ ต่อไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

20 มีนาคม 2551

สารบัญ

คำชี้แจง.....	1
สารบัญ.....	2
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง	3
ลัทธิไซออนนิสม์: กำเนิดและการขยายตัว.....	3
1. บทนำ.....	3
2. กำเนิดและการวางรากฐานลัทธิไซออนนิสม์ (1897-1947)	4
3. การตั้งมั่นของลัทธิไซออนนิสม์: การสถาปนารัฐอิสราเอล (ค.ศ.1948-1966).....	11
4. การแผ่ดินแดนของลัทธิไซออนนิสม์: มหาอิสราเอล (Greater Israel) (ค.ศ.1967-1982)	12
5. บทลงท้าย: อนาคตที่เริ่มตีสืบ.....	13
บรรณานุกรม.....	14
ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง	15
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง	15
1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป	15
2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง.....	17
2. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน	20
3. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอัฟกานิสถาน.....	23
4. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ	25
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานและน้ำมัน	28
1. สถานการณ์ทั่วไป : ความต้องการน้ำมันดิบโลกจะลดลง.....	28
2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน:โอกาสลดลงมีน้อย	28
3. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอื่นๆ.....	30
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ	32
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจทั่วไป	32
2. สถานการณ์และนโยบายการเงินในกลุ่มรัฐ จีซีซี	32
3. เศรษฐกิจตะวันออกกลางขณะค่าดอลลาร์และเศรษฐกิจสหรัฐตกต่ำ	34
4. ความเคลื่อนไหวตลาดร่วมและการรวมสกุลเงิน จีซีซี	35
5. สถานการณ์ความเคลื่อนไหวที่น่าติดตามอื่นๆ.....	36
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม.....	39
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป.....	39
2. ความเคลื่อนไหวทางสังคม-การศึกษาเชื่อมโยงระดับโลก.....	40
3. ความเคลื่อนไหวขององค์การการกุศลต่างๆ	42
4. ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข	44
ภาคผนวก 1	46
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)	46
ภาคผนวก 2.....	47
แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา	47

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง

กุมภาพันธ์ 2551

ลัทธิไซออนนิสม์: กำเนิดและการขยายตัว

1. บทนำ

กล่าวกันว่าจะเข้าใจโลกอาหรับ ก็ต้องศึกษาศาสนาอิสลาม สำหรับการเข้าใจประเทศอิสราเอล นั้นจำเป็นต้องศึกษาลัทธิไซออนนิสม์ เพราะลัทธินี้เป็นรากฐานทางความคิดทฤษฎีและเครื่องมือทางการเมืองในการก่อการก่อรัฐอิสราเอล ถ้าปราศจากลัทธิไซออนนิสม์ ชาวยิวที่อยู่กระจัดกระจายในประเทศต่างๆ ทั้งในยุโรป เอเชีย แอฟริกา และอเมริกา ก็ไม่อาจรวมตัวกันตั้งรัฐอิสราเอลได้ เช่นเดียวกับลัทธิก่อสร้างชาติอื่น ผู้นำมีความสำคัญค่อนข้างสูง ที่ได้อุทิศตนและสืบทอดอุดมการณ์ ปฏิบัติการจนทำให้ความหวังนั้นกลายเป็นจริง

ลัทธิไซออนนิสม์ในทางปฏิบัติ เป็นขบวนการชาตินิยมที่แอบอิงกับคำสอนทางศาสนายิว อาศัยการลอบบีที่ทรงประสิทธิภาพ การปฏิบัติการข่าวสารและการรุกทางการเมือง การสร้างกองทหารที่เกรียงไกร นำพารัฐนี้ผ่านอุปสรรคความยากลำบาก และสงครามหลายครั้ง จนกระทั่งอิสราเอลตั้งมั่นคง เป็นมหาอำนาจของภูมิภาค ควรที่จะศึกษาลัทธิไซออนนิสม์ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ประเด็นว่า **ลัทธินี้** เกิดกำเนิดขึ้นมาได้อย่างไร ในสถานการณ์ใด และมีใครเป็นผู้นำสำคัญบ้าง ได้มีการสร้างพันธมิตรทั้งถาวรและชั่วคราวกับใครบ้าง เหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 เอื้อประโยชน์ในการก่อตั้งรัฐอิสราเอลอย่างไร การรวมพลังชาวยิวเกิดขึ้นได้อย่างไร การลงหลักปักฐานในดินแดนปาเลสไตน์กระทำอย่างไร ดำเนินการต่อสู้อย่างใดบ้าง สงครามอิสราเอล-อาหรับที่ยืดเยื้อมาหลายสิบปีเป็นอย่างไร ลัทธิไซออนนิสม์มีบทบาทอย่างไรในการหล่อเลี้ยงจิตใจที่พร้อมทำสงครามนี้ และพันธมิตรพิเศษสหรัฐ-อิสราเอลเกิดขึ้นได้อย่างไร **เป็นต้น** อนึ่ง ประเทศอิสราเอลเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางการเมืองการข่าวสาร มีบรรยากาศประชาธิปไตยสูงพอสมควร แม้ว่าจะตกอยู่ในภาวะสงครามยาวนาน มีการจذبเงินที่กและต่อมามีการเปิดเผยบันทึกเหล่านี้ตั้งแต่ราวปี 1970-75 ทำให้เห็นภาพในอดีตชัดขึ้น นอกจากนี้ **ยังมี** นักคิดนักเขียนที่อุดมสมบูรณ์ มีผลงานเกี่ยวกับเรื่องนี้จำนวนมาก ทั้งที่สนับสนุน คัดค้านและเป็นกลาง ในที่นี้จะสังเขปความบางประการที่พอวาดภาพใหญ่ ให้เห็นประเด็นดังกล่าว

นอกจากนี้ ควรกล่าวด้วยว่าผู้นำของลัทธิไซออนนิสม์นั้น **ก็มี** ลักษณะร่วมกับบุคคลทั่วไป นั่นคือถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม มีความปรารถนามุ่งมั่นหรืออุดมการณ์ มีทัศนะและท่าที มีการคิดอ่านวางแผนต่างๆ ตามเหตุการณ์ มีความหวังและความหวาดกลัว พวกเขาไม่ใช่กบฏและคนชั่ว มักคิดว่าทำสิ่งที่ดีที่สุดแก่ชาวยิวและประเทศอิสราเอล แต่ความจริงอาจเป็นอย่างอื่น ในที่นี้จะยึดถือการกระทำของเขาเหล่านั้นในสถานการณ์หนึ่งๆ เป็นสำคัญ เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่ผลักดันเหตุการณ์ให้เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไป

2. กำเนิดและการวางรากฐานลัทธิไซออนนิสม์ (1897-1947)

2.1 ภาพทั่วไป

ลัทธิไซออนนิสม์โดยทั่วไปถือว่กำเนิดในปี 1897 เมื่อมีการประชุมไซออนนิสต์ครั้งแรกที่เมืองเบเซล ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีการประกาศเจตนารมณ์หรือจุดประสงค์เพื่อการสถาปนารัฐอิสราเอลที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และมีการตั้งขบวนการไซออนนิสต์โลก อย่างไรก็ตาม ความคิดว่าปาเลสไตน์เป็นดินแดนของชาวยิว ได้ถูกถ่ายทอดและฝังในจิตใจชาวยิวจำนวนไม่น้อย มีผู้สอนศาสนาชาวยิวจำนวนหนึ่งเรียกร้องให้ผู้นับถือเดินทางไปตั้งถิ่นฐานที่ปาเลสไตน์ แต่ไม่เป็นขบวนการอะไร มีจำนวนไม่มาก และไม่ต่อเนื่อง แนวคิดไซออนนิสต์สมัยใหม่ กล่าวได้ว่าได้รับการกระตุ้นจากการปฏิวัติฝรั่งเศส และต่อมาคือยุคแสงสว่างทางปัญญา (Enlightenment) ในยุโรป ซึ่งเมื่อถึงศตวรรษที่ 19 ก็ทำให้ชาวยิวทั่วยุโรปได้รับปลดปล่อยจากย่านคนยิว (Ghetto) ชาวยิวจำนวนหนึ่งหันไปถือศาสนาคริสต์ และกลมกลืนไปกับสังคมที่ตนอยู่ บ้างได้รับการศึกษาและเลิกถือศาสนา แต่ก็ยังถือว่าตนเป็นชาวยิว ทุกวันนี้ชาวยิวจำนวนไม่น้อยเชื่อว่าไม่มีพระเจ้า เช่นจากการสำรวจของแฮร์ริส (Harris Interactive Poll) ปี 2003 พบว่าชาวยิว-อเมริกาที่เชื่อว่าไม่มีพระเจ้ามีถึงร้อยละ 19 ที่เชื่อว่ามีพระเจ้าแน่นอนร้อยละ 48 และที่ไม่แน่ใจว่ามีพระเจ้าหรือไม่ร้อยละ 33 ดังนั้น กล่าวได้ว่าชาวยิวส่วนใหญ่บ้้างไม่ถือพระเจ้า บ้างไม่แน่ใจ การเป็นชาวยิวจึงไม่ขึ้นอยู่กับว่านับถือศาสนาหรือเชื่อในพระเจ้าหรือไม่ นี่ก่อให้เกิดปัญหายุ่งเหยิงว่าชาวยิวเป็นอะไรกันแน่ และมีคำตอบไปต่างๆ เช่น ในเยอรมนีมีการเห็นว่ายิวเป็นชนชาติหนึ่ง นักสังคมวิทยาบางคนเห็นว่ายิวเป็นวรรณะ ผู้ที่ก่อรูปความคิดไซออนนิสม์ ให้คำตอบว่ายิวเป็นประชาชนหนึ่งที่ปรากฏในพระคัมภีร์ของศาสนาวยิว และยิวเป็นประชาชนที่ไม่มีประเทศ ดังนั้น จึงต้องตกอยู่ในภาวะไร้อำนาจทางการเมือง และที่จะมีอำนาจนั้นคืนมาได้ก็ด้วยการสถาปนารัฐยิวขึ้น การที่ชาวยิวไร้บ้านนี้เองเป็นรากฐานของปัญหาชาวยิว (Jewish Problem)

การกลับไปตั้งถิ่นฐานชาวยิวที่ปาเลสไตน์เริ่มขึ้นครั้งแรกในปี 1882 ไปจนถึงปี 1903 ประมาณว่ามีชาวยิวซึ่งส่วนใหญ่มาจากรัสเซียอพยพมาราว 25,000-30,000 คน ลัทธิไซออนนิสม์ทางการเมืองกับคำว่าลัทธิไซออนนิสม์ ประดิษฐ์ขึ้นในปี 1891

2.2 บริบท

ลัทธิไซออนนิสต์เกิดขึ้นในยุโรป มีรากฐานแบบยุโรป ผสมผสานความคิดทฤษฎีหลายประการของยุโรปเข้าด้วยกัน ในช่วงแห่งการกำเนิดและวางรากฐานนี้ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่ในยุโรปและดูลำนาจอโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อลัทธิไซออนนิสม์อย่างสูง การเปลี่ยนแปลงใหญ่ การปฏิวัติระบบทุนในฝรั่งเศส การปฏิวัติสังคมนิยมในสหภาพโซเวียต การล่มสลายของจักรวรรดิออตโตมัน การเกิดขึ้นของลัทธินาซีและฟาสซิสต์ในยุโรป สงครามโลก 2 ครั้ง กระแสต่อต้านชาวยิว (Anti-semitism) การฆ่าล้างเผ่าชาวยิว (Holocaust) ซึ่งได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของลัทธิไซออนนิสม์ บริบทดังกล่าว ขยายความได้ดังนี้

1) การปฏิวัติฝรั่งเศส นโปเลียนและการปลดปล่อยชาวยิว

การปฏิวัติฝรั่งเศส (ค.ศ.1987) หรือการปฏิวัติทุนนิยม ล้มระบบฟิวดัลและสถาปนาระบบทุนนิยม ได้ก่อผลสะท้อนอย่างสูงในยุโรป รวมทั้งชาวยิวในยุโรปที่เป็นแกนกลางของลัทธิไซออนนิสม์และการปลดปล่อยชาวยิว การปฏิวัตินี้ได้สร้างบรรยากาศเสรีประชาธิปไตย ภายใต้คำขวัญ “เสรีภาพ ภราดรภาพ และเสมอภาค” ขึ้น

นโปเลียน (Napoleon Bonaparte 1769-1821) เป็นนายพลสำคัญของกองกำลังปฏิวัติ ต่อมาได้ขึ้นเป็นผู้ปกครองและเป็นจักรพรรดิแห่งฝรั่งเศสในปี 1799 และสร้างจักรวรรดิฝรั่งเศสขึ้นแข่งกับจักรวรรดิอังกฤษ ในช่วงสงครามนโปเลียน (1804-1815) ฝรั่งเศสได้เข้าครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ในยุโรป ได้แก่ อิตาลี สหพันธรัฐไรน์ซึ่งรวมส่วนหนึ่งของออสเตรียและเยอรมนี และสเปน เป็นต้น พระเจ้านโปเลียนได้ดำเนินการหลายประการตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย 3 ประการดังกล่าว รวมทั้งหลักการปกครองของกฎหมาย ได้ดำเนินการปฏิรูประบบกฎหมาย สร้างประมวลกฎหมายขึ้น ประกันเสรีภาพของพลเมือง เป็นต้น ดังประมวลกฎหมาย ปี 1804 ได้ให้เสรีภาพในทางศาสนาแก่พลเมืองทุกคน และที่กล่าวถึงกันมาก ได้แก่ ในปี 1806 และ 1807 พระเจ้านโปเลียนได้รื้อฟื้นระบบสภาศาลสูงสุดของชาวยิวที่เลิกปฏิบัติมานานนับแต่ ค.ศ.358 (The Great Sanhedrin) นอกจากนี้ นโปเลียนยังได้มีแนวคิดที่จะให้ชาวยิวตั้งรัฐของตนในดินแดนปาเลสไตน์ แต่จดหมายถึงชาวยิวนี้อาจไม่ได้ประกาศออกไป และอังกฤษได้ขับฝรั่งเศสออกไปจากบริเวณตะวันออกกลาง ในการดำเนินการดังกล่าวมีส่วนในการปลดปล่อยชาวยิวในยุโรปตะวันตกด้วย

การปลดปล่อยชาวยิว เป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้วที่ชาวยิวถูกกีดกันทั้งทางเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคม เป็นพลเมืองชั้นสองที่ถูกบังคับให้อยู่อาศัยในย่านคนยิว (Ghetto) แต่หลังจากยุคนโปเลียนแล้ว กำแพงแห่งย่านคนยิวถูกทำลาย ชาวยิวในยุโรปตะวันตกมีเสรีภาพที่จะอยู่ในสังคมยุโรปได้เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชุมชนชาวยิว อันมีผลทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกได้แก่ ชาวยิวได้มั่งคั่งขึ้น และมีบทบาทอิทธิพลในสังคมยุโรปมากขึ้น ด้านลบ ได้แก่ ชาวยิวจำนวนไม่น้อยเคร่งศาสนาลดลง กลายเป็นอยู่กับกระแสโลก กลมกลืนกระทั่งหันไปเข้ารีตทางคริสต์

ยังไม่มีผลการประเมินผลกระทบจริงจัง จากบทบาทของพระเจ้านโปเลียนต่อขบวนการปลดปล่อยชาวยิว ในที่นี้พอสรุปได้ว่าการดำเนินงานของพระองค์มีส่วนช่วยทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพชาวยิวในระดับที่แน่นอน

2) สถานการณ์รัสเซียสมัยพระเจ้าซาร์และการปฏิวัติสังคมนิยมในปี 1917

สถานการณ์ดังกล่าวมีผลสะท้อนต่อขบวนการไซออนนิสม์ค่อนข้างสูงใน 2 ด้านด้วยกัน ได้แก่

ก) การเกิดอพยพชาวยิวไปตั้งถิ่นฐานในปาเลสไตน์เป็นครั้งแรก ทั้งนี้สืบเนื่องจากการมีชาวยิวจำนวนมากพำนักอาศัยอยู่ในรัสเซีย ที่อยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าซาร์ ชาวยิวเหล่านี้มักเป็นผู้รู้หนังสือ เป็นพ่อค้าวานิชและผู้ให้กู้เงินรายย่อย แต่ถูกกดขี่เป็นคนชั้นสอง ต้องแยกมาอยู่เป็นกลุ่ม

ก่อนต่างหาก จำนวนไม่น้อยยากจน เป็นพื้นฐานที่เหมาะสมแก่การรับแนวความคิดสังคมนิยมที่กำลังแพร่หลายอยู่ในขณะนั้น และเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง ทำให้พระเจ้าชาร์หาวาตระแวง และสร้างกระแสต่อต้านชาวยิวขึ้น เช่นการสร้างเอกสารเท็จว่าชาวยิวต้องการจะครองโลกด้วยการแบ่งแย่งและทำลาย กระแสการต่อต้านชาวยิวในรัสเซียนี้รุนแรงจนชาวยิวจำนวนมากต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างแดน ได้แก่ ยุโรปและสหรัฐอเมริกา ประมาณว่าระหว่างปี 1881-1915 ชาวยิวราว 3.5 ล้านคนอพยพจากเมืองเกิดในรัสเซีย ไปหาที่อยู่ใหม่ โดยไปที่สหรัฐราว 2 ล้านคน ไปยังยุโรปตะวันตก และที่ไปตั้งถิ่นฐานในปาเลสไตน์ราว 2.5 หมื่นคน ถือเป็นการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานของชาวยิวในปาเลสไตน์ครั้งแรก (First Aliyah) ในปี 1881 ต่อมามีการอพยพชาวยิวจากยุโรปตะวันออกไปตั้งถิ่นฐานปาเลสไตน์อีกหลายครั้งระหว่างปี 1904-1929

ข) การทำให้แนวคิดแบบสังคมนิยมเข้าไปอยู่ในหมู่ชาวยิว เกิดลัทธิไซออนิสต์แบบสังคมนิยม (Socialist Zionism ซึ่งนิยมเรียกว่า Worker Zionism) อันนี้ เป็นที่สังเกตว่าพรรคบอลเชวิคที่นำการปฏิวัติสังคมนิยมในรัสเซียขึ้น มีสมาชิกชั้นนำเป็นคนเชื้อสายยิวจำนวนมากไม่น้อย นอกจากนี้ ยังมีคนเชื้อสายยิวที่เป็นนักทฤษฎีและนักปฏิวัติสังคมนิยมที่โดดเด่นมาก เช่นคาร์ล มาร์กซได้ชื่อว่าเป็น “บิดาแห่งสังคมนิยมสมัยใหม่” ลีออน ทรอตสกี (1879-1940) นักปฏิวัติสำคัญของรัสเซีย รองจากเลนิน โรซา ลุกเซิมเบิร์ก สตรีนักปฏิวัติชาวโปแลนด์ (1871-1919) จนเกิดการสร้างภาพขึ้นว่าชาวยิวคิดลัทธิสังคมนิยม-คอมมิวนิสต์เพื่อครองโลก และผูกโยงขบวนการไซออนิสต์ เข้ากับลัทธิคอมมิวนิสต์ การสร้างกระแสนี้หนักหน่วงในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง ปัจจุบันเห็นได้ว่าเป็นการวาดภาพและสร้างกระแสที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะอิสราเอลปัจจุบันเดินหนทางเสรีนิยมใหม่ หากย้อนไปถึงมาร์กซ์ ก็พบว่ามาร์กซ์เองเห็นว่าการปลดปล่อยทางสังคมของชาวยิวนั้น คือการปลดปล่อยสังคมนิยมออกจากศาสนายูดาห์ ขณะที่ขบวนการไซออนิสมนั้นนำเอาศาสนายูดาห์เป็นส่วนสำคัญของการเคลื่อนไหว

3) สงครามโลก 2 ครั้ง และการล่มสลายของจักรวรรดิออตโตมัน

เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อผลกระทบสำคัญได้แก่

ก) บทบาทของจักรวรรดิออตโตมันที่ลดลงจนสูญไป จักรวรรดิออตโตมันนี้ปกครองดินแดนปาเลสไตน์อยู่ และหากยังมีอำนาจ ก็คงไม่ปล่อยให้มีการตั้งรัฐอิสราเอลขึ้นเป็นจริงจาง

ข) บทบาทของมหาอำนาจตะวันตก ได้แก่ อังกฤษ-ฝรั่งเศส และสหรัฐสูงขึ้น ครอบงำทั้งภูมิภาค การเห็นพ้องและการสนับสนุนจาก 3 มหาอำนาจนี้ทำให้ลัทธิไซออนิสต์เติบโตใหญ่ขึ้น

ค) การเกิดขึ้นของชาตินิยมอาหรับ ซึ่งรวมถึงชาตินิยมชาวปาเลสไตน์ ขณะที่ผู้นำสำคัญของลัทธิไซออนิสต์ เช่น เบนกูเรียน นายกรัฐมนตรีคนแรกของอิสราเอล มองข้ามความรู้สึกชาตินิยมนี้ เห็นว่าชาวอาหรับยังอยู่ในระดับชนเผ่า เป็นต้น แต่ลัทธิชาตินิยมปาเลสไตน์นี้เป็นของจริง เป็นอุดมการณ์ต่อสู้กับรัฐอิสราเอลตั้งแต่ก่อตั้งมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น มีผู้วิจารณ์ว่าลัทธิไซออนิสต์ได้แก้ปัญหาชาวยิวตก แต่สร้างปัญหาใหม่ที่ใหญ่พอๆกันนั่นคือปัญหาชาวปาเลสไตน์

4) ลัทธินาซีและการฆ่าล้างเผ่าชาวยิว

ลัทธินาซีและการฆ่าล้างเผ่าชาวยิว มีผลกระทบต่อลัทธิไซออนนิสต์อยู่ 2 ด้าน ด้านหนึ่งสะท้อนให้เห็นความอ่อนแอของขบวนการ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือชาวยิวจำนวนราว 6 ล้านคนที่ต้องเป็นเหยื่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว ความอ่อนแอนี้ ก่อให้เกิดกระแสการโจมตีว่า กระแสต่อต้านชาวยิวและการฆ่าล้างเผ่าชาวยิว ที่สำคัญเกิดจากการเดินนโยบายแข็งกร้าวของพวก “รัฐบุรุษ” ไซออนนิสต์ เช่น การบอยคอตรัฐเยอรมนี และการไม่ยอมรับข้อเสนอของพวกเขาเกสตาโปต์¹ การโจมตีนี้ไม่น่าจะเป็นจริง เพราะว่าบรรดาผู้ก่อตั้งขบวนการไซออนนิสต์ หัวใจชาวยิวในยุโรปตะวันตกเป็นกำลังสำคัญในการสร้างชาติ ไม่ประสงค์ให้ถูกสังหารหมู่ ซึ่งเป็นการทอนกำลังต่อรัฐยิวอย่างมาก ในอีกด้านหนึ่งทำให้เกิดความเห็นพ้องกับลัทธิไซออนนิสต์มากขึ้นว่าจำเป็นต้องสถาปนารัฐยิวในดินแดนปาเลสไตน์ ก่อนหน้านั้นมีชาวยิวจำนวนไม่น้อย ไม่เห็นด้วยกับการตั้งรัฐอิสราเอล หากเห็นว่าชาวยิวอพยพในดินแดนต่างๆ ควรปรับตัวอยู่ในประเทศเหล่านั้น ซึ่งได้เปิดเสรีภาพในระดับพอสมควร นอกจากนี้ ยังมีนักลัทธิไซออนนิสต์ทางจิตวิญญาณ (Spiritual Zionism) ที่เห็นว่าการกลับสู่แดนเกิดที่แท้จริงเป็นการกลับทางจิตวิญญาณ ไม่ใช่การกลับทางสถานที่ และผู้ที่เห็นด้วยกับการตั้งรัฐยิว ก็มีการเสนอสถานที่อื่น ซึ่งมีทั้งที่อเมริกาใต้และแอฟริกา

2.3 องค์ประกอบทางความคิดของลัทธิไซออนนิสต์

ชาวยิวที่เป็นแกนในการก่อตั้งลัทธิไซออนนิสต์และรัฐยิวนั้น อยู่ในยุโรป เช่น ในเยอรมนี นอกจากนี้ได้แก่ในสหรัฐ แต่ก็มีหลากหลายทางความคิดสูง และในการปฏิบัติที่เป็นจริงจำต้องมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์เพื่อให้บังเกิดผลตามที่ต้องการ ลัทธิไซออนนิสต์จึงมีองค์ประกอบทางความคิดหลายด้าน เป็นที่มาของความสำเร็จในการขยายตัว ก่อตั้งรัฐยิวและขยายดินแดน ตั้งมั่นเป็นมหาอำนาจของภูมิภาคในปัจจุบัน องค์ประกอบนั้นมีอยู่ 3 ส่วนได้แก่ (ก) ลัทธิไซออนนิสต์ทางการเมือง (Political Zionism) (ข) ลัทธิไซออนนิสต์คนงาน (Worker Zionism) และ (ค) กลุ่มแก้ลัทธิไซออนนิสต์ (Zionist Revisionism) องค์ประกอบทั้งสามรวมกันเป็นอันเดียว และปฏิบัติร่วมกันตั้งแต่ในระยะเริ่มแรกถึงปัจจุบัน โดยบางองค์ประกอบเด่นกว่าองค์ประกอบอื่นในบางเวลาหรือบางสถานการณ์ เช่นในระยะเริ่มแรก ลัทธิไซออนนิสต์ทางการเมืองค่อนข้างโดดเด่น ในช่วงการสถาปนาลัทธิไซออนนิสต์คนงานโดดเด่น แต่นับจากสงคราม 6 วันในปี 1967 กลุ่มลัทธิแก้ไซออนนิสต์ค่อนข้างโดดเด่น จะได้กล่าวเป็นลำดับไปดังนี้

1) ลัทธิไซออนนิสต์ทางการเมือง

กลุ่มนี้เน้นหนักในการเคลื่อนไหวการทูตและการเมืองเพื่อให้มหาอำนาจยอมรับรัฐยิว ในที่นี้เน้นรวมเอาลัทธิไซออนนิสต์เชิงปฏิบัติ (Practical Zionism) ที่มีการอพยพกลับบ้านเกิด การตั้งถิ่นในชนบท

¹ ดูบทความชื่อ Ten Questions to the Zionist โดย นักการศาสนายิว Michael Dov Weissmandl ใน jewsnotzionists.org บทความนี้เผยแพร่ครั้งแรกในปี 1948 และมีการตีพิมพ์ในที่ต่างๆ

ปาเลสไตน์ และการตั้งสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการมาก่อนหน้านี้แล้ว และลัทธิไซออนนิสม์สังเคราะห์ (Synthetic Zionism) ที่สังเคราะห์แนวคิดไซออนนิสม์ทางการเมืองและไซออนนิสม์เชิงปฏิบัติเข้าด้วยกัน กลุ่มลัทธิไซออนนิสม์การเมืองนี้ มีผู้นำสำคัญ ได้แก่ **เฮอรัลด์** (Theodore Herzl 1860-1904) เป็นชาวยิว ออสเตรีย-ฮังการี ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งลัทธิไซออนนิสม์ และ **ไชม์ ไวซแมนน์** (Chaim Weizmann 1874-1952) เป็นประธานาธิบดีคนแรกของอิสราเอล ทั้งสองกล่าวกันว่ามีอำนาจโน้มน้าวผู้อื่นในตัว (Charismatic)

เฮอรัลด์ เกิดในครอบครัวที่คนรุ่นปู่มีแนวคิดแบบไซออนนิสม์ บิดาเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาทางด้านกฎหมาย ทำงานสำคัญ 3 อย่างได้แก่

1) การเคลื่อนไหวทางการเมือง-การทูตเพื่อให้มหาอำนาจยอมรับการตั้งรัฐยิว การพบกับพระเจ้าไกเซอร์แห่งเยอรมนีและสุดท้ายแห่งจักรวรรดิออตโตมันไม่ได้ผลมากนัก แต่ได้ผลสูงสำหรับมหาอำนาจตะวันตกได้แก่ อังกฤษและฝรั่งเศส รวมทั้งสหรัฐ

2) การเสนอกำหนดการเชิงปฏิบัติในการสร้างรัฐยิวในหนังสือสำคัญชื่อรัฐยิว (The Jewish State เผยแพร่ปี 1896) และข้อเขียนนี้เป็นสิ่งเร่งให้เกิดการประชุมไซออนนิสต์ครั้งแรก ในหนังสือเล่มเล็กนี้ เฮอรัลด์ตอบใจที่สำคัญให้แก่ขบวนการ ได้แก่ (ก) ปัญหาชาวยิว ที่สำคัญได้แก่ การไร้ถิ่นที่อยู่ การสร้างรัฐยิวโดยความเห็นชอบของมหาอำนาจและประชาคมโลกเป็นทางออกทางเดียว (ข) แนวทางการเคลื่อนไหวที่สำคัญเป็นด้านการเมือง-การทูตเพื่อให้เกิดการยอมรับ ซึ่งประสบความสำเร็จมาก ทำให้รัฐยิวกำเนิดและตั้งมั่นคงได้ เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ จนกระทั่งถึงทศวรรษ 1980 จึงเริ่มถดถอยลง (ค) การจัดตั้งบริษัทชาวยิวหรือกองทุนเพื่อซื้อและพัฒนาดินแดนในปาเลสไตน์ นับว่าเป็นการใช้จุดแข็งที่เด่น เพราะชาวยิวเกือบทั้งหมดประกอบอาชีพด้านค้าขายและเป็นนายเงิน (ง) การจัดระบบอพยพชาวยิวกลับถิ่นฐานเดิม (จ) การเสนอแนวคิดระบบเศรษฐกิจในรัฐยิวซึ่งเป็นทั้งแบบการลงทุนเสรี และบทบาทของรัฐประสานกัน เสนอให้กำหนดเวลาทำงานวันละ 7 ชั่วโมง

3) เสนอวิสัยทัศน์รัฐยิวที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมยิวสมัยใหม่ ผสานกับมรดกที่ดั่งามที่สุดของตะวันตกในนวนิยายชื่อโลกเก่าใบใหม่ (The Old New World เผยแพร่ปี 1902) เพื่อให้โลกยอมรับรัฐยิวที่เสนองานนี้ เขาตายเมื่ออายุเพียง 44 ปีจากอาการหัวใจวาย ทำให้ขบวนการนี้ขาดนักคิดนักเคลื่อนไหวที่ทรงพลังผู้นี้ไป

ไวซแมนน์ เกิดในจักรวรรดิรัสเซีย ได้รับการศึกษาทางด้านเคมีที่สวิตเซอร์แลนด์ ปี 1910 ถูกลัทธิชาตินิยมอังกฤษ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เขาค้นพบวิธีผลิตสารละลายเอมิทอนแบบอุตสาหกรรมได้ ซึ่งยังประโยชน์ให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างสูง ทำให้เขาได้รับความนับถือ และเป็นผู้นำไซออนนิสต์ในอังกฤษ ในปี 1917 เขามีส่วนร่วมกับอัลเธอร์ บัลฟอร์ นักการเมืองปีกขวาคนสำคัญของอังกฤษ ออกคำประกาศบัลฟอร์ (Balfour Declaration) ที่สนับสนุนการสร้างรัฐยิวในดินแดนปาเลสไตน์ ในปี 1919 เขาทำข้อตกลงกับกษัตริย์จอร์แดนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างยิว-อาหรับในตะวันออกกลาง และได้

มีบทบาทนำในขบวนการไซออนิสต์โลกนับแต่ปี 1920 โดยได้เป็นประธานองค์การไซออนิสต์โลกระหว่างปี 1920-31 และ 1935-46 เขาได้สรุปรากฐานของลัทธิไซออนิสม์ว่า คือความปรารถนาแรงกล้าของชาวยิวที่จะกลับบ้านเกิด สร้างชาติที่เป็นศูนย์กลางและชีวิตประชาชาติยิว ไวซ์แมนได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของประเทศอิสราเอล ทำให้ภาพรัฐยิวในฝันของเฮร์เซิลที่ประกอบด้วยทั้งวัฒนธรรมยิวและส่วนที่ดีที่สุดของตะวันตกเป็นสมจริง อนึ่ง มีความพยายามที่จะชักชวนให้ไอน์สไตน์เข้าดำรงตำแหน่งนี้ แต่เขาปฏิเสธ

2) ลัทธิไซออนิสม์คนงาน

แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากลัทธิสังคมนิยมผสมกับการเคลื่อนไหวที่เป็นจริง ภายในลัทธิไซออนิสม์คนงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ

ส่วนหนึ่งยึดแนวทางสังคมนิยมค่อนข้างมั่นคง พยายามนำลัทธิมาร์กซ์มาประยุกต์เข้ากับการต่อสู้ของชาวยิว และเห็นว่าการปลดปล่อยชาวยิวเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการปฏิวัติสังคมนิยม มีผู้นำสำคัญได้แก่เบอร์ โบโรคอฟ (Ber Borochov 1881-1917) เขาเห็นว่ายิวเป็นประชาชนที่ผิดปกติ มีโครงสร้างทางชนชั้นเป็นรูปสามเหลี่ยมคว่ำ ในประชาชาติปรกตินั้นจะเป็นรูปสามเหลี่ยมฐานกว้าง ได้แก่ ชาวนาและกรรมกร ขณะที่ประชาชนชาวยิวราวครึ่งหนึ่งเป็นพ่อค้ารายย่อย อีกจำนวนหนึ่งเป็นนายเงิน เหตุผลทั้งนี้เนื่องจากชาวยิวไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ชาวยิวจะถูกบังคับให้อพยพเรื่อยๆ จนที่สุดต้องกลับไปสู่ปาเลสไตน์อันเป็นที่เหมาะสม เนื่องจากยังไม่ได้มีการพัฒนาทางการเมืองและวัฒนธรรมสูง เป็นดินแดนที่กลุ่มทุนใหญ่ตั้งมั่นได้ยาก แต่กลุ่มนายทุนน้อยและขนาดกลางเติบโตได้ กรรมมาชีพยิวสามารถเติบโตในระบอบทุนนิยมที่ตั้งไข่ และสามารถร่วมกับชนชั้นกรรมมาชีพอาหรับและชนชั้นกรรมมาชีพอื่นได้ แนวคิดของเขาถูกปฏิเสธ โดยเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการสร้างรัฐยิว

อีกส่วนหนึ่งมีแนวคิดสังคมนิยมผสมชาตินิยม ทำนองเดียวกับพรรคนาซีของเยอรมนี ปีกนี้ได้เข้าครอบงำแนวคิดนี้ในเวลาไม่นาน ผู้นำทางความคิดได้แก่ นาห์แมน ซีร์กิน (Nahman Syrkin 1868-1924) การประสานลัทธิสังคมนิยมเข้ากับลัทธิชาตินิยมยิว ค่อนข้างเคร่งศาสนา เสนอแนวคิดลัทธิไซออนิสม์ที่มีพื้นฐานบนการตั้งถิ่นฐานในระบบสหกรณ์ของมวลชนชาวยิว เขาเห็นว่ารัฐยิวต้องการเพียงระบบสหกรณ์ไม่ใช่สังคมนิยม ผู้นำทางการปฏิบัติได้แก่ เดวิด เบนกูเรียน (David Green – Ben-Grurion 1886-1973)

เบนกูเรียน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังกองกำลังชาวยิวในปาเลสไตน์ก่อนปี 1948 (Yishuv) ซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้การก่อสร้างรัฐอิสราเอลเป็นไปได้ มีแนวคิดทางเชื้อชาติ ต้องการสร้างหน่วยเศรษฐกิจ เช่น ฟาร์ม ทำไร่ที่มีคนงานเป็นชาวยิวล้วน ตั้งแต่ทศวรรษ 1920 ละทิ้งแนวคิดสังคมนิยม หันมาใช้สังคมนิยมประชาธิปไตยแบบพรรคกรรมกรอังกฤษ และปรัชญานาซีที่กำลังแพร่ขยายในขณะนั้น ในปัจจุบันเป็นแบบเสรีนิยมใหม่ ครองอำนาจในอิสราเอลตั้งแต่สถาปนารัฐอิสราเอลจนถึงปลายทศวรรษ 1970 ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอิสราเอลและรัฐมนตรีกลาโหมระหว่างปี 1948-1963 มีช่วงเว้นวรรคสั้นๆ ปีเศษ

เรียนภาษาต่างๆจำนวนมาก เช่นตุรกี อังกฤษ รัสเซีย ฝรั่งเศส เยอรมนี แต่ไม่เรียนภาษาอาหรับ ความคิดของเบนกูเรียนอาจแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกมีแนวคิดแบบเพ้อฝัน (Idealism) ระหว่างปี 1906-1930 ได้แก่ การเห็นว่าลัทธิไซออนิสม์นั้นเป็นธรรม ชาวปาเลสไตน์และชาวอาหรับใกล้เคียงจะได้ประโยชน์จากลัทธินี้ และยอมรับ เช่นการนำความจริงมาให้ เขาเล็งเห็นว่าชาวยิวทั่วโลกจะเดินทางมายังดินแดนนี้ และเขาเห็นว่า (ข้อความขาดหายไปอย่างมาก)

3) ลัทธิแก้ไซออนิสม์ (Zionist Revisionism)

มีแนวคิดที่จะแก้หลักการบางประการของลัทธิไซออนิสต์ให้มีลักษณะสู้รบมากขึ้น ได้แก่ เพิ่มการกดดันทั้งการเมืองและการทหารต่ออังกฤษ จัดตั้งกองกำลังเยาวชนและกลุ่มเคลื่อนไหวทางทหาร เพื่อสร้างปาเลสไตน์ที่มียิวเป็นประชากรส่วนใหญ่ ผู้นำทางความคิด ได้แก่ การเคลื่อนไหวของวลาดิมียร์ จาโบตินสกี “กลุ่มแก้ลัทธิไซออนิสม์” (Zionist Revisionism) จาโบตินสกี มีแนวคิดแบบสังคมนิยม เห็นว่าลัทธิไซออนิสต์คือลัทธิอาณานิคม เป็นการเปลี่ยนดินแดนปาเลสไตน์ให้เป็นรัฐของชาวยิว เขาสรุปบทเรียนจากประวัติศาสตร์ว่า “ประชากรพื้นเมืองไม่ว่าจะเป็นอาระยะหรือปาเลอีน ล้วนต่อต้านนักล่าอาณานิคมอย่างไม่ยอมจำนนทั้งสิ้น ไม่ว่านักล่าอาณานิคมนั้นจะเป็นอาระยะหรือปาเลอีน” และเขาเสนอยุทธศาสตร์ของลัทธิไซออนิสม์ไว้ว่า “เราไม่สามารถจ่ายค่าชดเชยที่พอเพียงแก่ชาวอาหรับปาเลสไตน์เพื่อดินแดนปาเลสไตน์ ดังนั้น จึงไม่มีทางที่ทำข้อตกลงโดยสมัครใจ...การตั้งอาณานิคมของชาวไซออนิสต์ถ้าไม่หยุดยั้ง ก็ต้องดำเนินต่อไปโดยไม่คำนึงถึงประชากรพื้นเมือง ซึ่งหมายถึงว่ามันจะดำเนินและพัฒนาต่อไปได้ ก็โดยอยู่ภายใต้การคุ้มครองของอำนาจที่เป็นอิสระจากคนพื้นเมืองเท่านั้น เป็นการคุ้มครองจากกำแพงเหล็กที่ประชากรพื้นเมืองไม่สามารถฝ่าผ่านได้”²

ผู้นำทางการปฏิบัติ ได้แก่ เมเนเชม เบกิน แห่งกลุ่ม Irgun ซึ่งกล่าวกันว่าเพื่อต่อต้านทหารอังกฤษ แต่ก็มีภารกิจร้ายโดยการระเบิดที่ตลาดของชาวอาหรับในดินแดนปาเลสไตน์ก่อนปี 1948³ ปฏิบัติการก่อการร้ายนี้นายเบนกูเรียนไม่พอใจ ถึงขั้นประณามกลุ่ม Irgun ว่าเป็นศัตรูชาวยิว ทำลายแผนการสถาปนารัฐอิสราเอล ทั้งสองเกือบทำสงครามกลางเมืองในช่วงที่ก่อตั้งรัฐอิสราเอลขึ้นใหม่นายเบกินนี้ต่อมาเป็นแกนนำสำคัญในการตั้งพรรคลิคุดฝ่ายขวาที่ได้เป็นรัฐบาลและมีอิทธิพลสูงในอิสราเอลตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970

แม้ว่าลัทธิแก้ไซออนิสม์จะไม่ได้รับการรับรองในการประชุมไซออนิสต์โลก แต่ในทางปฏิบัติ กล่าวได้ว่าผู้นำไซออนิสม์ ถือแนวคิดลัทธิแก้เป็นส่วนใหญ่ นับแต่ตั้งรัฐอิสราเอล เป็นไปตามลัทธิแก้ เช่นการขับชาวอาหรับปาเลสไตน์ราว 2.5 แสนคนออกจากถิ่นที่อยู่ การทำสงคราม 6 วันยึดดินแดนทั้งหมดของชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งการสร้างกำแพงคอนกรีตและรั้วลวดหนามปิดกั้นระหว่างชาวยิวกับชาว

² ดูบทความเรื่อง The Iron Wall ของจาโบตินสกี ใน mideastweb.org บทความนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกในประเทศรัสเซีย ปี 1923

³ ดูบทความของ Tony Judt ชื่อ What Have We Learned, If Anything? ใน The New York Review of Book พ.ศ. 2008

ปาเลสไตน์ นักแก้ลัทธิไซออนิสม์นี้ จัดอยู่ในกลุ่มปีกขวามีพันธมิตรจำนวนหนึ่งที่สำคัญคือไซออนิสม์ศาสนา (Religious Zionism) แนวคิดนี้เติบโตมั่นคงในการประชุมสภาไซออนิสต์ครั้งที่ 5 ปี 1902 ในการรวมศาสนายิวกับรัฐยิวเข้าด้วยกัน มีจุดมุ่งหมายไม่เพียงสร้างรัฐยิวที่มีเสรีภาพทางการเมืองเท่านั้น หากยังต้องการฟื้นศาสนายิว คัมภีร์ชาวยิว ระบบโรงเรียนศาสนายิว ปัจจุบันเป็นกลุ่มที่สนับสนุนการตั้งถิ่นฐานในเขตยึดครองเวสต์แบงก์ สมาชิกกลุ่มได้เข้าร่วมกองกำลังป้องกันอิสราเอล

2.4 ผลสำเร็จ

ก) การก่อตั้งขบวนการไซออนิสม์โลก โดยผ่านอุปสรรคจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวยิวจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับลัทธินี้ เช่น ลัทธิไซออนิสม์ทางจิตวิญญาณ (Spiritual Zionism) ที่เห็นว่าการกลับบ้านเกิดเป็นทางจิตวิญญาณ ไม่ใช่ทางวัตถุ การกระทำทางวัตถุเป็นการนำศาสนายูดาห์มาใช้ในทางที่ผิด นอกจากนี้ ยังมีชาวยิวทั่วไปรวมทั้งที่มีความคิดแบบโลกวิสัย เห็นว่าควรกลมกลืน ทำให้ปลอดภัยกว่าหรือร่วมกับชนชั้นกรรมกรในการปฏิวัติสังคมนิยม ไม่ใช่ไปตั้งรัฐอิสราเอลที่เป็นชาตินิยมอันคับแคบ

ข) การกำหนดยุทธศาสตร์ยุทธวิธีในการดำเนินการอย่างซับซ้อน มีหลายโฉมหน้าที่จะดึงดูดใจคนคนทั้งชาวยิว ประเทศมหาอำนาจ และชาวโลก มีทั้งด้านศาสนา การศึกษา การเงิน การเมือง-การทูต การทหาร ระบบเศรษฐกิจสังคม ไปจนถึงด้านภาษาและวัฒนธรรม เช่นลัทธิไซออนิสม์กล่าวถึงการสร้างอาณานิคมบ่อยครั้ง เนื่องจากในสมัยนั้นการสร้างอาณานิคมเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในประเทศมหาอำนาจ และทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการเหมือนกับช่วยมหาอำนาจตะวันตกในการตั้งอาณานิคมถาวรในตะวันออกกลาง

ค) การทำให้ประชาคมโลก ที่สำคัญ ได้แก่ มหาอำนาจตะวันตกรวมทั้งสหภาพโซเวียต ยอมรับการสถาปนารัฐอิสราเอล (สหภาพโซเวียตรับรองประเทศอิสราเอลหลังจากสหรัฐไม่กี่วัน)

ง) การกำหนดให้ฮีบรูเป็นภาษาประจำชาติยิว

กล่าวได้ว่าช่วงแห่งการวางรากฐานนี้มีความสำคัญที่สุด ความเป็นไปของลัทธิไซออนิสม์ในช่วงต่อไปเป็นการคลี่คลายของแนวโน้มของช่วงนี้เป็นสำคัญ

3. การตั้งมั่นของลัทธิไซออนิสม์: การสถาปนารัฐอิสราเอล (ค.ศ.1948-1966)

3.1 การสถาปนารัฐอิสราเอล

การก่อตั้งรัฐอิสราเอลนั้น เป็นไปอย่างนองเลือดโดยเฉพาะของชาวปาเลสไตน์ ชี้ให้เห็นถึงความถูกต้องของจาโบตินสกีที่วิเคราะห์ว่า การสร้างรัฐนี้ต้องใช้กองกำลังทหารและกำแพงเหล็กที่ทำให้อาหรับฝ่าฝืนไม่ได้ มีเหตุการณ์สำคัญได้แก่ (ก) การล้างเผ่าพันธุ์ชาวปาเลสไตน์ (Ethnic Cleansing) โดยขับไล่ชาวปาเลสไตน์ราว 7 แสนคนออกจากที่อยู่ที่ทำกิน วันประกาศอิสรภาพของยิว ชาวอาหรับ-ปาเลสไตน์เรียกว่า “วันหายนะ” (Yawm Al-Nakba วันที่ 15 พฤษภาคม 1948) (ข) การสู้รบของกองทัพรัฐอาหรับที่นำโดยนัศเซอร์หลายครั้งรวมทั้งสงครามคลองสุเอซ (1956) (ค) การพยายามรักษารัฐอิสราเอลให้เป็นแบบตะวันตก ไม่ใช่กลายเป็นแบบตะวันออก

3.2 ผลได้

ลัทธิไซออนนิสม์ประสบความสำเร็จอย่างน่าอัศจรรย์ ในหลายประการดังนี้ (ก) การสถาปนารัฐอิสราเอลท่ามกลางการต่อต้าน (ข) การมีกองกำลังป้องกันตนเอง (Israel Defense Force – IDF) อันเกรียงไกร เป็นเสาหลักของประเทศและลัทธิไซออนนิสม์ (ค) มีเกียรติภูมิสูงระหว่างประเทศ สร้างแรงบันดาลใจของการสร้างชาติแก่ประเทศกำลังพัฒนาในระดับหนึ่ง เช่นระบบสหกรณ์ kibbutz เป็นจุดเด่นที่หลายประเทศไปดูงาน การยืนหยัดต่อสู้ท่ามกลางการตกอยู่ในวงล้อม สร้างภาพลักษณ์เดวิดสู้กับโกไลแอธ (ง) การปกปิดความจริง นี่เป็นจุดอ่อนสำคัญของลัทธิไซออนนิสม์ ได้แก่การปกปิดกรณีล้างเผ่าพันธุ์ชาวปาเลสไตน์ เช่นออกข่าวว่าชาวปาเลสไตน์จำนวนนับแสนอพยพออกไปเองโดยใจสมัคร นอกจากนี้ ยังไม่ค่อยกล้าพูดถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวของนาซีเยอรมนี รวมความยังคงตกอยู่ในความกังวลของการต่อต้านของชาวปาเลสไตน์และความอ่อนแอของตน

4. การแผ่ดินแดนของลัทธิไซออนนิสม์: มหาอิสราเอล (Greater Israel) (ค.ศ.1967-1982)

ลัทธิไซออนนิสม์ช่วงนี้ได้รื้อฟื้นเอาความคิดมหาอิสราเอลขึ้นมาปฏิบัติ ความคิดนี้ได้นำเสนอขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อตั้งขบวนการ โดยอ้าง “แผ่นดินของอิสราเอล” ที่ปรากฏในพระคัมภีร์ ซึ่งไม่ชัดเจนนัก ที่แน่คือมีขนาดใหญ่มาก บ้างว่าจากแม่น้ำไนล์ถึงแม่น้ำยูเฟรติส-ไทกริส เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง มีตัวละครสำคัญ ได้แก่ เบนกูเรียนได้เสนอเส้นพรมแดนของประเทศอิสราเอล ที่รวมดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด ที่ราบสูงโกลาน ตอนใต้ประเทศเลบานอนและประเทศจอร์แดน การยอมรับการแบ่งดินแดนปาเลสไตน์ออกเป็น 2 ส่วนระหว่างยิวกับอาหรับนั้นเป็นการยอมเบื้องต้นเพื่อให้ก่อตั้งอิสราเอลได้สำเร็จ แต่พรมแดนของอิสราเอลนั้นไม่ได้ตายตัว⁴

ในห้วงเวลานี้มีเหตุปัจจัยบางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดลัทธิขยายดินแดนขึ้นได้แก่

(1) ความรู้สึกไม่ปลอดภัย เนื่องจากชาตินิยมอาหรับก่อตัวเข้มแข็งและไม่ยอมลงให้แก่อิสราเอลอย่างง่าย ๆ และเกิดการก่อการร้ายต่ออิสราเอลอย่างต่อเนื่อง

(2) ภาวะสงครามเย็นที่แผ่เข้าไปในภูมิภาคนี้เต็มที่ โดยสหภาพโซเวียตสนับสนุนรัฐอาหรับบางรัฐ ได้แก่ อียิปต์ และ ซีเรีย-อิรัก และสหรัฐที่ต้องการต่อต้านอิทธิพลสหภาพโซเวียต อาศัยอิสราเอลเป็นตัวแทน สร้างความสัมพันธ์พิเศษขึ้น สนับสนุนทางด้านอาวุธอย่างเต็มที่

(3) เกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซาในอิสราเอล ซึ่งอาจทำให้กลุ่มนำใช้การสงครามเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และการได้ดินแดนปาเลสไตน์มาทั้งหมดก็ทำให้ได้ทรัพยากรและแรงงานด้วย

เหตุการณ์สำคัญได้แก่

(ก) สงครามหกวัน (มิถุนายน ค.ศ.1967) ในทางปฏิบัตินั้น ฝ่ายอิสราเอลโจมตีก่อน แต่อ้างว่าอียิปต์เตรียมจะโจมตี ในทางหลักฐานข้อเท็จจริงยังถกเถียงกันอยู่ บ้างสนับสนุนข้ออ้างของอิสราเอล

⁴ ดูบทความชื่อ Expansionism (or The Greater Israel ใน palestineremembered.com

บ้างเชื่อว่าอียิปต์ไม่มีความคิดที่จะโจมตีอิสราเอลก่อนเลย ผลของสงครามทำให้อิสราเอลได้ยึดครองแหลมไซนายของอียิปต์ ดินแดนที่เหลือของชาวปาเลสไตน์ ได้แก่ ฉนวนกาซา เขตเวสต์แบงก์ และเยรูซาเล็มฝั่งตะวันออก และที่ราบสูงโกลานของซีเรีย นับว่าเป็นการเปลี่ยนภูมิศาสตร์การเมืองครั้งใหญ่ของภูมิภาค และทำให้ความฝันเรื่องมหาอิสราเอลมีเค้าเป็นจริง อย่างไรก็ตาม ในสงครามเทศกาลยัม คิปปูร์ (Yom Kippur วันสารภาพบาปและสำนึกผิดในศาสนายิว) ในปี 1973 โดยอียิปต์และพันธมิตรซีเรียเป็นฝ่ายโจมตีอิสราเอลก่อน และกำชัยชนะในเบื้องต้น แต่ถูกตอบโต้จนต้องสงบศึก มีส่วนสำคัญทำให้อิสราเอลทำข้อตกลงสงบศึกกับอียิปต์และคืนแหลมไซนายให้ในปี 1979

(ข) การบุกเข้าไปในเลบานอน มิถุนายน 1982 โดยเหตุผลเพื่อทำลายฐานกำลังขององค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์หรือพีแอลโอ และก็อาจตีความว่าเป็นการทำให้มหาอิสราเอลเป็นจริง และทำสงครามที่นั่นนานราว 10 ปีจึงได้ถอนทหารออก เนื่องจากการต่อต้านที่มีกลุ่มฮิซบอลเลาะห์เป็นแกนนำไม่สำเร็จ

ผลกระทบต่อขบวนการไซออนισμόก็คือ อิทธิพลของลัทธิแก๊ซอีนισμόค่อย ๆ สูงขึ้น ขณะที่ลัทธิคนงานไซออนισμό ก็ปลีกจากแนวคิดสังคมนิยมสู่ชาตินิยมและเป็นแบบทุนนิยมเสรีมากขึ้น ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ประเทศอิสราเอลกลายเป็นดินแดนที่เหมาะสมกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่มากขึ้น ควบคู่กับทุนนิยมแห่งรัฐ

5. บทลงท้าย: อนาคตที่เริ่มตีบตัน

ดร.เมนาเคม โคลน์ ศ.จ.ทางด้านรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยบาร์-ลาน ผู้อยู่อาศัยในนครเยรูซาเล็ม ได้บรรยายความรู้สึกถึงยุคโรแมนติก ซึ่งกล่าวได้ว่าอยู่ระหว่างช่วงปี 1965-1975 และประสบการณ์ที่น่าตกใจหลังจากนั้นไว้ว่า

“ในปีแห่งความโรแมนติกนี้ ผมเคยเดินไปสวดมนตรีกำแพงตะวันตก (Western Wall บางทีเรียกว่ากำแพงอาดูร Wailing Wall) ทุกคืนวันศุกร์ ตามทางผมผ่านตลาดเก่าด้วย เยรูซาเล็มส่วนที่ชาวอาหรับอยู่นั้นเป็นเหมือนเบียร์ที่ไร้พิษสง เป็นส่วนหนึ่งละครโรงใหญ่ที่แสดงเรื่อง ชาวอิสราเอล “ที่ดี” ต่อสู้อภิมหาอำนาจ “ที่ชั่ว” และรัฐอาหรับ ละครเรื่องนี้ประพันธ์ร่วมกันระหว่างพระเจ้าและรัฐอิสราเอล ผมปฏิเสธที่จะว่าเขตเวสต์แบงก์และเยรูซาเล็มตะวันตกตกอยู่ในความยึดครองอย่างสิ้นเชิง ผมเห็นว่าคำพูดเหล่านี้เป็นการกล่าวลอยๆของคนต่างประเทศ ที่ไม่สัมพันธ์กับความเป็นจริง ผมเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงในวันศุกร์ที่ 17 พฤศจิกายน 1977 ขณะที่ผมออกจากบ้านไปกำแพงด้านตะวันตก ผมได้เห็นธงของประเทศอียิปต์ปักอยู่บนโรงแรมกษัตริย์เดวิด เคียงคู่กับธงอิสราเอล แสดงว่าคณะทูตล่องหน้าของประธานาธิบดีอันวาร์ ซาดัตแห่งอียิปต์ได้มาถึงแล้ว นี่เป็นประสบการณ์ที่น่าตกใจยิ่ง ในช่วงกลางทศวรรษ 1970 ผมเดินทางไปรบที่แหลมไซนายหลายครั้ง อียิปต์สำหรับผมเป็นศัตรูผู้ก้าวร้าว ที่โจมตีอิสราเอลแบบไม่รู้ตัวในสงครามปี 1973 เพื่อนสมัยเด็กและเพื่อนร่วมโรงเรียนผมหลายคนตายในสงครามนั้น ในคืนวันศุกร์นั้น การมองด้านเดียวว่าอาหรับเป็น “สิ่งอื่น” แตกละเอียดลง”

บรรณานุกรม

- Ankara, Diyarbakir. "The importance of this weekend's election goes well beyond Turkey itself" <http://economist.com/world/PrintreFriendly.cfm?story_id=9507270> Retrieved 16 March 2008.
- Birand, Mehmet Ali. "Erdogan manages North Iraqi crisis well" **Turkish Daily News** (March 27, 2008) <
<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=89727>> Retrieved 16 March 2008.
- Erdogan, Tayyip. "Democracy in the Middle East, Plurallism in Europe: Turkish View" <
<http://www.turkishweekly.net/articles.php?id=8>> Retrieved 16 March 2008.
- Kaplan, David E. "The Saudi Connection: How billions in oil money spawned a global terror network" <
http://www.travelbrochuregraphics.com/exta/saudi_connection.htm> Retrieved 12 March 2008.
- Myers, Steven Lee. "Bush pledges to Turkey on intelligence" **International Herald Tribune** (Nov 6, 2007) <
<http://www.ihf.com/articles/2007/11/06/europe/06prexy.php>> Retrieved 17 March 2008.
- Purivs, Andrew. "Turkish PM: End Ban on Headscarves" <
<http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1663751,00.html>> Retrieved 18 March 2008.
- Recep Tayyip Erdogan <http://en.wikipedia.org/wiki/Recep_Tayyip_Erdo%C4%9Fan> Retrieved 16 March 2008
- Reynolds, Michael. "Islam in Europe: cycle of controversy" **Middle East Strategy at Harvard** (Feb 25, 2008) <
http://blogs.law.harvard.edu/mesh/2008/02/islam_in_europe_cycle_of_controversy/> Retrieved 12 March 2008.
- Robinson, Karina. "Spotlight : Prime Minister Recep Tayyip Erdogan of turkey" <
<http://www.ihf.com/bin/print.php?id=4047219>>. Retrieved 16 March 2008.
- Salaam Knowledge. **Refloating the Intellectual Enterprises of Islam** <
<http://www.salaam.co.uk/knowledge/inquiry3.php>> Retrieved 18 March 2008.
- Service, Federal News. **Center for strategic and international studies (CSIS)** <
http://www.csis.org/images/stories/sf/071105_transcript_erdogan.pdf> Retrieved 22 March 2008.
- "Turkey's charismatic pro-Islamic lesder". <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2270642.stm>>. Retrieved 16 March 2008.
- "US report: Religious orders influential in Turkey" **Turkish Daily News** (March 13, 2008) <
<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=98810&mailtofriend=1>> Retrieved 16 March 2008.

ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง

กุมภาพันธ์ 2551

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง

1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกกลางในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2008 มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

สถานการณ์การเมืองของอิสราเอล บทบาทการเมืองของอิสราเอลกับนานาชาติที่น่าจับตามองคือการพยายามผลักดันให้มีการคว่ำบาตรอิหร่าน โดยการเยือนเยอรมนีหรือเรื่องอิหร่าน และการเรียกร้องให้สหประชาชาติดำเนินมาตรการอิหร่านครั้งใหม่ รวมทั้งการที่ผู้นำอิสราเอลจะแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองให้กับญี่ปุ่นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างเกาหลีเหนือกับอิหร่านและซีเรีย

สถานการณ์ความขัดแย้งอิสราเอลและปาเลสไตน์ อิสราเอลยังคงโจมตีเป้าหมายในดินแดนกาซา เพื่อตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามที่ยังจรวดโจมตีบริเวณตอนใต้ของอิสราเอล อีกทั้งยังไม่มีสัญญาณว่าทั้งสองฝ่ายจะยอมอ่อนข้อให้แก่กัน ขณะที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพรมแดนของทั้งสองประเทศต้องเตรียมพร้อมรับความรุนแรงที่อาจทวีเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ทางการเมืองในปาเลสไตน์ ประเด็นที่เด่นคือการที่กลุ่มประเทศอิสลามพยายามหาแนวทางช่วยเหลือปาเลสไตน์ แต่ยังไม่ปรากฏรายละเอียดหรือความคืบหน้าแต่อย่างใด

สถานการณ์ความขัดแย้งอิสราเอลและเลบานอน หลังจากเลบานอนสิ้นสุดสงครามกับอิสราเอลในปี 2006 เหตุการณ์ได้สงบลง แต่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์นี้เลบานอนได้กล่าวหาอิสราเอลว่าล้ำเส้นและมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ลอบสังหาร อัยมัด โมฮานียะห์ผู้บัญชาการระดับสูงของเฮซบอลเลาะห์ ณ กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เลบานอนจึงประกาศเตรียมเปิดศึกกับอิสราเอล ส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่างสองประเทศเข้าสู่จุดวิกฤติอีกครั้ง

สถานการณ์ในอิรัก เหตุความรุนแรงในอิรักเริ่มตึงกลับมาอีก หลังจากการตรึงสถานการณ์ความรุนแรงให้คงที่อยู่ที่ระยะประมาณ 6 เดือน ทำให้ยอดผู้เสียชีวิตในอิรักเพิ่มขึ้น 30 กว่าเปอร์เซ็นต์ ส่วนความขัดแย้งระหว่างกบฏเคิร์ดในอิรักและตุรกี ในเดือนนี้กองกำลังของตุรกีได้ยกทัพเข้าไปทางตอนเหนือของอิรัก เพื่อปราบปรามกลุ่มพีเคเค พร้อมทั้งตรึงกำลังในพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรักโดยไม่ยอมถอนทหารออกมา แต่ต่อมาภายหลังได้ประกาศถอนทหารบางส่วนออกจากทางเหนือของอิรักแล้ว

สถานการณ์นิวเคลียร์ของอิหร่าน การคว่ำบาตรอิหร่านรอบ 3 อาจต้องเลื่อนออกไปเนื่องจากประเทศสมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ยังสงวนท่าทีและกังวลเกี่ยวกับการคว่ำบาตร ขณะที่สมาชิกถาวร 5 ประเทศรวมทั้งเยอรมนี มีแนวโน้มเห็นด้วยกับการคว่ำบาตรอิหร่าน

สถานการณ์ประเทศอัฟกานิสถาน แม้ว่าระเบิดพลีชีพจะไม่เกิดบ่อยนักในประเทศอัฟกานิสถาน แต่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์เริ่มมีสัญญาณระเบิดพลีชีพในอัฟกานิสถานทำให้มีผู้เสียชีวิตคราวเดียวมากถึง 80 ราย ซึ่งทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของสหรัฐ และ อังกฤษ คอนโดลิซซา ไรซ์ และ เดวิด มิลิแบนด์ ได้ร่วมเดินทางเยือนกันดาฮาร์ ซึ่งเป็นสถานที่ก่อตั้งของกลุ่มตอลิบาน ประกอบกับรัชทายาทลำดับ 3 ของราชวงศ์อังกฤษได้ร่วมรบนวหน้าในอัฟกานิสถานในพื้นที่อันตรายทำให้สถานการณ์ในอัฟกานิสถานเป็นที่น่าจับตามอง

สถานการณ์ประเทศอิสลามอื่น ๆ การเลือกตั้งในปากีสถานอยู่ในความสนใจของทั่วโลก อีกทั้งปรากฏว่าฝ่ายค้านได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลาย ดังนั้น การจัดตั้งรัฐบาลของปากีสถานจึงเป็นจุดที่น่าติดตามเพราะส่งผลถึงสถานการณ์ทางการเมืองในตะวันออกกลางเนื่องจากปัญหาจากชนเผ่ากลุ่มหัวรุนแรงต่างๆ

2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2008 ความรุนแรงของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะในอิรักที่สามารถตรึงความรุนแรงให้คงที่และอัตราการเสียชีวิตลดลงอย่างต่อเนื่องรวม 6 เดือนแต่กลับมาระลอกขึ้นอีก มียอดผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับประเทศอัฟกานิสถานที่ไม่ค่อยปรากฏภาพของระเบิดพลีชีพบ่อยนัก ในเดือนกุมภาพันธ์นี้พบว่ามีการใช้ระเบิดพลีชีพเพิ่มมากขึ้น ทำให้บ่งชี้ได้ว่ากระแสความรุนแรงยังปรากฏอยู่ในภูมิภาคนี้ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับเลบานอนและอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ที่มีแนวโน้มว่าอาจมีการเปิดฉากสงครามกันอีกครั้ง สำหรับอิหร่านประเด็นนิวเคลียร์ยังเป็นประเด็นเด่นที่ยังต้องรอว่าคณะมนตรีความมั่นคง สหประชาชาติจะเพิ่มมาตรการลงโทษอิหร่านอีกเป็นครั้งที่สามหรือไม่ ส่วนสถานการณ์ปากีสถานก็เป็นจุดเด่นให้ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญนับแต่ผลการเลือกตั้งที่ผลออกมาว่าฝ่ายค้านชนะอย่างท่วมท้น

1) สถานการณ์การเมืองในอิสราเอล

ในช่วงเดือน ก.พ. 2008 สถานการณ์ทางการเมืองภายในของอิสราเอลมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

นายกรัฐมนตรีอิสราเอลเยือนเยอรมนีหารือเรื่องอิหร่าน นายเอสตู โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอลมีกำหนดที่จะเดินทางไปเยือนเยอรมนีในเย็นวันนี้ ซึ่งคาดว่าเขาจะเป็นผู้ผลักดันให้ใช้มาตรการระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเพื่อยุติโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านในระหว่างการเยือนเยอรมนีครั้งนี้ ซึ่งนับเป็นการเยือนครั้งที่ 2 ในรอบ 14 เดือน นายโอลเมิร์ต จะหารือถึงปัญหาความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยหวังที่จะพยายามนำเอามาตรการทางเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มมากขึ้นมาใช้ เพื่อขอให้อิหร่านให้ยกเลิกโครงการนิวเคลียร์และเยอรมนีจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ ขณะเดียวกันคาดว่า นายโอลเมิร์ตจะหารือเรื่องการเจรจาสันติภาพของอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ที่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการภายใต้การดำเนินการของสหรัฐเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา และได้ประสบความสำเร็จตั้งแต่บัดนั้นมา ในเรื่องการตั้งถิ่นฐานของชาวยิว และการเกิดเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นในฉนวนกาซา (เอพี 10022008) **นายกรัฐมนตรีอิสราเอลเรียกร้องให้สหประชาชาติดำเนินมาตรการอิหร่านครั้งใหม่** นายกรัฐมนตรีเอสตู โอลเมิร์ต แห่งอิสราเอลเดินทางเยือนญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในวันนี้ โดยนายกรัฐมนตรีโอลเมิร์ตกล่าวว่า การเยือนญี่ปุ่นครั้งนี้ก็เพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ เขาจะพบหารือกับ ดร.คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศสหรัฐในกรุงโตเกียว วันพฤหัสบดีนี้ด้วย โอกาสนี้ นายกรัฐมนตรีโอลเมิร์ตได้เรียกร้องให้มีการดำเนินมาตรการคว่ำบาตรของสหประชาชาติ ต่ออิหร่าน หลังทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศหรือ ไอเออีเอ กล่าวว่า อิหร่านล้มเหลวที่จะให้คำตอบในรายงานการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับระเบิดปรมาณู ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่การทูตระดับสูงจากอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี สหรัฐ จีน และรัสเซียจะพบเจรจากันในวอชิงตันวันนี้ เพื่อหารือถึงการดำเนินการขั้นต่อไปเกี่ยวกับอิหร่าน (เอพี 25022008) **ผู้นำอิสราเอล จะแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างเกาหลีเหนือกับอิหร่านและซีเรีย** นายเอสตู โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอลจะแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองที่แสดงให้เห็นว่า เกาหลีเหนือให้ความร่วมมือทางทหารกับซีเรียและอิหร่าน หนังสือพิมพ์นิเคอิของญี่ปุ่นรายงานวันนี้ โดยอ้างถ้อยแถลงของที่ปรึกษานายโอลเมิร์ตว่า อิสราเอลมีความกังวลอย่างยิ่ง กรณีที่เกาหลีเหนือถ่ายโอนเทคโนโลยีด้านการทหารให้แก่ประเทศในตะวันออกกลางและ นายโอลเมิร์ตตัดสินใจที่จะแบ่งปันข้อมูลเรื่องการถ่ายโอนดังกล่าวให้ญี่ปุ่นระหว่างที่พบสนทนากับนายยาซุโอะ ฟูกูตะ นายกรัฐมนตรีที่กรุงโตเกียวในวันที่ 27 ก.พ.นี้ (เอพี 26022008)

2) สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์

ในช่วงเดือน ก.พ. 2008 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์มีเหตุการณ์น่าสนใจดังนี้

อิสราเอลตอบโต้การบปาเลสไตน์ เมื่อวันที่ 29 ก.พ. 2551 อิสราเอลยิงขีปนาวุธโจมตีบริเวณตอนเหนือของดินแดนกาซา โดยกองกำลังอิสราเอลยังคงโจมตีเป้าหมายหลายต่อหลายจุดทั่วทั้งดินแดนกาซา เป็นเหตุให้ชาวปาเลสไตน์รวมทั้งเด็ก และทั้งกลุ่มติดอาวุธ และพลเรือนเสียชีวิตไปแล้วอย่างน้อย 32 รายทางอิสราเอลอ้างว่า การบุกโจมตีครั้งนี้ เป็นการตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามที่ยิงจรวดโจมตีบริเวณตอนใต้ของอิสราเอล เมื่อช่วงก่อนหน้านั้น ซึ่งทำให้ชาวอิสราเอลเสียชีวิตไป 1 คน ซึ่งผู้สื่อข่าวของบีบีซี ชี้ว่า ยังไม่มีสัญญาณว่าฝ่ายกองกำลังอิสราเอล หรือนักรบปาเลสไตน์จะยอมอ่อนข้อให้แก่กัน ขณะที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพรมแดนอิสราเอลและทั่วทั้งปาเลสไตน์ ต่างเตรียมพร้อมรับความรุนแรงที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นไปอีก (BBC News/ Aljazeera.com 29022008)

3) สถานการณ์การเมืองในปาเลสไตน์

กลุ่มประเทศอิสลามหาทางแก้ปัญหาปาเลสไตน์ นายเอ็ดเมแล็ดติน อีชาโนกลู เลขาธิการโอไอซี. ซึ่งมีสมาชิก 57 ประเทศ ได้ประกาศที่นครเจดดาห์ของซาอุดีอาระเบีย ว่าองค์การที่ประชุมกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือโอไอซี ซึ่งเป็นองค์การกลุ่มประเทศมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดของโลก วางแผนที่จะขอให้นานาชาติช่วยเหลือแก้ไขวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในปาเลสไตน์ ซึ่งอีชาโนกลูได้ประกาศหลังจากที่รัฐมนตรีต่างประเทศของโอไอซี. ได้ให้คำมั่นที่จะขอให้นานาชาติสนับสนุนช่วยเหลือปาเลสไตน์ แต่ยังไม่ได้ให้รายละเอียดว่าจะนำมาตราการใดมาใช้ เพียงแต่กล่าวว่า ได้มีการติดต่อฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้แล้ว (เอพี/เอเจนซี 04022551)

4) สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและเลบานอน

ในช่วงเดือน ก.พ. 2008 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและเลบานอนมีเหตุการณ์สำคัญดังนี้

เฮซบอลเลาะห์เตรียมเปิดสงครามกับอิสราเอล เมื่อวันที่ 14 ก.พ. 2551 ฮัสซัน นัซซอลลอลลอฮ์ ผู้นำกลุ่มเฮซบอลเลาะห์ กล่าวสุนทรพจน์กับเหล่าผู้สนับสนุนในงานศพผู้บัญชาการระดับสูงของกลุ่มและระบุว่า อิสราเอลล้ำเส้น โดยกล่าวหาว่าเมื่อวันที่ 12 ก.พ. 2551 ประเทศอิสราเอลเป็นผู้ลอบสังหาร อัยมัด โมฮานียะห์ ผู้บัญชาการระดับสูงของเฮซบอลเลาะห์ ในเหตุระเบิดคาร์บอมบ์ ณ กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย ดังนั้น องค์การเคลื่อนไหวชาวเลบานอนนิกายชีอะห์เตรียมพร้อมแล้วที่จะเปิดสงครามถล่มอิสราเอล

หลังสิ้นสุดสงครามกับอิสราเอลมาในปี 2006 ขณะที่ประเทศอิสราเอลคู่กรณี ก็มีคำสั่งให้กองทัพและเหล่าคณะทูตเตรียมพร้อมรักษาความปลอดภัยขั้นสูงในทันที (Aljazeera.com15022008) สถานการณ์ระหว่างอิสราเอลและเฮซบอลเลาะห์ต้องนับได้ว่าประมาทไม่ได้และสถานการณ์ค่อนข้างประมาท โดยทางตอนใต้ของเลบานอนเริ่มมีการเคลื่อนไหวโดยเด็กหนุ่มๆ ซึ่งทำงานในกรุงเบรุตเริ่มต่างเดินทางกลับบ้าน ซึ่งกองกำลังสันติภาพของ UNFIL จำนวน 13,300 นาย กำลังจับตามองการเคลื่อนไหว (Time in partnership with CNN 22022008)

ดังนั้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ **อิสราเอลตรึงกำลังชายแดนเตรียมรับมือเฮซบอลเลาะห์** โดยกองทัพอิสราเอลได้รับคำสั่งให้เพิ่มกำลังตามบริเวณชายแดนที่ติดกับเลบานอน เพื่อป้องกันเหตุรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นหลังจากที่ อัยมัด มุกนิเยห์ ผู้นำกลุ่มเฮซบอลเลาะห์ถูกลอบสังหารเมื่อคืนวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2551 เพราะกลุ่มเฮซบอลเลาะห์และอิหร่านเชื่อว่าอิสราเอลเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการลอบสังหารผู้นำในครั้งนี้ แต่นายเยฮูดา โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอล ออกมาปฏิเสธข้อกล่าวหา ด้านนายฌอน แม็คคอร์แมค โฆษกกระทรวงต่างประเทศสหรัฐแถลงว่าไม่ทราบผู้อยู่เบื้องหลังการลอบสังหารผู้นำเฮซบอลเลาะห์ ขณะที่รัฐบาลซีเรียได้ออกมาประณามการก่อการร้ายที่ซัลาดและกำลังสอบสวนว่าหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ทั้งนี้ นายมุกนิเยห์ ผู้นำระดับสูงของเฮซบอลเลาะห์ วัย 45 ปี เป็นหนึ่งในบุคคลที่สหรัฐต้องการ

ตัวมากที่สุดมานานกว่า 20 ปี โดยเชื่อว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการโจมตีเป้าหมายชาติตะวันตกและอิสราเอลหลายต่อหลายครั้งในช่วงทศวรรษ 1980-1990 รวมทั้งการลักพาตัวชาวตะวันตกในเลบานอนหลายคนในช่วงทศวรรษ 1980 และการระเบิดสถานทูตอิสราเอลในกรุงบูเอโนส ไอร์ส ประเทศอาร์เจนตินา ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 29 คน นอกจากนี้ มุกนิเยห์ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการระเบิดค่ายทหารสหรัฐที่สนามบินเบรุต ประเทศเลบานอน เมื่อปี 1983 ซึ่งทำให้ทหารอเมริกันเสียชีวิตถึง 241 นาย (เอเอฟพี/บีบีซี15022008)

5) สถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในอิรัก

ประเด็นสถานการณ์อิรักในช่วงเดือน ก.พ. 2008 มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

สำหรับสถานการณ์ความรุนแรงในอิรักพบว่าความรุนแรงเริ่มหวนกลับมาอีกโดย อัลกออิดะห์ใช้ระเบิดพลีชีพในแบกแดด ซึ่งนายพลกอสซิม อัลมุสซอวี โฆษกกองทหารอิรักในกรุงแบกแดดเผยว่า การโจมตีก่อเหตุสังหารหมู่ในกรุงแบกแดดที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มี.ค.2551 นั้นคนร้ายใช้รีโมตคอนโทรลในการระเบิดเมื่อสองสัปดาห์ก่อนระเบิดพลีชีพเป็นผู้ป่วยดาวนซินโดรมที่ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มอัลกออิดะห์ ได้เดินเข้าไปในตลาดที่มีผู้คนแออัด 2 แห่ง คือ ตลาดอัลกอซลและตลาดนกในพื้นที่ของชาวชีอะห์ โดยทางการอิรักคือกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหมเผยว่า ขณะนี้มียอดผู้เสียชีวิตในเหตุระเบิดทั้ง 2 ครั้งรวมแล้วอย่างน้อย 72 ราย และอีก 149 คนที่ได้รับบาดเจ็บ ถือเป็นวันที่นองเลือดที่สดับตั้งแต่สหรัฐ ส่งทหารเพิ่มเข้าไปในอิรัก 30,000 นายเมื่อต้นปีที่แล้ว อย่างไรก็ตามการโจมตีทั้ง 2 ครั้งเป็นเหตุความรุนแรงชุดล่าสุด ที่กระทบความเชื่อมั่นในความมั่นคงของอิรัก ที่เพิ่งได้รับมาไม่นานนี้ (The Independent 02022008)

ยอดผู้เสียชีวิตในอิรักเพิ่มขึ้น จากข้อมูลเดือนมกราคมที่ผ่านมา ยอดผู้เสียชีวิตในเดือนมกราคมต่ำที่สุดในรอบ 23 เดือนเชื่อว่าน่าจะเป็นเพราะการส่งกำลังทหารสหรัฐ เข้าไปในอิรักเพิ่ม 30,000 นาย การสร้างแนวหน้าต่อสู้กับกลุ่มอัลกออิดะห์ โดยผู้นำชาวซุนนี และการหยุดกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มติดอาวุธมาห์ดี อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ตัวเลขสถิติจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และกระทรวงสาธารณสุขพบว่าจำนวนผู้เสียชีวิตในอิรักเพิ่มขึ้น 33% และยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บเฉพาะในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาอีก 847 คน ด้วยซึ่งสวนทางกับแนวโน้มตลอด 6 เดือนที่ผ่านมาที่มีแนวโน้มลดลง โดยสถิติผู้เสียชีวิตเดือนมกราคม 541 ราย เดือนธันวาคม 568 ราย เดือนพฤศจิกายน 606 ราย เดือนตุลาคม 887 ราย เดือนกันยายน 917 ราย และเดือนสิงหาคม 1,856 ราย (เอเอฟพี 01032008)

ผู้นำอิรักไฟเขียวให้ประหารสมุนซัดดัม เมื่อวันศุกร์ที่ 29 ก.พ. 2551 เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลอิรักให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวเอเอฟพี ว่า สภาประธานาธิบดีอิรัก ประกอบด้วยประธานาธิบดีอูอัลลาล ตอลาบานี ซึ่งเป็นชาวเคิร์ด และรองประธานาธิบดีอีก 2 คน ได้อนุมัติการประหารนายอาลี ฮัสซัน อัลมาจิด หรือที่รู้จักกันในนามว่า เคมีคัลอาลี แล้ว โดยนายกรัฐมนตรีนูรี อัลมาลิกี จะเป็นผู้กำหนดวันประหารมาจิด ซึ่งตามกฎหมายอิรัก อัลมาจิดและจำเลยอีก 2 คน คือนายซุลต่าน ฮาซิม อัลไต อดีตรัฐมนตรีกลาโหมในยุคซัดดัม และนายฮุสเซน ราซิด มุฮัมหมัด อดีตผู้บัญชาการทหาร ฐานใช้อาวุธเคมีและระเบิดฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวเคิร์ด ในช่วงทศวรรษ 1980 ควรถูกประหารภายในวันที่ 4 ตุลาคม 2550 คือถูกประหารชีวิตภายใน 30 วัน หลังจากที่ศาลชั้นอุทธรณ์ในศาลพิเศษของอิรักพิพากษายืนตามคำตัดสินของศาลชั้นต้นศาลได้พิพากษาลงโทษอัลมาจิด แต่ที่ผ่านมา ตอลาบานี และตอเรก อัล ฮาซมี รองประธานาธิบดีชาวซุนนี คัดค้านการประหารฮาซิมอย่างเต็มที่ โดยอ้างว่าอดีตรัฐมนตรีกลาโหมผู้นี้สังหารประชาชนอย่างเหี้ยมโหดตามคำสั่ง และไม่ควรจะได้รับโทษรุนแรงเท่ากับเจ้านายทางการเมืองคนอื่นๆ (The Independent 29022008)

ส่วนสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างกบฏเคิร์ดในอิรักและตุรกี พบว่าตุรกีเตรียมการถล่มกบฏเคิร์ด โดยพลเรือตรีเกรกอรี่ สมิธ โฆษกของสหรัฐ ยืนยัน กองทัพอากาศได้ส่งกองกำลังภาคพื้นดินข้ามชายแดน พร้อมเครื่องบิน

รบนุก เพื่อตามล่ากลุ่มกบฏหัวรุนแรง พีเคเค ทางตอนเหนือของอิรัก และสหรัฐ ยังจะสนับสนุนสิทธิของตุรกี ที่จะป้องกันตัวเองจากการก่อการร้ายของกลุ่มพีเคเคต่อไป ซึ่งตุรกีรับประกันว่า จะทำทุกอย่างที่จะหลีกเลี่ยงความเสียหาย อันจะกระทบพลเมืองผู้บริสุทธิ์ หรือโครงสร้างพื้นฐานของเคิร์ดด้วย ขณะที่ประธานาธิบดี อับดุลเลาะห์ กูล ของตุรกีได้พูดคุยทางโทรศัพท์กับประธานาธิบดีญาลาล ตอลาบานีของอิรัก โดยบอกข้อมูลเกี่ยวกับจุดประสงค์ของปฏิบัติการภาคพื้นดินครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ กูลยังเน้นถึงความตั้งใจของตุรกี ที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีกับอิรักในทุกๆ ด้าน พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประธานาธิบดีของอิรักเดินทางมายังตุรกีด้วย ด้าน สถานีโทรทัศน์ของตุรกี รายงานว่า ทหารกว่า 10,000 นาย ร่วมในการกิจครั้งนี้ ทว่า ยังไม่แน่ชัดว่ามีทหารจำนวนกี่นายที่ข้ามชายแดนตุรกีไป รวมทั้งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของอิรัก ฮอซยาร์ เซบานิ ก็ปฏิเสธว่าไม่ใชการบุกครั้งใหญ่ (The Independent 22022008) **ตุรกีบุกถล่มกบฏเคิร์ดทางเหนืออิรัก** เมื่อวันที่ 24 ก.พ. 2551 กองทัพตุรกีส่งทหาร รถถังปืนใหญ่ และเฮลิคอปเตอร์ ผู้รบ เพิ่มการโจมตีกลุ่มกบฏชาวเคิร์ด ซึ่งมีฐานที่มั่นในพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรัก โดยกองทัพตุรกี เปิดเผยว่า ได้สังหารกองกำลังกลุ่มพีเคเคไปได้ 35 คน จากปฏิบัติการดังกล่าว รวมยอดสมาชิกพรรคพีเคเคที่เสียชีวิตนับตั้งแต่กองทัพตุรกีเริ่มใช้ปฏิบัติการบุกอิรัก เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 21 ก.พ. 2551 รวมจำนวนทั้งสิ้น 79 คนโดยทางด้านกองทัพสหรัฐแถลงว่า ทราบเรื่องปฏิบัติการดังกล่าวแล้ว และเคารพสิทธิป้องกันตนเองของฝ่ายตุรกีอย่างไรก็ดี โรเบิร์ต เกตส์ รัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐ แถลงว่า ปฏิบัติการทางทหารรุกรานพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรัก ไม่ได้แก้ปัญหากลุ่มกบฏชาวเคิร์ดแต่อย่างใด นอกจากนี้ เกตส์ ยังมองว่ารัฐบาลตุรกีควรให้ความสำคัญต่ออำนาจอธิปไตยของอิรัก (เอเจนซี 25022008)

ตุรกีประกาศไม่ถอนทัพออกจากอิรัก นับตั้งแต่กองกำลังของตุรกีได้ยกทัพเข้าไปทางตอนเหนือของอิรัก ตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา เพื่อปราบปรามกลุ่มพีเคเค ซึ่งเป็นกลุ่มกบฏแบ่งแยกดินแดนชาวเคิร์ด **สมาชิกพรรคแรงงานเคอร์ดิสถาน (Kurdistan Workers' Party)** ที่ใช้พื้นที่ทางตอนเหนือของอิรักเป็นค่ายสำหรับโจมตีตุรกี รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมของตุรกี เวคดี โจนูล ปฏิเสธที่จะให้กำหนดเวลาถอนกำลังทหารกองทัพตุรกีออกจากพื้นที่ทางตอนเหนือของอิรัก และหลังการเจรจากับรัฐมนตรีกระทรวง กลาโหมของสหรัฐ โรเบิร์ต เกตส์ ที่กล่าวว่า ในการเจรจากับ โจนูลนั้น ไม่สามารถบรรลุเรื่องกำหนดเวลาเจาะจงในการถอนทหารได้ แต่เร่งให้ตุรกีปฏิบัติการครั้งนี้ให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้ และชี้ว่า การบุกโจมตีของตุรกีครั้งนี้ควรใช้เวลาสั้น และพุ่งเป้าหมายอย่างแม่นยำเท่าที่จะทำได้ด้วย ทั้งนี้ สหรัฐ เตือนตุรกี ว่า การบุกอิรักนั้นไม่ควรใช้เวลาเกิน 1 หรือ 2 สัปดาห์ (เอเอฟพี 28022008) **ต่อมา** **ตุรกีประกาศถอนทหารบางส่วนออกจากทางเหนือของอิรัก** เมื่อวันที่ 29 ก.พ. 2551 แหล่งข่าวทางทหารของตุรกีเปิดเผยว่า ทหารตุรกีบางส่วนได้ถอนกำลังกลับที่มั่นในตุรกีแล้ว หลังเสร็จสิ้นปฏิบัติการในพื้นที่ทางเหนือของอิรัก แต่ยังไม่มีการถอนทหารทั้งหมด ปฏิบัติการของตุรกีในอิรักจะดำเนินต่อไปนานเท่าที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม สหรัฐได้พยายามกดดันตุรกีให้ปฏิบัติการโดยใช้เวลาน้อยที่สุด และหลีกเลี่ยงเป้าหมายที่เป็นพลเรือน อีกทั้งสหรัฐประกาศให้พรรคแรงงานเคอร์ดิสถานเป็นกลุ่มก่อการร้าย และได้แบ่งปันข้อมูลข่าวกรองแก่กองทัพตุรกีเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของกลุ่มกบฏในอิรักด้วย แต่สหรัฐเกรงว่า ปฏิบัติการของตุรกีที่ใช้เวลานานอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพในภูมิภาคนี้ (เอพี29022008)

2. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน

ในช่วงเดือน ก.พ.2008 อิหร่านยังถูกติดตามดูความก้าวหน้าด้านนิวเคลียร์จาก ไอเออีเอ โดยมีเหตุการณ์น่าสนใจช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ที่สำคัญดังนี้

อิหร่านคัดค้านการคงกองกำลังต่างชาติในอ่าวเปอร์เซีย ระบุว่ากองกำลังต่างชาติจะกลายเป็นชนวนเหตุของความไร้เสถียรภาพภายในภูมิภาค อิหร่านคัดค้านการประจำการกองกำลังต่างชาติในภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียโดยระบุว่า กองกำลังต่างชาติจะกลายเป็นชนวนเหตุของความไร้เสถียรภาพภายในภูมิภาค สำนักข่าวของทางการอิหร่าน

รายงานอ้างคำวิจารณ์ของนายโมฮัมหมัด อาลี ฮอสเซน โฆษกกระทรวงต่างประเทศของอิหร่านว่ากองกำลังต่างชาติจะไม่ช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพภายในภูมิภาค แต่กลับจะบั่นทอนเสถียรภาพภายในภูมิภาคในที่สุด นอกจากนี้ ถ้าประเทศหนึ่งในภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียอนุญาตให้กองกำลังต่างชาติเข้าประจำการได้ก็อาจทำให้ประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ปฏิบัติตาม ซึ่งจะทำให้สถานการณ์ภายในภูมิภาคยุ่งยากซับซ้อนขึ้น คำวิจารณ์ดังกล่าวมีขึ้นหลังจากมีรายงานเมื่อเร็วๆ นี้ ฝรั่งเศสจะส่งกองกำลังเข้าประจำการในบางประเทศในภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย โดยได้บรรลุข้อตกลงกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (เอพี/ innnews 05022008)

ประธานาธิบดีอิหร่านเยือนอิรักครั้งแรก กระทรวงต่างประเทศอิรัก ระบุว่านายมาห์มูด อาห์มาดิเนจาดี เป็นประธานาธิบดีอิหร่านคนแรกที่เดินทางเยือนกรุงแบกแดด เมืองหลวงของอิรักในวันที่ 2-3 มี.ค. 2551 ซึ่งตามกำหนดการ ผู้นำอิหร่านจะเข้าพบกับประธานาธิบดีจาลาล ทาลาบานี และนายกรัฐมนตรีนูรี อัลมาลิกีของอิรัก รวมถึงบรรดารัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ก่อนหน้านั้นนายทาลาบานี เดินทางเยือนอิหร่านบ่อยครั้ง โดยครั้งล่าสุดมีขึ้นในเดือนมิถุนายน ส่วนนายอัล-มาลิกี เดินทางเยือนอิหร่านอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกันยายนปี 2006 และอีกครั้งในเดือนสิงหาคม ทั้งนี้ประกาศแจ้งการเดินทางเยือนอิรักข้างต้น มีขึ้น หลังเจ้าหน้าที่อิรักระบุว่า อิหร่านขอเลื่อนการเจรจา ระหว่างสหรัฐและอิหร่านในประเด็นอิรัก ที่คาดว่าจะมีขึ้นในสัปดาห์นี้ที่กรุงแบกแดด (เอพี/ innnews 15022008)

อิหร่านนำภาพเหตระเบิดในซีเรียผู้นำกลุ่มเหซบอลลอห์เสียชีวิตออกแพร่ภาพทางโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ของอิหร่านได้นำภาพเหตระเบิดในซีเรียที่ทำให้นายอิมัด มุญนิเยห์ ผู้นำกองกำลังพิเศษของกลุ่มเหซบอลลอห์ที่เสียชีวิตจากการโจมตีด้วยระเบิดรถยนต์ในซีเรียเมื่อวันอังคารที่ผ่านมา เนื่องจากมีผู้ถ่ายภาพด้วยโทรศัพท์มือถือไว้ในขณะที่นายฮัสซัน นัสรัลลอห์ ผู้นำกลุ่มเหซบอลลอห์ได้ประกาศที่จะตอบโต้อิสราเอลด้วยการโจมตีผลประโยชน์ของอิสราเอลที่มีอยู่ทั่วโลกเพื่อแก้แค้นให้กับนายมุญนิเย (เอพี/ innnews 17022008)

อิหร่านเรียกร้องสหประชาชาติประณามการทดลองทางทหารของอิสราเอล นายโมฮัมหมัดคาซี เอกอัครราชทูตอิหร่านได้ยื่นจดหมายถึงสหประชาชาติ โดยเรียกร้องให้มีการประณามอิสราเอล กรณีที่ข่มขู่อิหร่านด้วยการทดลองปฏิบัติการทหารและอิหร่าน ต้องการให้อิสราเอลยุติการดำเนินการดังกล่าวในทันที นายคาซีระบุอีกว่า โครงการนิวเคลียร์ในอิหร่านมีเป้าหมายในทางสันติ แต่กรณีการข่มขู่ของอิสราเอลนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ และไม่มีความเป็นธรรม ทั้งยังเสี่ยงต่อการละเมิดกฎระหว่างประเทศ รวมถึงกฎบัตรสหประชาชาติด้วย ขณะที่อิสราเอลยังไม่แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ เนื่องจากยังไม่ได้อ่านจดหมายดังกล่าว ส่วนอีกด้านหนึ่งประธานาธิบดีมาห์มูด อาห์มาดิเนจาดีของอิหร่านกล่าวว่าประสบความสำเร็จในการเดินทางโครงการนิวเคลียร์ แม้สหรัฐและชาติพันธมิตรจะพยายามอย่างหนักในการขัดขวางเรื่องนี้ (เอพี/กรมประชาสัมพันธ์21022008) นอกจากนี้อิหร่านยังประณามสหรัฐที่กล่าวหาอิหร่านผลิตระเบิดนิวเคลียร์ นายอาลี อัชการ์ โซตานิเยห์ หัวหน้าคณะผู้แทนอิหร่านต่อนิวยอร์ก ที่กล่าวหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านว่ามีเป้าหมายเพื่อผลิตระเบิดนิวเคลียร์ พร้อมปฏิเสธการกล่าวหาของสหรัฐว่าเป็นข้อมูลที่ไร้ซึ่งความจริง นอกจากนี้การเสริมสมรรถนะยูเรเนียมของอิหร่านยังเกิดขึ้นด้วยความยากลำบาก เนื่องจากการถูกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ คว่ำบาตร โดยถ้อยแถลงของอิหร่านครั้งนี้ ถือเป็นครั้งแรกที่อิหร่านระบุว่าเกิดอุปสรรคในโครงการนิวเคลียร์ของตัวเอง ทางด้านสหรัฐปฏิเสธว่า ข้อมูลเกี่ยวกับอิหร่านไม่ได้เป็นข้อมูลเท็จ แต่เป็นข้อมูลที่ได้มาจากหลายๆ ทาง ที่ระบุว่าอิหร่านมีเป้าหมายเพื่อผลิตระเบิดนิวเคลียร์ (เอพี 25022008)

อิหร่านอาจถูกคว่ำบาตรรอบ 3 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2551 เจ้าหน้าที่ระดับสูงทางการทูตของสหรัฐเปิดเผยว่า รายงานของสำนักงานปรมาณูระหว่างประเทศ (ไอเออีเอ) เกี่ยวกับโครงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ที่น่าสงสัยของอิหร่าน เป็นหลักฐานที่สนับสนุนการออกมาตรการคว่ำบาตรใหม่ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติต่ออิหร่าน ซึ่งคาดว่าจะออกภายในสุดสัปดาห์หน้า ไอเออีเอเปิดเผยว่า มีความก้าวหน้าไปมากในการดำเนินการตรวจสอบ

โครงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ของอิหร่านที่เป็นที่ถกเถียงกันมาก แต่ไอเออีเอยังคงอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถจะชี้ชัดได้ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของอิหร่านในโครงการพัฒนานิวเคลียร์คืออะไร โดยในรายงานที่เป็นความลับนั้นไอเออีเอ ระบุว่าอิหร่านยังคงฝ่าฝืนข้อเรียกร้องของยูเอ็นที่ต้องการให้ยุติการเสริมสมรรถนะยูเรเนียม และเริ่มต้นพัฒนาเครื่องหมุนแยกวัตถุโดยแรงเหวี่ยงที่เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสามารถใช้ในการสร้างวัสดุฟิชไซล์ที่นำไปใช้ผลิตเป็นระเบิดนิวเคลียร์ได้ ดร.คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ กล่าวว่า รายงานดังกล่าวเป็นหลักฐานสนับสนุนที่แน่นหนาสำหรับการเดินหน้าออกมาตรการคว่ำบาตรของคณะมนตรีความมั่นคงยูเอ็นต่ออิหร่านในกรณีนิวเคลียร์ในรอบที่ 3 (เอเอฟพี 24022008) **ขณะที่ผู้นำอิหร่านไม่หวั่นมาตรการคว่ำบาตรพร้อมตอบโต้อย่างรุนแรง** เพียง 1 วันหลังจากที่สหประชาชาติเปิดเผยรายงานล่าสุดเกี่ยวกับความคืบหน้าของโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ประธานาธิบดีมาห์มูด อาห์มาดีเนจาอด ของอิหร่านออกมากล่าวทันทีว่า รายงานดังกล่าวซึ่งนำเสนอโดยทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ถือเป็นการแก้แค้นอิหร่าน (เอเอฟพี 24022008) สำนักข่าวไออาร์ไอบี ของอิหร่าน รายงานว่านายโมฮัมหมัด อาลี ฮอสเซนีย์ โฆษกกระทรวงต่างประเทศอิหร่าน กล่าวว่า หากชาติมหาอำนาจตะวันตกยังต้องการเดินตามเส้นทางความผิดพลาดเก่า ๆ ด้วยการนำเสนอมมาตรการคว่ำบาตรอิหร่าน ในประเด็นนิวเคลียร์เพิ่มเติมต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ประเทศนั้น ๆ ก็จะได้รับคำตอบได้จากอิหร่านอย่างสาสม และอิหร่านยืนยันว่าจะไม่ละทิ้งสิทธิในการพัฒนาโครงการนิวเคลียร์อย่างสันติ เหมือนที่อิหร่านปฏิบัติตามตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ รายงานของทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ IAEA ระบุว่า คำถามหลายคำถามในอดีตเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์อิหร่านได้รับการคลี่คลายแล้ว แต่อิหร่านยังไม่ยอมหยุดเสริมสมรรถนะยูเรเนียม **ขณะที่สมาชิกถาวร 5 ชาติ ของคณะมนตรีความมั่นคงและเยอรมนี ได้เห็นพ้องกับร่างญัตติที่จะลงโทษคว่ำบาตรอิหร่านเป็นรอบที่ 3** (เอพี 25022008)

ชาติมหาอำนาจทั้ง 6 ต้องการเพิ่มบทลงโทษอิหร่าน เมื่อวันที่ 21 ก.พ. 2551 อังกฤษ และฝรั่งเศส ได้แนะนำร่างมติดังกล่าวในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคง แต่ สมาชิกหมุนเวียน อย่าง แอฟริกาใต้ อินโดนีเซีย ลิเบีย และเวียดนาม ขอสงวนท่าทีเกี่ยวกับมติดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันศุกร์ที่ 22 ก.พ. 2551 จากรายงานของไอเออีเอได้ออกมาระบุว่า ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่า โครงการปรมาณูของอิหร่านนั้นเป็นโครงการสันติภาพ ซึ่งสหรัฐและพันธมิตรตะวันตกต้องการให้อิหร่านหยุดโครงการเสริมสมรรถนะยูเรเนียม ขณะเดียวกัน ก็เสนอความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และการทูต เพื่อให้อิหร่านหยุดโครงการนิวเคลียร์ของตนด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ระดับสูง ที่ร่วมประชุมกันในกรุงวอชิงตันวันที่ 26 ก.พ. 2551 ได้ยืนยันถึงข้อตกลงสองฝ่าย เพื่อได้ตอบการทำลายของอิหร่าน ที่จะดำเนินโครงการนิวเคลียร์ กำลังผลักดันให้มีมติลงโทษอิหร่านครั้งใหม่ โดย ทอม เคซีย์ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐ กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง 5 ประเทศ คือ สหรัฐ อังกฤษ ฝรั่งเศส จีน และรัสเซีย พร้อมด้วยเยอรมนี ร่วมหารือกันในกรุงวอชิงตันเกี่ยวกับรายงานชิ้นใหม่ของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ หรือ ไอเออีเอ เกี่ยวกับกิจกรรมนิวเคลียร์ของอิหร่าน และการดำเนินการขั้นต่อไปของยูเอ็น (เอเอฟพี 26022008) **รัสเซีย พันธมิตรอิหร่านอาจสนับสนุนการคว่ำบาตร** รัสเซียระบุว่าอาจสนับสนุนมาตรการคว่ำบาตรอีกครั้งหากอิหร่านยังไม่หยุดการเดินหน้าโครงการนิวเคลียร์ ที่มีเป้าหมายในการผลิตระเบิดนิวเคลียร์ โดยมาตรการคว่ำบาตรดังกล่าวมีขึ้นตามที่บรรดาชาติมหาอำนาจตะวันตก เรียกร้อง หลังจากที่อิหร่านเคยถูกคว่ำบาตรมาแล้ว 2 ครั้งในปี 2007 และ 2007 ตามลำดับ แม้ว่าอิหร่านจะปฏิเสธว่าไม่ได้มีเป้าหมายตามที่ถูกละเมิดด้านหนึ่ง นายฮาซัน โรว์ฮานี อดีตหัวหน้าเจรจานิวเคลียร์อิหร่าน ได้วิจารณ์ประธานาธิบดีมาห์มูด อาห์มาดีเนจาอดของอิหร่าน ว่าความแข็งแกร่งในนโยบายต่างประเทศของผู้นำอิหร่านจะเป็นอันตรายต่อการพัฒนาประเทศชาติ มากกว่าจะส่งผลดี (Time in partnership with CNN 28022008)

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจะลงมติเห็นชอบการคว่ำบาตรครั้งใหม่ต่ออิหร่าน ซึ่งไม่ยอมยุติกิจกรรมเสริมสมรรถนะแร่ยูเรเนียม คณะทูตสหประชาชาติ เปิดเผยว่า คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจะลงมติเห็นชอบการคว่ำบาตรครั้งใหม่ต่ออิหร่าน ซึ่งไม่ยอมยุติกิจกรรมเสริมสมรรถนะแร่ยูเรเนียม แต่ยังไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน และอาจไม่ได้รับมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ นายซิลเมย์ คาลิซัด เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำสหประชาชาติ ให้สัมภาษณ์เมื่อสัปดาห์ก่อนว่า การลงมติคว่ำบาตรอิหร่านจะมีขึ้นวันศุกร์ที่ 29 ก.พ.นี้ แต่คณะทูตระบุว่า การลงมติอาจเลื่อนออกไปเป็นสัปดาห์หน้าเพื่อพยายามโน้มน้าวให้สมาชิกไม่ถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ 4 ประเทศได้แก่ ลิเบีย อินโดนีเซีย แอฟริกาใต้ และเวียดนาม ซึ่งก่อนหน้านี้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการคว่ำบาตร ให้สับสนุนญัตติดังกล่าว ขณะที่สมาชิกถาวร 5 ประเทศได้แก่ สหรัฐ รัสเซีย จีน อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งมีสิทธิออกเสียงยับยั้ง ได้ประกาศเห็นชอบกับร่างญัตติดังกล่าวแล้ว (เอพี 28022008) **แต่อิหร่านยังยืนยันว่ามาตรการคว่ำบาตรของสหประชาชาติไม่ชอบด้วยกฎหมาย** รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่านได้เขียนจดหมายถึงคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยแย้งว่ามาตรการคว่ำบาตรที่ลงโทษอิหร่านเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์นั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย และจะทำลายความน่าเชื่อถือของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเอง คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่มีสมาชิก 15 ประเทศเปิดการประชุมเมื่อค่ำวานนี้ เพื่อหารือถึงมติคว่ำบาตรอิหร่านเป็นครั้งที่ 3 ซึ่งอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนีนำมาทบทวนใหม่หลังจากสมาชิกบางประเทศคัดค้าน แต่ยังไม่มีความเห็นว่าจะลงมติให้ความเห็นชอบในเร็วๆ นี้ ทั้งนี้ นายมานูเชอร์ มอตตากิ รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่านได้กล่าวในจดหมายถึงเขียนถึงคณะมนตรีความมั่นคงฯว่า รายงานของทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศเมื่อเร็วๆ นี้ที่อ้างว่า มีความคืบหน้าในการสอบสวนกิจกรรมทางนิวเคลียร์ของอิหร่านในอดีตเป็นสิ่งที่ดีที่สุดจนให้เห็นว่า คณะมนตรีความมั่นคงฯไม่มีสิทธิ์ที่จะลงโทษอิหร่าน จดหมายของนายมอตตากิจำหน่ายของถึงนายริคาร์โด อัลเบอร์โต อารีวัส เอกอัครราชทูตปานามา ซึ่งเป็นประธานคนปัจจุบันของคณะมนตรีความมั่นคงฯ โดยลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ และมีการนำมาเวียนแจ้งผู้สื่อข่าวเมื่อวานนี้ (เอพี 29022008)

3. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอัฟกานิสถาน

สถานการณ์ด้านการเมืองของประเทศอัฟกานิสถานในช่วงเดือน ก.พ. 2008 มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

อังกฤษแอบส่งแฮร์รีไปรบในอัฟกานิสถาน เมื่อวันศุกร์ที่ 29 ก.พ. กระทรวงกลาโหมอังกฤษ แถลงว่า ได้ส่งเจ้าชายแฮร์รี พระชนมายุ 23 พรรษา รัชทายาทลำดับ 3 ของราชวงศ์อังกฤษ ไปประจำการที่แนวหน้าในอัฟกานิสถานมานานกว่า 10 สัปดาห์แล้ว นับตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีที่แล้ว และจะทรงประจำการเป็นเวลา 14 สัปดาห์ โดยพระองค์ได้ทรงร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับทหารในกองทัพบกที่สมรภูมิในจังหวัดเฮลมานด์ พื้นที่อันตรายทางภาคใต้ทางใต้ของอัฟกานิสถาน หลังจากแผนการให้พระองค์ไปประจำการที่อิรักต้องล้มไปเมื่อ 7 เดือนก่อนหน้า เนื่องจากกลุ่มหัวรุนแรงในอิรักจะลักพาตัวและสังหารพระองค์ กระทรวงกลาโหม แถลงด้วยว่า กระทรวงกลาโหมได้ตกลงกับสำนักข่าวใหญ่ๆ ในประเทศ และสำนักข่าวต่างประเทศ รวมถึงสำนักข่าวเอพี ไม่ให้รายงานข่าวนี้ อันนับเป็นภารกิจเสี่ยงอันตรายที่สุดที่เคยมีมาสำหรับสมาชิกในราชวงศ์อังกฤษ จนกว่าเจ้าชายแฮร์รีจะเสด็จกลับอังกฤษอย่างปลอดภัยแล้ว เพื่อลดความเสี่ยงต่อพระชนม์ชีพและชีวิตของเพื่อนทหารของพระองค์ อย่างไรก็ตาม ชาวได้รู้ไหลออกมาหลังหนังสือพิมพ์แท็บลอยด์ "บิลด์" ของเยอรมนี และนิตยสารผู้หญิง "นิวไอดี" ในออสเตรเลีย ได้รายงานข่าวนี้นับตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม แต่ไม่มีใครสนใจมากนัก กระทั่งเว็บไซต์ "ดริคต์รีพอร์ต" อันเป็นบล็อกด้านการเมืองของสหรัฐไปพบเข้าในสัปดาห์นี้ และนำมาเผยแพร่ต่อทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดเสียงฮือฮาขึ้นทันทีที่ชาวรู้ไหล พล.อ.ริชาร์ด แดนเน็ตต์ ผู้บัญชาการกองทัพอังกฤษ กล่าวว่า รู้สึกผิดหวังที่ข่าวดังกล่าวรั่วไหลออกไป โดยไม่มีการหารือกับทางกองทัพก่อน ขณะที่กระทรวงกลาโหมกำลังพิจารณาทบทวนว่า อาจเร่งส่งเจ้าชายแฮร์รีกลับประเทศก่อนกำหนด ด้านนิตยสารผู้หญิง "นิวไอดี" ของ

ออสเตอร์เลีย ซึ่งเป็นต้นตอที่เปิดเผยรายงานข่าวดังกล่าวข้างต้น แกลงยืนยันว่า ไม่ได้มีเจตนาละเมิดข้อห้ามรายงานข่าวนี้ เพียงแต่ไม่ทราบว่ามีข้อตกลงลับระหว่างกองทัพกับสื่อเท่านั้น (Time in partnership with CNN 28022008)

แม้ว่าระเบิดพลีชีพจะไม่เกิดบ่อยนักในประเทศอัฟกานิสถาน แต่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์เริ่มมีสัญญาณ **ระเบิดพลีชีพในอัฟกานิสถาน** โดยเมื่อวันที่ ก.พ 2551 Asadullah Khalid แจ้งว่าเกิดระเบิดพลีชีพที่สนามแข่งขันสุนัขในเมืองกันดาหารทำให้มีผู้เสียชีวิต 80 รายและบาดเจ็บอีก 90 รายซึ่งเป้าหมายในการลอบสังหารจนเสียชีวิตคือ Abdul Hakim ซึ่งเป็นหัวหน้าตำรวจในกันดาหารมาตั้งแต่ ช่วงปี 1990 และเป็นแกนนำในการต่อต้านกลุ่มตอลิบาน (The Independent 17022008) รัฐบาลอัฟกานิสถานครอบครองพื้นที่เพียง 1 ในสามหรือ 30% เท่านั้นส่วนพื้นที่อีก 70 % ไม่สามารถอยู่ในความควบคุมได้และ ประมาณ 10% ตกอยู่ใต้การควบคุมของกลุ่มตอลิบาน (Time in partnership with CNN 28022008) **อัลกออิดะห์และตอลิบานแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการก่อการร้าย** เจ้าหน้าที่รัฐบาลสหรัฐเผยว่า มุลลาห์ โอมาร์ และผู้นำกลุ่มตอลิบานคนอื่นๆ เป็นผู้บัญชาการก่อความไม่สงบในอัฟกานิสถาน ตั้งแต่เมืองเกตตา ของปากีสถาน ขณะที่ ผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์ อุซามะห์ บินลาดีน เป็นผู้ก่อการในพื้นที่ชนเผ่าของปากีสถาน และบินลาดีน อัยมาน อัลซอวารี ผู้ช่วยของเขา และคนอื่นๆ ปฏิบัติการนอกเขตปกครองของชนเผ่า หรือเฮฟเอทีเอ ของปากีสถาน ติดกับชายแดนอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ เชื่อว่า บินลาดีน ซึ่งต้องสงสัยเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ 911 และมุลลาห์ โอมาร์ได้หลบหนีเข้าไปในอัฟกานิสถาน หลังจากกองกำลัง ซึ่งนำโดยสหรัฐฯ บุกกวาดล้างรัฐบาลตอลิบานเมื่อปลายปี 2001 แม้ว่าจะมีการปรากฏตัวของผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์ในปากีสถาน แต่เจ้าหน้าที่ก็ชี้ว่า รัฐบาลสหรัฐฯ ยังมองประธานาธิบดีเปอร์เวซ มูซาร์ราฟ เป็นพันธมิตรที่มีเกียรติอยู่ แต่ผลของการเลือกตั้งที่เลื่อนไปจนถึงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ หลังจากผู้นำพรรคฝ่ายค้าน เบนาซีร์ บุตโต ถูกลอบสังหาร อาจส่งผลต่อมูซาร์ราฟ หากได้รัฐสภาที่เป็นศัตรูกับเขา (เอเจนซี 09022008)

ไรซ์และมิลิแบนด์ร่วมเดินทางเยือนกันดาฮาร์ คอนโดลิซซา ไรซ์ และ เดวิด มิลิแบนด์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของสหรัฐฯ และ อังกฤษ เดินทางไป ยังฐานทัพอากาศหลักของนาโต ในจังหวัดกันดาฮาร์ สถานที่ที่ก่อตั้งของกลุ่มตอลิบาน เพียงไม่นานหลังจากเดินทางถึงอัฟกานิสถานตามข้อเรียกร้องของชาติสมาชิกนาโต เพื่อส่งเสริมการสนับสนุนการต่อต้านกลุ่มหัวรุนแรง โดยทั้ง ไรซ์ และ มิลิแบนด์ มีกำหนดจะเข้าพบกับผู้บัญชาการทหารในฐานทัพอากาศกันดาฮาร์ และกล่าวปราศรัยกับทหาร ซึ่งอยู่แนวรบเพื่อจัดการกลุ่มติดอาวุธเครือข่ายของอัลกออิดะห์ ทั้งนี้ นับเป็นการเยือนกันดาฮาร์ครั้งแรกของไรซ์ ขณะที่ มิลิแบนด์ เคยเยือนเมืองนี้ครั้งหนึ่งในปีที่ผ่านมาระหว่างทางเดินทางไปยังจังหวัดเฮลมานด์ นอกจากนี้ รัฐมนตรีทั้งสองยังกล่าวย่ำระหว่างเส้นทางสู่อัฟกานิสถาน ว่า พันธมิตรนาโตควรส่งทหารเพิ่มเติมให้กับกองกำลังช่วยเหลือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ หรือไอเอสเอฟ หลังจากการต่อสู้อย่างไม่ลดละในปี 2007 ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 6,000 คน ซึ่งเป็นทหารจากนานาประเทศเกือบ 220 คนในปีที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นปีที่นองเลือด ร้ายแรงที่สุด ตั้งแต่เริ่มการต่อสู้หลังจากกลุ่มตอลิบานถูกขับออกจากรัฐบาลในปลายปี 2001 (เอเอฟพี 07022008)

สหรัฐ-อิรักอ้างอัลกออิดะห์ฝึกเด็กเป็นนักรบ พลเรือตรี เกรกอรี สมิธ แกลงข่าวเผยแพร่วิดีโอซึ่งเป็นภาพที่พวกเขาอ้างว่า เด็กอายุ 11 ขวบถืออาวุธและถูกฝึกฝนให้เป็นนักรบโดย อัลกออิดะห์ โดยในวิดีโอปรากฏภาพเด็กชายสวมหน้ากากมีอาวุธทั้งปืนยิงลูกระเบิด ปืน AK-47s และปืนพก โดยพวกเขายืนอยู่หน้าธงสีดำขนาดยักษ์ที่ติดไว้กับผนังตะโพนคำปลุกใจ ส่วนวิดีโออีกม้วนเป็นภาพเด็กชายคนหนึ่ง ล้อมรอบไปด้วยปืนอัตโนมัติ และสวมเสื้อกั๊กเหมือนมีอระเบิดฆ่าตัวตาย สมิธ กล่าวต่อว่า กองทัพไม่ทราบแน่ชัดว่ามีเด็กที่ถูก อัลกออิดะห์ใช้ในปฏิบัติการจำนวนเท่าใด แต่เขาเชื่อว่าบรรดาเด็กชายที่อยู่ในวิดีโอจริงใจที่จะเข้าร่วม และบ่งชี้ว่า อัลกออิดะห์ ในอิรักเพิ่มเป้าหมายไปยังเด็กมากขึ้นและได้ลงข้อความชวนชวนบนเว็บไซต์เครือข่ายกว่า 5,000 แห่ง (CNN/BBC 07022008)

แกนนำระดับสูงของกลุ่มกบฏตาลีบันและสมุนอีก 5 คน ในอัฟกานิสถาน ถูกจับกุมระหว่างยิงปะทะกับเจ้าหน้าที่ นายแมนซูร์ ดาตุลเลาะห์ และสมุนอีก 5 คน ยิงต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ความมั่นคงอัฟกานิสถานบริเวณพรมแดนระหว่างที่กลุ่มคนร้ายเดินทางข้ามพรมแดนจากอัฟกานิสถานมายังจังหวัดบาโลชิสถานของปากีสถาน ก่อนที่ทั้งหมดจะถูกยิงได้รับบาดเจ็บ และถูกควบคุมตัว โดยเฉพาะ นายแมนซูร์ได้รับบาดเจ็บสาหัสสำหรับนาย แมนซูร์ เป็นน้องชายของนายมุลเลาะห์ ดาตุลเลาะห์ อดีตผู้นำขบวนการกลุ่มกบฏตาลีบันในอัฟกานิสถาน ที่ถูกกองกำลังอัฟกานิสถานยิงถล่มเสียชีวิต ระหว่างปฏิบัติการปราบปรามกลุ่มตอลิบานที่จังหวัดเฮลแมนด์ทางตอนใต้ของประเทศ เมื่อเดือน พ.ค.ที่ผ่านมา ส่งผลให้ นายแมนซูร์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นแกนนำระดับสูงของกลุ่มกบฏในพื้นที่ตอนใต้ของอัฟกานิสถานแทน (เอพี12022551)

4. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ

สถานการณ์ประเทศปากีสถาน

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 สถานการณ์ในประเทศปากีสถานมีเหตุการณ์ที่ค่อนข้างเชื่อมโยงกับประเทศในตะวันออกกลาง โดยมีเหตุการณ์สำคัญดังนี้

อังกฤษสรุปผลเบนาศีร์ บุตโต เสียชีวิตจากแรงระเบิด หนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทมส์ รายงานสาเหตุที่นาง บุตโตได้ถูกลอบสังหารระหว่างรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในเมืองราวาลปินดีเมื่อวันที่ 27 ธันวาคมปีที่แล้ว โดยอ้างข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สอบสวน หน่วยสกอตแลนด์ยาร์ด ซึ่งทางประธานาธิบดีเพอร์เวซ มุซาร์ราฟ ผู้นำปากีสถาน ได้ขอให้อังกฤษมาช่วยตรวจสอบ ซึ่งพบว่า นางเบนาศีร์ บุตโต ผู้นำพรรคฝ่ายค้านปากีสถาน เสียชีวิตจากระเบิดฆ่าตัวตายไม่ใช่จากกระสุนปืน ซึ่งรายงานระบุว่า นางบูตโตเสียชีวิตจากแรงอัดของระเบิด ทำให้ได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะอย่างรุนแรง และการสอบสวนยังพบว่า มีมือปืนเพียงคนเดียวที่กดชนวนระเบิด ต่างจากผลสอบสวนเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่รัฐบาลปากีสถานที่ระบุว่า มีผู้ก่อเหตุสองคน (New York Time 08022551)

เกิดเหตุระเบิดหลายระลอกก่อนการเลือกตั้งปากีสถาน สำนักข่าวเอพี รายงานว่า เกิดเหตุคนร้าย ก่อเหตุระเบิดพลีชีพในขบวนหาเสียงของพรรคอวามิ ที่เมืองชาร์ชัตตา ทางตะวันตกเฉียงเหนือของปากีสถาน เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 18 คน และบาดเจ็บมากกว่า 25 คน นายฮาริมิด นาวาซ รัฐมนตรีมหาดไทยของปากีสถานระบุว่า กลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในพื้นที่จะก่อเหตุในลักษณะดังกล่าวอีกเพื่อขัดขวางการเลือกตั้งสมาชิกสภาที่จะมีขึ้นในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ที่จะถึงนี้ เมืองชาร์ชัตตา เคยเกิดเหตุระเบิดพลีชีพมาแล้วหลายครั้ง ครั้งล่าสุดคือเมื่อเดือนธันวาคมปีที่แล้ว ที่คนร้ายก่อเหตุระเบิดพลีชีพในมัสยิดแห่งหนึ่งเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 50 คน (เอพี/ innnews 10022551)

ปากีสถานระเบิดรับเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 17 ก.พ. 2551 เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงปากีสถานเผย ว่าเกิดเหตุระเบิดพลีชีพระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาที่จังหวัดปาราชินาร์ อันเป็นเมืองชายแดนติดอัฟกานิสถาน ทำให้มีผู้เสียชีวิต 46 คน บาดเจ็บประมาณ 50 คน ขณะที่ผลการสำรวจชี้ ฝ่ายค้านจะชนะอย่างถล่มทลายในการเลือกตั้ง (กรุงเทพธุรกิจ 18022551)

ไออาร์ไอของสหรัฐสำรวจพบว่าชาวปากีสถานส่วนใหญ่ต้องการให้ประธานาธิบดีเปเรเวซ มุซาร์ราฟ ลงจากตำแหน่ง จากผลการสำรวจ ประชาชน 3,485 คน เมื่อปลายเดือน ม.ค.ที่ผ่านมา ก่อนวันเลือกตั้งปากีสถาน ระบุว่า ประชาชนร้อยละ 70 รัฐบาลต้องการให้ประธานาธิบดีมุซาร์ราฟลาออก ความพอใจลดลงต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ อยู่ที่ร้อยละ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50 จะเลือกผู้สมัครพรรคพีพีพี ขณะที่ร้อยละ 22 เลือกพรรคของนาย นาวาซ ชารีฟ อดีตนายกรัฐมนตรีที่ถูกรัฐประหารโค่นอำนาจเมื่อปี 2542 ส่วนรายงานของรัฐบาลปากีสถานที่ว่า กลุ่มก่อการร้ายอยู่เบื้องหลังการสังหารนางบูตโต มีเพียงร้อยละ 13 ที่เชื่อว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์ แต่ร้อยละ 62 บอก

ว่า รัฐบาลกระทำการดังกล่าว ซึ่งรายงานของไออาร์ไอ ระบุว่า เท่ากับเป็นการบ่งชี้ว่า รัฐบาลมีความน่าเชื่อถือลดลงในสายตาของชาวปากีสถาน (เอพี 11022551)

ตำรวจและทหารระดมดูแลเลือกตั้งปากีสถาน เมื่อวันจันทร์ที่ 18 ก.พ. 2551 ท่ามกลางความรุนแรง และความวิตกว่าจะมีการโกงเลือกตั้งไปจนถึงการที่จะไม่มีคนออกมาใช้สิทธิเนื่องจากกังวลเรื่องความปลอดภัย โดยทางการได้ส่งทหารราว 5 แสนคน ไปอารักขายังหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ที่เริ่มเปิดให้บริการผู้มาใช้สิทธิตั้งแต่เวลา 08.00 น จนไปถึงปิดคูหาเลือกตั้งที่เวลา 17.00 น. รายงานข่าวเผยว่า มีผู้คนหลายสิบคนไปใช้สิทธิทันทีที่คูหาเลือกตั้งในกรุงอิสลามาบาดเปิดทำการ ท่ามกลางการรักษาความปลอดภัยของตำรวจอาวูรคัรบมี (คมชัดลึก 20022551) **ฝ่ายค้านชนะการเลือกตั้งขาดลอย** เมื่อวันที่ 19 ก.พ 2551 จากรายงานข่าวผลการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นทางการในปากีสถานเมื่อวันจันทร์ที่ 18 ก.พ. ปรากฏว่า พรรคฝ่ายค้านชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย โดยพรรคของนางเบนาริชีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรี ได้คะแนนมาเป็นอันดับ 1 ตามมาด้วยพรรคของนายนาวาซ ชารีฟ อดีตนายกรัฐมนตรีอีกคน ซึ่งถูกโค่นอำนาจด้วยการก่อรัฐประหารของมุชารราฟในปี 2542 โดยทั้ง 2 พรรค มีคะแนนรวมกันแล้ว 139 ที่นั่ง จากการชิงชัยที่นั่งในรัฐสภาทั้งหมด 342 ที่นั่ง คาดการณ์ว่าไม่มีพรรคการเมืองใดชนะได้ครองเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด แต่พรรคของนางบุตโตและพรรคของนายชารีฟ จะได้คะแนนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าพรรคใดที่ได้เสียงข้างมากก็มีโอกาสดีที่สุดในการเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม เหนือพรรคพันธมิตรของประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุชารราฟ ซึ่งนักวิเคราะห์มองว่า อาจส่งผลต่อชะตากรรมการบริหารประเทศของประธานาธิบดีมุชารราฟ เพราะอาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ **และรัฐบาลใหม่ปากีสถานอาจเสนอชื่อผู้ที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในต้นเดือนหน้า** (เอพี 19022551/ เดลินิวส์ 20022551)

ขณะที่สามิเบนาริชีประกาศไม่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายอาซิฟ อาลี ชาร์ดาารี สามิของนางเบนาริชีร์ บุตโต ผู้นำพรรคประชาชนปากีสถานหรือพีพีพี ยืนยันจะไม่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถึงแม้ว่า พรรคพีพีพี จะมีชัยชนะในการเลือกตั้ง และอยู่ระหว่างการเจรจาเรื่องการตั้งรัฐบาลกับพรรคพีเอ็มแอล – เอ็น ของนายนาวาซ ชารีฟ อดีตนายกรัฐมนตรี ส่วนนายชาร์ดาารี ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้ แต่คาดหมายกันว่า นายชาร์ดาารีอาจจะลงสมัครในการเลือกตั้งซ่อม เพื่อให้ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เอพี 21022008) **ขณะที่เมื่อวันที่ 26 ก.พ 2551 ประธานาธิบดี มุชารราฟให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์วอลล์สตรีท เจนแนลว่ายังไม่พร้อมที่จะลาออกจากตำแหน่ง** ปากีสถานจะต้องเดินหน้าต่อไป เพื่อจัดตั้งรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพและขณะนี้เร็วเกินไปที่จะแสดงความเห็นเกี่ยวกับผู้ที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คนใหม่ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องของพรรคการเมืองต่างๆ ที่จะต้องตัดสินใจ แต่ประธานาธิบดีมุชารราฟ ยืนยันพร้อมที่จะทำงานร่วมกับรัฐบาลชุดใหม่ (เอพี/ innnews 26022008)

ต่อมาเกิดระเบิดที่ถูกมองว่าอาจเป็นแรงกดดันให้มุชารราฟลาออกโดยเมื่อวันที่ 26 ก.พ. 2551 **เกิดเหตุระเบิดที่เมืองราวัลปินดี** ของปากีสถาน โดยคนร้ายขับรถบรรทุกที่อัดแน่นไปด้วยระเบิดพุ่งชนใกล้ที่ทำการของรัฐ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตไป 4 คน และมีผู้บาดเจ็บ 29 คน หนึ่งในผู้เสียชีวิตคือ พลโท มุซทาก เบก ผู้บัญชาการกองทัพอากาศและรักษาการเป็นเจ้าหน้าที่กองทัพบกพลรายแรกที่เสียชีวิต จากเหตุรุนแรงซึ่งก่อขึ้นโดยกลุ่มติดอาวุธ เท่ากับเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่า นโยบายกวาดล้างกลุ่มติดอาวุธของประธานาธิบดีมุชารราฟ ใช้ไม่ได้ผล ขณะที่โฆษกของประธานาธิบดีมุชารราฟ ยืนยันไม่มีแรงกดดันจากทั้งในและนอกประเทศ ที่บังคับให้นายมุชารราฟ ต้องลงจากเก้าอี้ประธานาธิบดี แม้มีความเป็นไปได้ว่ารัฐบาลชุดใหม่ภายใต้การนำของสองพรรคฝ่ายค้าน จะพยายามเอานายมุชารราฟ ออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีให้ได้ก็ตาม (เอพี/ innnews 26022008)

ขณะที่เดียวกันกลุ่มตอลิบานในปากีสถานพร้อมจะเปิดการเจรจากับรัฐบาลชุดใหม่ พร้อมเรียกร้องอย่ายึดถือ

นโยบายประกาศสงครามกับกลุ่มก่อการร้ายของประธานาธิบดี เปอร์เวซ มุซารอฟ กลุ่มนักรบตอลิบานในปากีสถาน ที่ต่อสู้กับกองกำลังรัฐบาลในพื้นที่ตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศกล่าวว่าพร้อมจะเปิดการเจรจากับรัฐบาลชุดใหม่ของปากีสถาน ที่ชนะการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อสัปดาห์ก่อน พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่ อย่าได้ยึดติดนโยบายประกาศสงครามกับกลุ่มก่อการร้าย ของประธานาธิบดี เปอร์เวซ มุซารอฟ เพื่อให้เกิดการเจรจากับกลุ่มตอลิบาน ในการสร้างสันติภาพในพื้นที่ชนเผ่าต่างๆ ที่อยู่ห่างไกลจากการดูแลของรัฐบาล ซึ่งสหรัฐเชื่อว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งซ่อนตัวของนายโศมา บิน ลาเดน ผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์ ทั้งนี้ พรรคประชาชนปากีสถาน หรือ พีพีพี ที่นางเบนาศีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้านที่ถูกลอบสังหาร เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ได้เรียกร้องให้ยุติปฏิบัติการทางทหารต่อกลุ่มติดอาวุธในเขตบาลูชิสถาน ที่รัฐบาลอัฟกานิสถานเชื่อว่าผู้นำกลุ่มตอลิบานหลบซ่อนตัวอยู่ (เอพี 25022008)

ปากีสถานอาจเจรจากับตอลิบาน โฆษกของกลุ่มกบฏตอลิบานในแคว้นวาซีร์สถานได้กล่าวว่า นายใบตุลลาห์ เมห์ซูด ผู้ต้องสงสัยคนสำคัญในคดีฆาตกรรมนางเบนาศีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรีปากีสถาน มีคำสั่งเมื่อวันก่อนให้สมาชิกหยุดยิงโดยไม่มีกำหนดในแคว้นวาซีร์สถานได้ โดยรัฐบาลปากีสถานจะเปิดการเจรจากับกลุ่มกบฏตอลิบาน หลังจากทำข้อตกลงหยุดยิงระหว่างกลุ่มกบฏกับกองกำลังความมั่นคงในเขตชนเผ่าแห่งหนึ่ง ขณะที่นายฮามิด นาวาซ รัฐมนตรีมหาดไทยปากีสถาน กล่าวว่า ไม่มีการประกาศหยุดยิงแต่อย่างใดแต่ทั้งสองฝ่ายเต็มใจที่จะดำเนินการดังกล่าว นายนาวาซกล่าวด้วยว่า จะมีการจัดตั้งสภา ชนเผ่า หรือ สภาจีร์กา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของรัฐบาลและผู้นำอาวุโสจากชนเผ่าต่างๆ เพื่อเจรจาสันติภาพกันด้วย อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มว่า ชาติตะวันตกที่เป็นพันธมิตรของปากีสถานจะไม่เชื่อถือความเคลื่อนไหวครั้งนี้ เพราะก่อนหน้านี้รัฐบาลปากีสถานเคยทำข้อตกลงสันติภาพกับกลุ่ม ชนเผ่ามาแล้วหลายครั้งแต่ประสบความสำเร็จล้มเหลว ทั้งนี้มีผู้เสียชีวิตแล้วกว่า 300 คน จากเหตุการณ์รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหัวรุนแรงในปีนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เสียชีวิตจากการสู้รบระหว่างกลุ่มหัวรุนแรงอิสลามิกกับกองกำลังของรัฐในแคว้นวาซีร์สถานได้ ซึ่งเป็นฐาน ที่มั่นของนายเมห์ซูด (เอพี 07022551) **ปากีสถานปฏิเสธเป็นที่ลุ่มซ่อนกลุ่มก่อการร้าย** เมื่อวันที่ 9 ก.พ.2551 เอเอฟพีรายงานว่า โฆษกกระทรวงการต่างประเทศปากีสถานแถลงยืนยันผู้นำเครือข่ายอัล-กออิดะห์และผู้นำขบวนการตอลิบานไม่ได้ปฏิบัติการโจมตีจากดินแดนของปากีสถาน พร้อมปฏิเสธข่าวที่เจ้าหน้าที่อาวุโสของสหรัฐให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนในวอชิงตันว่า โศมา บิน ลาเดน ผู้นำเครือข่ายอัล ไคด้า และนายมุลละห์ โมฮัมหมัด โอมาร์ ผู้นำกลุ่มตอลิบาน กบดานซ่อนตัวอยู่ในปากีสถาน และระบุว่า นายโอมาร์ซ่อนตัวอยู่ในเมืองเกวดตา จังหวัดบาลูชิสถาน ใกล้กับพรมแดนอัฟกานิสถาน เช่นเดียวกับนายบิน ลาเดน ข้อกล่าวหานี้เลื่อนลอย ถ้าสหรัฐมีข้อมูลข่าวกรองจริง ปากีสถานก็จะช่วยกวาดล้างกลุ่มก่อการร้าย (เอเอฟพี 09022551)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานและน้ำมัน

1.สถานการณ์ทั่วไป : ความต้องการน้ำมันดิบโลกจะลดลง

กลุ่มโอเปคได้ประกาศลดระดับความต้องการน้ำมันดิบโลกโดยเฉลี่ยในปี 2008 นี้ลง เมื่อวันที่ 16 ก.พ.ที่นครเจนีวา โดยให้เหตุผลว่า ภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำของสหรัฐ และปริมาณความต้องการน้ำมันในไตรมาสแรกของปีนี้จะลดลง 130000 บาร์เรลต่อวันเหลือเพียง 87.19 ล้านบาร์เรลต่อวัน และปริมาณความต้องการตลอดปี 2008 ลดลง 80000 บาร์เรลต่อวันอยู่ที่ระดับ 86.99 ล้านบาร์เรลต่อวัน ลดลงประมาณ 1.4 เปอร์เซนต์จาก 1.5 เปอร์เซนต์ที่เคยตั้งไว้เมื่อเดือน ม.ค.ที่ผ่านมา (worldenergynews 16022008) และก่อนหน้านี้เมื่อวันที่ 10 ก.พ. ในการประชุม Cambridge Energy Research Associates (CERA) ซึ่งเป็นหนึ่งในการประชุมด้านพลังงานระดับผู้บริหารและนักวางแผนที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐนาย Daniel Yergin ประธาน CERA กล่าวว่า เมื่อครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา เราอยู่ท่ามกลางเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมาก และราคาพลังงานเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด เมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนไปก็ทำให้เกิดความไม่สมดุล เช่นความกังวลในเศรษฐกิจสหรัฐที่ถดถอยได้ทำให้ราคาน้ำมันลดลง ซึ่งราคาน้ำมันในสหรัฐอยู่ที่ประมาณ 90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลหลังจากที่เคยทำสถิติสูงกว่า 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลเมื่อต้นเดือนม.ค. แต่การที่ราคาน้ำมันสูงถึง 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลนั้นเป็นแค่การเริ่มต้นของบางสิ่ง และเชื่อว่าถ้าเศรษฐกิจของสหรัฐยังอ่อนแอ ราคาน้ำมันในปี 2008 น่าจะอยู่ที่ประมาณ 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล(สำนักข่าวรอยเตอร์ 10022008)

2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน:โอกาสลดลงมีน้อย

ความเคลื่อนไหวราคาน้ำมันในตลาดโลกรอบเดือนกุมภาพันธ์ 2008 ที่ผ่านมา ยังอยู่ในเกณฑ์ที่สูงต่อเนื่องจากเดือนม.ค. แม้ราคาจะลดลงมาบ้างบางช่วงก็ตาม โดยเมื่อวันที่ 7 ก.พ. ราคาน้ำมันในตลาดโลกได้ปรับตัวลงในชั่วข้ามคืนภายหลังจากก.พลังงานของสหรัฐได้ออกประมาณการณ์ปริมาณสำรองของน้ำมันดิบของสหรัฐว่า เพิ่มขึ้นอีก 7 ล้านบาร์เรลในช่วงปลายสัปดาห์ของวันที่ 1 ก.พ. ซึ่งมากกว่าที่นักวิเคราะห์ได้คาดการณ์ไว้ที่ระดับ 2.2 ล้านบาร์เรล และปริมาณผลิตถนัดปีโตรเลียมเพิ่มขึ้นอีก 3.6 ล้านบาร์เรล ต่างจากคาดการณ์ไว้ที่ 1.7 ล้านบาร์เรล และวันที่ 15 ก.พ. น้ำมันดิบสำรองของสหรัฐพุ่งขึ้น 4.2 ล้านบาร์เรล อยู่ที่ระดับ 305.3 ล้านบาร์เรล ซึ่งมากกว่าที่นักวิเคราะห์คาดว่าจะขยับขึ้นเพียง 2.9 ล้านบาร์เรล ขณะที่สต็อกน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้น 1.1 ล้านบาร์เรล เป็นระดับสูงสุดในรอบ 14 ปีที่ 230.3 ล้านบาร์เรล ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบตลาด NYMEX (New York Mercantile Exchange) ส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดร่วงลง 1.47 ดอลลาร์แตะระดับ 98.23 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลขณะที่สัญญาน้ำมันเบนซินส่งมอบเดือนมิ.ค.ปรับตัวลง 6.32 เซนต์ ปิดที่ 2.522 ดอลลาร์ต่อแกลลอน และสัญญาน้ำมันฮีตติ้งออยล์ส่งมอบเดือนมิ.ค.ปิดลดลง 1.65 เซนต์ ที่ระดับ 2.7381 ดอลลาร์ต่อแกลลอน ส่วนสัญญาน้ำมันดิบเบรนท์ที่ตลาด ICE กรุงลอนดอน ส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดลดลง 2.18 ดอลลาร์ที่ระดับ 96.24 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (เอพี 23022008)

แต่ล่าสุดเมื่อวันที่ 27 ก.พ.ราคาน้ำมันดิบตลาด NYMEX (New York Mercantile Exchange) ส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดลดลง 1.24 ดอลลาร์ อยู่ที่ระดับ 99.64 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล หลังจากได้เพิ่มสูงขึ้นที่ระดับ 102.08 ดอลลาร์ในระหว่างวัน ขณะที่ราคาน้ำมันฮีตติ้งออยล์ส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดลดลง 4.39 เซนต์ อยู่ที่ระดับ 2.7711 ดอลลาร์ต่อแกลลอน และราคาน้ำมันเบนซินส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดลดลง 7.28 เซนต์ อยู่ที่ระดับ 2.4777 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ส่วนราคาน้ำมันดิบเบรนท์ที่ตลาด ICE กรุงลอนดอน ส่งมอบเดือนเม.ย.ปิดลดลง 1.20 ดอลลาร์ อยู่ที่ระดับ 98.27 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ส่วนสาเหตุที่ราคาน้ำมันดิบพุ่งขึ้นเหนือระดับ 102 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลนั้น มีสาเหตุจากค่าเงินดอลลาร์ได้ตกลงต่ำสุดเมื่อเทียบกับสกุลเงินยูโร และความกังวลเกี่ยวกับแนวโน้มเศรษฐกิจสหรัฐ ทำให้นักลงทุนเข้าเทรดในตลาด

น้ำมันล้นหน้ามากขึ้น" "แต่เมื่อก.พลังงาน สหรัฐได้เปิดเผยข้อมูลน้ำมันสำรองรายสัปดาห์ว่า น้ำมันดิบและน้ำมันเบนซินสำรองของสหรัฐเพิ่มขึ้นเกินคาด ราคาน้ำมันดิบก็ปรับตัวลดลงทันที โดยน้ำมันดิบสำรองของสหรัฐซึ่งสิ้นสุด ณ วันที่ 22 ก.พ. เพิ่มขึ้น 3.2 ล้านบาร์เรล อยู่ที่ระดับ 308.5 ล้านบาร์เรล สูงกว่าที่นักวิเคราะห์คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเพียง 2.4 ล้านบาร์เรล ขณะที่น้ำมันเบนซินสำรองปรับตัวเพิ่มขึ้น 2.3 ล้านบาร์เรล ที่ระดับ 232.6 ล้านบาร์เรล มากกว่าที่คาดว่าจะขยับขึ้นเพียง 400,000 บาร์เรล แต่น้ำมันกลั่นสำรองซึ่งรวมถึงเชื้อเพลิงดีเซลและน้ำมันฮีตติงออยล์ ลดลง 2.5 ล้านบาร์เรล อยู่ที่ระดับ 120 ล้านบาร์เรล ส่วนยอดนำเข้าน้ำมันดิบลดลงสู่ระดับ 9.958 ล้านบาร์เรลต่อวัน ขณะที่ยอดนำเข้าน้ำมันเบนซินพุ่งขึ้นแตะระดับ 1.354 ล้านบาร์เรลต่อวัน นอกจากนี้ ความต้องการน้ำมันเบนซินยืนอยู่ที่ระดับ 9.045 ล้านบาร์เรลต่อวัน ลดลงจากสัปดาห์ก่อนหน้านี้ที่ 9.125 ล้านบาร์เรลต่อวัน ทั้งนี้กลุ่มทุนคงติดตามดูการประชุมกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปค) ซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ 5 มี.ค.นี้ โดยนักวิเคราะห์ส่วนใหญ่คาดการณ์ว่า โอเปคจะตรึงปริมาณการผลิตไว้เท่าเดิม (เอพี 27022008)

ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค

โอเปคมีแนวโน้มตรึงกำลังผลิตน้ำมันเท่าเดิม หากราคายังสูงเท่าในปัจจุบัน

นายไซรี กาห์เนม รมต.น้ำมันของลิเบีย และประธานบริษัทน้ำมันแห่งชาติของลิเบียกล่าวว่า โอเปคมีแนวโน้มที่จะคงกำลังการผลิตที่ระดับปัจจุบัน 29.67 ล้านบาร์เรลต่อวัน (ไม่นับรวมผลผลิตจากอิรัก) ในการประชุมซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ 5 มี.ค.นี้ หากราคาน้ำมันยังคงอยู่ที่ประมาณ 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล

และเมื่อวันที่ 17 ก.พ. นายโกลาม ฮอสเซน โนซารี รมต.น้ำมันของอิหร่านปฏิเสธที่จะประกาศว่า ในการประชุมครั้งต่อไปของกลุ่มโอเปคที่ประชุมจะมีมติตัดกำลังการผลิตน้ำมัน โดยอิหร่านจำเป็นต้องตรวจสอบสถานะของตลาดและปริมาณน้ำมันสำรองในโลกแล้วจึงตัดสินใจ ซึ่งเป็นสถานการณ์ปกติสำหรับโอเปคที่จะลดการผลิตลงในช่วงเดือนมีนาคมเพราะสิ้นสุดหน้าหนาว ผู้บริโภคใช้พลังงานน้ำมันลดลง และการประชุมโอเปคในเดือนก.พ.ที่เพิ่งผ่านมา ณ กรุงเวียนนา ที่ประชุมได้ตัดสินใจคงอัตราการผลิตน้ำมันไว้เท่าเดิมที่ระดับ 29.67 ล้านบาร์เรล (www.worldenergynews.com 17022008)

อิหร่านสนับสนุนการลดการผลิตน้ำมันของกลุ่มโอเปค

เมื่อวันที่ 23 ก.พ. นายโกลาม ฮอสเซน โนซารี รมต.น้ำมันอิหร่านได้เปิดเผยว่า โดยทั่วไปกลุ่มโอเปคจะลดการผลิตในช่วงไตรมาสที่ 2 ของทุกปี และคาดว่าในการประชุมเดือนมี.ค.ที่จะถึงนี้ กลุ่มโอเปคจะลดการผลิตลงด้วย กลุ่มโอเปคไม่ได้ลดการผลิตในการประชุมเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมา โดยคงระดับเพดานการผลิตอยู่ที่วันละ 29.67 ล้านบาร์เรล แม้ว่า สหรัฐพยายามเรียกร้องให้กลุ่มโอเปคเพิ่มการผลิต เพื่อควบคุมราคาน้ำมันที่ชาติตะวันตกเกรงกันว่า จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจโลกถดถอย

โอเปคเตรียมใช้เงินยูโรซื้อขายน้ำมันแทนดอลลาร์

นายอับดุลเลาะห์ อัล-บาดรี เลขาธิการใหญ่กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปค) กล่าวว่า กลุ่มโอเปคอาจเปลี่ยนการกำหนดราคาซื้อขายน้ำมันเป็นเงินยูโรได้ แต่อาจต้องใช้ระยะเวลาราว 10 ปี หลังจากที่โอเปคกำลังเผชิญความกดดันเรื่องรายได้ที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ปี 2543 เงินดอลลาร์อ่อนค่าลงถึงร้อยละ 44 หากเทียบกับเงินยูโร ในช่วงเวลาดังกล่าว เงินดอลลาร์ที่อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่ออำนาจการซื้อของบรรดาประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน ทำให้สมาชิกของกลุ่มโอเปคหลายประเทศ เรียกร้องให้ใช้เงินสกุลอื่นแทนเงินดอลลาร์ในการซื้อขายน้ำมัน โดยเฉพาะ อิหร่าน อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนมีความคืบหน้าช้ามาก ท่ามกลางความวิตกกังวลเกี่ยวกับเศรษฐกิจของสหรัฐและแนวโน้มที่สหรัฐจะตัดลดอัตราดอกเบี้ยลงอีก และการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์ ในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา (กรุงเทพธุรกิจ 09022008)

3. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอื่นๆ

ชาวจีนเรียกร้องให้ประเทศร่ำรวยไม่ควรใช้น้ำมันเป็นอาวุธกดดันภูมิภาคอื่น

เจ้าชายซาอัด อัล ไฟซาล รมว.ต่างประเทศซาอุดีอาระเบียและประธานที่ประชุมสุดยอดอาหรับได้เตือนกลุ่มประเทศร่ำรวยว่า "ไม่ควรใช้ราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นเป็นอาวุธเอาเปรียบประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า" "น้ำมันเป็นสิ่งสำคัญและเป็นทรัพยากรทางยุทธศาสตร์ของเศรษฐกิจโลก เราไม่ควรใช้น้ำมันเป็นอาวุธ หากกลุ่มประเทศร่ำรวยใช้ทรัพยากรน้ำมันเป็นเครื่องมือ ก็จะทำให้กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากว่ากลุ่มประเทศร่ำรวยนั้น มีหนทางที่จะหาแหล่งทรัพยากรได้อยู่ตลอดเวลา" เจ้าชายอัล ไฟซาลกล่าว "น้ำมันไม่ใช่อาวุธ แต่เป็นแหล่งทรัพยากรทางยุทธศาสตร์ที่เราจะต้องให้ความสำคัญ" เจ้าชายกล่าวใน ซึ่งเจ้าชายอัล ไฟซาล นั้นได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานในที่ประชุมสุดยอดอาหรับซึ่งจัดขึ้นเป็นเวลา 2 วันที่อาร์เจนตินา เป้าหมายเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับพหุภาคีระหว่างกลุ่มประเทศอเมริกาใต้และประเทศอาหรับ(สำนักข่าวซินหัว www.chinadaily.com 23022008)

การสำรวจแหล่งน้ำมันในอิรัก

ผู้บริหารระดับสูงบริษัท บีพี ได้เข้าเจรจากับนายฮัสเซน อัล ซาหิรตานี รมต.น้ำมันของอิรักเกี่ยวกับแผนเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันในแปลงรูไมลาขนาดใหญ่ทางชายแดนติดกับประเทศคูเวต ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีปริมาณน้ำมันประมาณ 2.6 ล้านบาร์เรล ซึ่ง บีพี กำลังเจรจาข้อตกลงเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตในประเทศอิรักให้ได้ 2.6 ล้านบาร์เรลให้ได้ภายในช่วงสิ้นปีนี้ นอกจากนี้ บริษัท โทเทิล เซลล์ แอ็กซอนโมบิลเซฟรอน และโคโนโคฟิลิปส์ ก็กำลังเจรจากับรัฐบาลอิรักในเมืองอัมมาน และ จอร์แดน เพื่อแก้ไขสัญญาการลงทุนในอิรัก โดย เซลล์นั้นสนใจแปลงน้ำมันทางตะวันตกของอิรัก อย่างไรก็ตาม โฆษกรัฐบาลอิรักกล่าวว่ายังเร็วเกินไปที่จะเจรจากับบริษัทข้ามชาติต่างๆ เพราะปัญหาสถานการณ์ความมั่นคงในประเทศ (www.timesonlines.com 06022008)

อิรักรับการส่งออกน้ำมันไปยังบริษัท โอเอ็มวี ของออสเตรีย

อิรักได้รับการส่งออกน้ำมันไปยังบริษัท โอเอ็มวี ของออสเตรียซึ่งเป็นผู้นำด้านพลังงานและก๊าซในยุโรปกลางพร้อมทั้งระบุให้ โอเอ็มวี อยู่ในบัญชีดำของประเทศ เพื่อประท้วงการซื้อขายน้ำมันระหว่างออสเตรียกับภูมิภาคเคิร์ดทางตอนเหนือของอิรัก ซึ่งได้ทำสัญญาสำรวจพื้นที่สองแปลงคือมาลา โอมาร์ และ โซริช ในเออร์บิลซึ่งเป็นเมืองหลวงของภูมิภาคเคิร์ดที่ถือเป็นจังหวัดในอิรัก โดยเจ้าหน้าที่ของอิรักกล่าวว่าการตัดสินใจยกเลิกสัญญามีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ซึ่งสาเหตุมาจากเมื่อเดือนเมษายน ปี 2550 ข้อถกเถียงของผู้นำชาวเคิร์ดและผู้นำอาหรับที่มีความขัดแย้งกันในรัฐสภาถึงอำนาจในการตัดสินใจสูงสุดเกี่ยวกับการจัดการแปลงน้ำมันและก๊าซ ส่งผลให้น้ำมันและก๊าซแห่งชาติออกกฎหมายเพื่อควบคุมการลงทุนในแปลงน้ำมันของต่างชาตินั้นซะงั้น ซึ่งรัฐบาลเคิร์ดได้มีการลงนามสัญญากับบริษัทน้ำมันต่างชาติต่างๆ ถึง 15 ฉบับ ซึ่งกระทรวงน้ำมันพิจารณาเห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย (www.worldenergynews.com 04022008)

ความเคลื่อนไหวในอิหร่าน

อิหร่านเชิญอินเดียและปากีสถานเข้าเจรจาโครงการท่อก๊าซ 3 ประเทศ (IPI) นายโกลาม ฮอสเซน โนซารี รมต.น้ำมันของอิหร่านกล่าวว่า เพื่อเป็นการแก้ปัญหาข้อตกลงท่อก๊าซผ่านพรมแดน อิหร่านได้เชิญรัฐมนตรีปิโตรเลียมของอินเดียนายเมอร์ลี ดีโอรา และนายอาห์ซาน อุลลาห์ รัฐมนตรีน้ำมันแห่งปากีสถานเพื่อรับฟังข้อชี้แจงด้านความแตกต่างของค่าธรรมเนียมในพื้นที่ต่างกันและหารือกันเรื่องโครงการท่อก๊าซ อิหร่าน-อินเดีย-ปากีสถาน (IPI) ซึ่งทั้งสองประเทศตอบรับจะเข้าร่วมแล้ว ในขณะที่อินเดียและอิหร่านได้บรรลุความเข้าใจถึงอัตราภาษีที่จะจ่ายให้ปากีสถาน แต่ยังไม่ตกลงกันเรื่องค่าธรรมเนียมในการใช้พรมแดนปากีสถานเป็นจุดเปลี่ยนถ่าย โดยสามในสี่ของท่อก๊าซจะผ่าน

ประเทศปากีสถานที่ใช้ท่อนี้ก๊าซด้วย โดยท่อก๊าซนี้จะเริ่มจากอ่าวเปอร์เซียไปยังชายแดนอิหร่าน-ปากีสถานเป็นระยะทาง 1100 กิโลเมตร และปากีสถานจะเชื่อมต่อยาว 1035 กิโลเมตร จากชายแดนอิหร่าน-ปากีสถานไปยังอินเดีย ค่าใช้จ่ายโครงการนี้ประมาณ 7 พันล้านดอลลาร์ (www.worldenergynews.com 03022008) **อิหร่านเริ่มต้นซื้อขายหุ้นในผลิตภัณฑ์น้ำมันเป็นครั้งแรก** เมื่อวันที่ 17 ก.พ. อิหร่านประเทศที่ผลิตน้ำมันได้เป็นอันดับสองของกลุ่มเอเปคได้เริ่มเปิดการซื้อขายหุ้นผลิตภัณฑ์น้ำมันและปิโตรเคมี โดยทำพิธีอย่างเป็นทางการ ณ เมืองเตหะราน ผ่านทางวีดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ โดยหวังว่าการซื้อขายหุ้นครั้งนี้จะทำให้อุตสาหกรรมปลายนํ้าพัฒนาควบคู่ไปกับอุตสาหกรรมต้นน้ำของประเทศ ส่งผลให้อิหร่านกลายเป็นประเทศผู้นำด้านอุตสาหกรรมปลายนํ้าในโลก ซึ่งอิหร่านวางแผนเปิดตลาดน้ำมันดิบนี้ออกเป็นสองเฟสโดยจะเปิดดำเนินการเฟสแรกไปสักระยะเพื่อดูสถานการณ์โดยภาพรวมก่อนจะเปิดตลาดเฟสสอง อิหร่านกล่าวว่า ในภูมิภาคตะวันออกกลางนั้น อิหร่านเป็นประเทศที่ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีได้สูงเป็นอันดับสองรองจากซาอุดีอาระเบีย แต่อย่างไรก็ตาม อิหร่านนั้นกลับมีส่วนแบ่งทางตลาดปิโตรเคมีน้อย เนื่องจากรัฐบาลได้เข้ามาควบคุมอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและบริษัทปลายนํ้าทั้งหมดในประเทศ (worldenergynews.com 17022008)

อิหร่านเริ่มก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์แห่งที่ 2 เมื่อวันที่ 9 ก.พ. สำนักข่าวอิตาร์-ทาสส์ ของรัสเซียรายงานโดยอ้างถ้อยแถลงของนาย โกลามเรซา อันซารี เอกอัครราชทูตอิหร่านประจำรัสเซียที่ว่า อิหร่านเริ่มการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์แห่งที่ 2 แล้ว และขณะนี้เจ้าหน้าที่กำลังหารือกันเกี่ยวกับ เชื้อเพลิงที่จะใช้ในโรงไฟฟ้างดังกล่าว ปัจจุบันอิหร่านอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์แห่งแรกใกล้เมืองบูเชอร์ทางใต้ และอิหร่านคาดว่า จะสามารถทดลองเดินเครื่องได้ในปลายปีนี้ หลังได้รับเชื้อเพลิงที่യวสุดท้ายจากรัสเซียแล้วเมื่อเดือนม.ค. ที่ผ่านมา **อิหร่านยืนยันไม่ยุติการเสริมสมรรถนะยูเรเนียมแม้จะถูกคว่ำบาตรรอบที่ 3** เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ สำนักงานปรมาณูระหว่างประเทศ (ไอเออีเอ) ได้รายงานเกี่ยวกับโครงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ที่นำส่งสัยของอิหร่านเป็นหลักฐานที่สนับสนุนการออกมาตรการคว่ำบาตรใหม่ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็น) ต่ออิหร่าน ซึ่งคาดว่าจะมีมติออกมาช่วงสิ้นเดือนก.พ. ซึ่งรายงานของไอเออีเอมีความก้าวหน้าไปมากในการดำเนินการตรวจสอบโครงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ของอิหร่านที่เป็นที่ถกเถียงกันมาก แต่ไอเออีเอยังคงอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถจะชี้ชัดได้ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของอิหร่านในโครงการพัฒนานิวเคลียร์คืออะไร โดยในรายงานที่เป็นความลับนั้นไอเออีเอระบุว่า อิหร่านยังคงฝ่าฝืนข้อเรียกร้องของยูเอ็นที่ต้องการให้ยุติการเสริมสมรรถนะยูเรเนียมและเริ่มต้นพัฒนาเครื่องหมุนแยกวัตถุดิบโดยเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งสามารถใช้ในการสร้างวัสดุฟิชไซล์ (วัสดุที่สามารถทำให้เกิดปฏิกิริยานิวเคลียร์ต่อเนื่องได้) ที่นำไปใช้ผลิตเป็นระเบิดนิวเคลียร์ได้ และเมื่อวันที่ 23 ก.พ. ประธานาธิบดีมาห์มูด อาห์มาดีเนจาดี ของอิหร่าน กล่าวทันทีว่า รายงานของไอเออีเอดังกล่าว ถือเป็นการแก้แค้นอิหร่าน พร้อมเตือนว่าอิหร่านจะดำเนินการโต้ตอบขั้นเด็ดขาดกับทุกประเทศที่ใช้มาตรการคว่ำบาตรเพิ่มเติมกับอิหร่าน ส่วนดร.คอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ได้ออกมาสนับสนุนรายงานดังกล่าว และการตัดสินใจคว่ำบาตรอิหร่านเป็นรอบที่ 3(เอเอฟพี24022008)

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิวเคลียร์ถูกลักพาตัวในปากีสถาน เจ้าหน้าที่ตำรวจปากีสถานกล่าวว่าเจ้าหน้าที่ด้านพลังงานจาก Pakistan Atomic Energy Commission (PAEC) ได้ถูกลักพาตัวระหว่างการลงพื้นที่เพื่อสำรวจแร่ธาตุบนภูเขาจากชายฝั่งหน้าปากแม่น้ำใน Sheikh Badin เมืองที่ถูกกบฏโจมตีทางจังหวัด Dera Ismail Khan ซึ่งเป็นพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือใกล้กับชายแดนอัฟกานิสถาน เมื่อช่วงเช้าวันที่ 11 ก.พ. โดยยังระบุไม่ได้ว่าผู้ลักพาเป็นกบฏหรือกลุ่มก่อความรุนแรงอื่นๆ แต่ในเบื้องต้น ได้สันนิษฐานว่า อาจเป็นชนกลุ่มน้อยตามชายแดนอัฟกานิสถาน โดยก่อนหน้านี้ ได้มีการลักพาตัวทูตปากีสถานประจำประเทศอัฟกานิสถาน ณ เมือง Peshawar ทางตะวันตกเฉียงเหนือไปยังกรุง Kabul ของอัฟกานิสถานเมื่อวันที่ 10 ก.พ.ที่ผ่านมาด้วย (www.worldenergynews.com13022008)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจทั่วไป

สำรวจภาวะเศรษฐกิจทั่วไปในตะวันออกกลางจากการติดตามกระแสข่าวในรอบเดือน ก.พ. พบว่า มีความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจคือ ปัญหาภาวะเงินเฟ้อที่สะท้อนมาจากการผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ เข้มแข็งยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ธนาคารกลางกลุ่มรัฐ จีซีซี หลายประเทศ ตัดสินใจประกาศลดอัตราดอกเบี้ยตาม ธนาคารกลางสหรัฐ เหลือ 3 เปอร์เซ็นต์เมื่อวันที่ 31 ม.ค. ทั้งซาอุดี กาตาร์ บาห์เรน โอมาน สำหรับยูเออี ประกาศลดดอกเบี้ยเงินฝาก 3.5 เปอร์เซ็นต์ ทั้งหมดยังคงดอกเบี้ยเงินกู้ไว้เท่าเดิม ทำให้เกิดปัญหาสินค้าราคาแพง ค่าครองชีพพุ่งสูงขึ้นโดยทั่วไป มีข่าวว่า ได้เกิดปัญหาที่ทำนายภาคธุรกิจก่อสร้างว่าในระยะใกล้นี้ ผู้รับเหมาจะหดหายไปเนื่องจากไม่สามารถสู้กับราคาค่าแรงงานและวัสดุก่อสร้างที่พุ่งขึ้นอย่างแรง แต่ปัญหาเฉพาะหน้าที่หนักหน่วงและกำลังเผชิญหน้ารัฐบาลในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่ม จีซีซี ก็คือ แรงกดดันให้มีการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับดอลลาร์ เพื่อบรรเทาปัญหาเงินเฟ้อ มีนักวิเคราะห์ออกมาชี้ว่า กระแสเงินของกลุ่ม จีซีซี ส่วนใหญ่มูลค่าต่ำกว่าความเป็นจริงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ ช่วงต้นเดือน ก.พ. เจ้าหน้าที่ ยูเออีตีฟี่ ออกมาชี้ว่า เศรษฐกิจ จีซีซี “กำลังสูญเสียทางเลือกทางนโยบาย” เนื่องจากผูกค่าเงินของตนไว้กับค่าดอลลาร์ที่กำลังอ่อนตัวลง และชี้ว่า จีซีซี ควรเร่งจังหวะการรวมสกุลเงินเป็นหนึ่งเดียวกันให้เร็วขึ้น ก่อนหน้านั้น นักวิเคราะห์กระแสเงินจากมอร์แกน สแตนลีย์ ได้ออกมาเน้นว่า หากการรวมสกุลเงิน จีซีซี ล่าช้าออกไป อาจทำให้บางประเทศต้องปรับอัตราแลกเปลี่ยนไปโดยลำพัง

อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีหลายสำนักที่ยังมองแนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในตะวันออกกลางในแดนบวก แม้ว่าจะต้องเผชิญกับภาวะเปราะบางในด้านต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ของเอสแอนด์พี จากมุมมองของผู้บริหารกองทุนในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ โดยส่วนใหญ่มองที่ความแข็งแกร่งของพื้นฐานเศรษฐกิจ และรายงานในแง่บวกจากผลประกอบการของเศรษฐกิจภาคอิสลาม ที่ยังคงเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี เช่นรายงานการขยายตัวของธุรกิจหลักทรัพย์กองทุนรวมของอิสลาม กำลังแบ่งบาน โดยในปี 2007 มีมูลค่าพุ่งขึ้นถึง 20 พันล้านดอลลาร์ และรายงานระบุนาครอิสลาม 22 แห่งในกลุ่ม จีซีซี มีสินทรัพย์รวมกันถึง 300 พันล้านดอลลาร์ และผู้สังเกตการณ์ตลาดพันธบัตรอิสลามทำนายว่า ภายในสิบปีจากนี้ ตลาดสุกๆ หรือพันธบัตรอิสลามจะขยายตัวมีมูลค่ารวมถึง 100 พันล้านดอลลาร์

นอกจากนั้น ในรอบเดือน ก.พ. มีความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง เช่น การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจเจดดาห์ครั้งที่ 9 ภายใต้หัวข้อเรื่อง “การสร้างมูลค่าผ่านการสร้างพันธมิตรและการมีส่วนร่วม” และข่าวเรื่อง ดีลการซื้อขายตลาดหุ้นโอเอเอ็มเอ็กซ์ เสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยผ่านการซื้อและจ่ายเงินก้อนมหึมาโดยตลาดหุ้นดูไบ แต่ในทางนิติบัญญัติเป็นการรวมตัวเข้ากับตลาดหุ้นแนสแด็กส์ และไปสู่การจัดตั้งตลาดหุ้นใหม่นามว่า แนสแด็กส์-โอเอเอ็มเอ็กซ์ เป็นดีลที่ซับซ้อนน่าติดตามอย่างยิ่ง และข่าวเรื่องเกิดสายเคเบิลใยแก้วใต้น้ำสองสายนอกชายฝั่งอียิปต์เสียหายส่งผลกระทบใหญ่ไปทั่วภูมิภาค

2. สถานการณ์และนโยบายการเงินในกลุ่มรัฐ จีซีซี

ในรอบเดือน ก.พ. 2008 มีรายงานข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจในตะวันออกกลางเกี่ยวกับปัญหาเงินเฟ้อและค่าเงินของกลุ่มรัฐ จีซีซี ที่ผูกติดกับค่าเงินดอลลาร์ที่กำลังตกต่ำลงอย่างรุนแรง ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจสหรัฐที่ล่อแหลมต่อการส่งผลกระทบต่ออันดับจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหม่ไปทั่วทุกภูมิภาคในโลก

ผลกระทบต่อนโยบายการเงินจากการผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์

ตั้งแต่วันที่ 1 ก.พ. มีรายงานข่าวเรื่องการประกาศลดดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารกลางของกลุ่มรัฐ จีซีซี ส่วนใหญ่มาอยู่ที่ 3 เปอร์เซนต์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจหลังจากที่ เฟด หรือธนาคารกลางสหรัฐประกาศตัดลดดอกเบี้ยลงอีก 0.5 เปอร์เซนต์ เป็นครั้งที่สองในรอบสองสัปดาห์ เพื่อที่จะหยุดภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ ยูเออี และบาห์เรน ลดดอกเบี้ยเงินฝากหลักเหลือ 3 เปอร์เซนต์ ตามการลดดอกเบี้ยอ้างอิงของสหรัฐ ส่วนคูเวต ซึ่งไม่ได้ผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ก็ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนมาอยู่ที่ 3.5 เปอร์เซนต์ ทั้งหมดยังคงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไว้เท่าเดิม เช่น บาห์เรนยังคงอยู่ที่ 5.25 เปอร์เซนต์ (อาหรับ นิวส์ 010208)

นักยุทธศาสตร์กระแสเงินของกลุ่มรัฐจีซีซีอาจจะปรับค่าเงินในอีกไม่กี่เดือนนี้ สตีฟ บาร์โรว์ นักยุทธศาสตร์กระแสเงิน สังกัด แบร์ สเตียร์น ระบุว่า การตกต่ำลงอย่างไม่หยุดยั้งของค่าเงินดอลลาร์ในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา รวมทั้งการประกาศตัดลดดอกเบี้ยของเฟด จะเป็นตัวบีบคั้นให้กลุ่มรัฐ จีซีซี ต้องปรับค่าเงินของตนใหม่ภายในอีกไม่กี่เดือนจากนี้ ทั้งนี้ เพื่อตัดภาวะเงินเฟ้อ บลูมเบิร์ก รายงานคำกล่าวของ บาร์โรว์ เมื่อวันวาน อัตราเงินเฟ้อในกลุ่ม จีซีซี ถึงจุดสูงสุดเป็นประวัติการณ์ กาตาร์รายงานอัตราค่าผู้บริโภคของตุนันขึ้นมาจาก 14 เปอร์เซนต์ ตามด้วย ยูเออี คูเวต และประเทศอื่นๆ อัตราเฉลี่ยเงินเฟ้อของภูมิภาคอยู่ที่ 6.3 เปอร์เซนต์ ในปี 2007 เทียบกับ 0.3 เปอร์เซนต์ ในปี 2001 ตามรายงานของเมอร์ริล ลินช์ นักวิเคราะห์ฐานในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับชี้ว่า กระแสเงินของกลุ่ม จีซีซี ส่วนใหญ่ มูลค่าต่ำกว่าความเป็นจริงเมื่อเทียบกับค่าดอลลาร์ บนฐานดุลบัญชีเดินสะพัดของแต่ละประเทศ เงินเฟ้อ และราคาสินค้าอาหารและบริการ เงินดิแรมของยูเออี ต่ำกว่าที่เป็นจริงประมาณ 10-15 เปอร์เซนต์ และเงินริอัลของซาอุดี ต่ำกว่าความเป็นจริงอยู่ 25-30 เปอร์เซนต์ ตามรายงานของธนาคารดอยช์ แบงก์ เอจี นักวิเคราะห์กล่าวว่า ยูเออี กาตาร์ และซาอุดีอาระเบีย นอกเหนือจากผูกค่าเงินกับดอลลาร์ ยังได้ถือดอลลาร์ปริมาณมหาศาล การตัดสินใจที่จะเปลี่ยนการผูกค่าเงินจากดอลลาร์ไปสู่ตะกร้าเงิน เหมือนที่คูเวตทำมาแล้วในเดือน พ.ค. ปีที่แล้ว อาจช่วยเป็นกำลังใจให้กับประเทศอื่นๆ ที่ถือเงินดอลลาร์อยู่มากมายเช่นกัน หันมาสร้างความหลากหลาย และทำให้ความต้องการเงินดอลลาร์น้อยลง “การมาพร้อมๆ กันของภาวะข้าวของแพง และการอ่อนค่าลงอย่างแรงของเงินดอลลาร์” ได้ทำให้เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอ่าวอาหรับถูกบีบอัดและเร่งภาวะเงินเฟ้อให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น” นักวิเคราะห์กล่าว (คาลิจ ไทมส์ 060208)

สตีเฟน เจน นักวิเคราะห์กระแสเงิน สังกัดมอร์แกน สแตนลีย์ มีความเห็นพ้องกันกับบาร์โรว์ โดยระบุว่า **ยิ่งการรวมสกุลเงินของรัฐ จีซีซี ยิ่งล่าช้าเท่าไร ก็อาจยิ่งจะเร่งให้สมาชิก จีซีซี บางประเทศอาจตัดสินใจปรับค่าเงินของตนไปแต่ลำพัง** ขณะที่ยังคงผูกค่าเงินกับดอลลาร์อยู่ต่อไป คาลิจ ไทมส์ รายงานเมื่อวันที่ 11 ก.พ. เจนกล่าวว่า มีความเสี่ยงสูงขึ้นเรื่อยๆ ว่าการรวมสกุลเงินกลุ่มรัฐ จีซีซี นั้นจะมีปัญหา ไม่ใช่ว่าการจะต้องล่าช้าออกไป ก็เป็นว่า สมาชิกที่เข้าร่วมการรวมสกุลเงินอาจไม่ครบทั้งหมด 6 ประเทศในทีเดียว บางประเทศก็จะมาเข้าร่วมทีหลังเมื่อพร้อมก็เป็นได้ (คาลิจ ไทมส์ 110208) รายงานธนาคารกลาง ยูเออี ชี้ รัฐ จีซีซี อาจได้เห็นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้จากการรายงานของ บาห์เรน ทริบูน เมื่อวันที่ 27 ก.พ. โดยรายงานระบุว่า ภูมิภาคอ่าวอาหรับจะไม่ได้พบเห็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งได้รับการกระตุ้นโดยการเพิ่มขึ้นของความต้องการน้ำมันและแก๊ส ดังที่เห็นมาในปีก่อนๆ อีก และว่า จีดีพีของยูเออีขยายตัวที่ 9.1 เปอร์เซนต์ในปี 2007 และคาดว่าจะลดลงมาอยู่ที่ 6.6 เปอร์เซนต์ ในปีนี้ และจะเพิ่มขึ้นเป็น 9 เปอร์เซนต์ ในปี 2009 และลดลงมาอยู่ที่ 8.5 เปอร์เซนต์ในช่วง 2010 -2011 คาดหมายชะลอตัวอันเนื่องมาจากผลกระทบจากเศรษฐกิจสหรัฐอ่อนตัวลง และเศรษฐกิจขาลงในจีน (มี

นาเอฟเอ็น 270208)

การเรียกร้องให้ปล่อยค่าเงินจากการผูกกับดอลลาร์ของซาอุดี ได้รับแรงกระตุ้นขึ้นมาใหม่อีก เมื่ออดีตประธานเฟด อัลัน กรีนสแปน ออกมาสนับสนุนการปล่อยค่าเงิน โดยกรีนสแปนกล่าวกับคณะผู้แทนที่เข้าร่วมการประชุมสมัชชาเศรษฐกิจเจดดาห์ครั้งที่ 9 เขากล่าวด้วยว่าราคาน้ำมันจะยังคงสูงในระยะใกล้นี้ “นอกเสียจากว่าสมรรถนะการผลิตน้ำมันได้รับการเพิ่มสูงขึ้น จะมีแรงบีบกดต่อราคาน้ำมันอย่างรุนแรง เพียงการเพิ่มอัตราการผลิต ณ จุดที่ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น ยังไม่เพียงพอ มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการปรับขึ้นราคาน้ำมันจำนวนมากขึ้น และมีการเพิ่มอัตราการผลิตน้ำมันขึ้น ในประเด็นเรื่องการลดค่าเงิน กรีนสแปนกล่าวว่า “ในปัญหาเงินเฟ้อ จำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการตัดสินใจทางการเมือง เมื่อไหร่กระแสเงินได้รับการปล่อยให้ลอยตัว เมื่อนั้นแรงกดดันที่มีต่อเงินเฟ้อจะเบาลงอย่างสำคัญ” อย่างไรก็ตาม ดร. มูฮัมหมัด อัล จาสเซอร์ รองผู้ว่าการองค์การการเงินซาอุดีอาระเบีย (ซามา) ออกมาบอกปิดการถอยรูดจากการผูกกับดอลลาร์ทันที (อาหรับ นิวส์ 260208)

ก่อนหน้านี้ **ผู้นำระดับสูงซาอุดีอาระเบีย** ออกมาอ้างว่าการผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ไม่มีผลต่อ**สถานะเงินเฟ้อ**มากนัก ฮามัด อัล เชย์ยารี ผู้ว่าการองค์การการเงินซาอุดีอาระเบีย หรือ ซามา ซึ่งอยู่ระหว่างการเข้าร่วมประชุมสมัชชาที่ปรึกษา ชูรา จำนวน 150 คน ในกรุงริยาด ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์สหรัฐไม่มีผลต่อสถานะเงินเฟ้อมากนัก เขาอธิบายว่า การส่งออกทั้งหมดของซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งประเทศรัฐอ่าวอาหรับอื่นๆ อยู่ในสกุลเงินดอลลาร์ และประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ใช้ดอลลาร์ในการค้า ยิ่งกว่านั้น การขนถ่ายสินค้าและค่าใช้จ่ายด้านการประกันภัย ก็ยังคำนวณด้วยเงินดอลลาร์อีกด้วย ขณะเดียวกัน อิห์ซัน บู-ฮูไลกา ประธานคณะกรรมการการเงินสภาชูรา กล่าวถึงการประชุมพบปะกับรัฐมนตรีคลัง ได้สำรวจนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการเงินของราชอาณาจักร เขาไม่เห็นด้วยกับการที่จะใช้มาตรการ “เร่งด่วน” เพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ เขาเห็นว่า ประเด็นปัญหาเหล่านี้ควรมีการสำรวจกันอย่างถี่ถ้วนถึงทางเลือกต่างๆ ไม่ใช่แค่เพียงการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนรัฐมนตรีคลังซาอุดี ก็กล่าวว่า ปัญหาเรื่องเงินเฟ้อขณะนี้เกิดขึ้นในทุกประเทศ หนึ่งใน ชาววันที่ 18 ก.พ. ระบุว่า **ทางการซาอุดีอาระเบียได้ประกาศเพิ่มค่าจ้างแรงงานให้แก่ข้าราชการอีก 15%** นับการปรับอัตราค่าจ้างเป็นระลอกที่สองในช่วงสองปี การเคลื่อนไหวของซาอุดีครั้งนี้ ดำเนินการหลังจาก บาห์เรน และโอมานได้ประกาศเพิ่มไปก่อนในช่วงปี 2007 ในอัตราเพิ่ม 15% เช่นกัน ขณะที่ ยูเออี ประกาศเพิ่มครั้งใหญ่ถึง 70% และยังมีเสียงเรียกร้องไปทั่วทั้งกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ให้มีการเพิ่มค่าจ้างแรงงานโดยด่วน ทั้งนี้ มีการยืนยันจากผลการสำรวจว่า การเพิ่มเงินเดือนค่าจ้างที่ดำเนินการอยู่ยังไม่ทันกับการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าครองชีพ ที่เด่นชัดที่สุดคือในกาตาร์ ผลสำรวจออกมาว่า อัตราค่าครองชีพพุ่งขึ้น 38% ถัดมาจากอัตราเพิ่มของค่าจ้างแรงงานถึง 22% ในดูไบก็เช่นกัน ค่าครองชีพปรากฏเพิ่มขึ้น 37% มีช่องว่างห่างจากค่าแรงอยู่ถึง 20% (คาลิจ ไทมส์ 190208, อาหรับ นิวส์ 18, 250208)

3. เศรษฐกิจตะวันออกกลางขณะค่าดอลลาร์และเศรษฐกิจสหรัฐตกต่ำ

ในช่วงต้นเดือน ก.พ. 2008 มีรายงานข่าวผลการสำรวจอุตสาหกรรมก่อสร้างในกลุ่มรัฐ จีซีซี พบว่า **ภาคธุรกิจก่อสร้างที่กำลังบูมในภูมิภาคนี้กำลังต้องเผชิญภาวะที่ท้าทายอย่างแรงในขณะนี้** เนื่องจากการขาดแคลนผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีศักยภาพ และปัญหาวัสดุก่อสร้างและค่าแรงแพงขึ้น ซึ่งจะยังผลให้งบประมาณค่าใช้จ่ายของโครงการพุ่งสูงขึ้น รายงานการสำรวจผู้รับเหมาก่อสร้างประจำปี 2007 ที่พิมพ์เผยแพร่โดยนิตยสาร มีด (Meed) กล่าวว่า เศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวอย่างคึกคักของกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ควบคู่กับการชะลอตัวของกิจกรรมการก่อสร้างในตลาดที่ตั้งมั่นแล้วอย่างในยุโรปและอเมริกาเหนือ ได้ส่งให้ตะวันออกกลางกลายเป็นเป้าหมายอันดับแรกๆ ของผู้รับเหมาก่อสร้างระดับนานาชาติจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ นักวิเคราะห์ชี้ว่า การเพิ่มขึ้นเป็นประวัติการณ์ของรายได้จากน้ำมัน และการใช้จ่ายเงินจำนวนมากมหาศาลในภาคโครงสร้างพื้นฐาน โดยกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ เป็นตัวดึงดูดความ

สนใจของบรรดาบริษัทก่อสร้างยักษ์ใหญ่ของโลกหลายแห่ง ขณะนี้ มีโครงการใหญ่ๆ มูลค่ารวมประมาณ 884 พันล้านดอลลาร์ กำลังอยู่ระหว่างการวางแผนและการเรียกประมูล และสัญญาจ้างที่ผ่านการอนุมัติแล้วในปี 2007 ถึง 193 พันล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้รับเหมาที่คาดว่าจะมีรายได้มหาศาลในปีที่กำลังต้องเผชิญปัญหาท้าทายในเรื่องค่าวัสดุก่อสร้างและค่าจ้างแรงงานขึ้นราคา ในปี 2007 ราคาเหล็กกล้าเพิ่มขึ้น 70 เปอร์เซ็นต์ ซีเมนต์เพิ่มขึ้น 50 เปอร์เซ็นต์ และในปีต่อไป คาดว่าอัตราค่าจ้างจะขึ้นมาราว 20 เปอร์เซ็นต์ รายงานชี้ว่า แรงกดดันจากราคาค่าใช้จ่ายต่อผู้รับเหมาก่อสร้าง ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการก่อสร้างในภูมิภาค ทั้งลูกค้าและผู้รับเหมา ต่างหาทางในการทำงานประสานกันมากขึ้น เพื่อลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างลง (คาลิจ ไทมส์ 040208)

แนวโน้มเศรษฐกิจ จีซีซี ยังอยู่ในแดนบวกแม้เศรษฐกิจสหรัฐถดถอย รายงานภายใต้หัวข้อ “แนวโน้มเศรษฐกิจ จีซีซี ปี 2008” เตรียม โดย ดร. อาลา อัล-ยูซุฟ หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ เผยแพร่โดย กัลฟ์ ไซแนกซ์ เฮาส์ บริษัทรายการเงินสำนักงานในดูไบ เป็นข่าวเมื่อวันที่ 13 ก.พ. โดยรายงานระบุว่า แม้ว่าแนวโน้มเศรษฐกิจกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับจะยังคงเป็นบวกต่อไปอย่างมาก แต่เมื่อเศรษฐกิจโลกเผชิญกับภาวะเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั้นหมายความว่า ผู้กำหนดนโยบายของรัฐบาลจีซีซีจำเป็นต้องเตรียมพร้อม โดยเฉพาะในการดำเนินนโยบายทางการเงิน รายงานยังได้นำเสนอการคาดการณ์ที่สำคัญและภาวะเสี่ยงภายในปีหน้า ที่ครอบงำโดยภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวในสหรัฐ ดร. ยูซุฟ กล่าวด้วยว่าสหรัฐกำลังเผชิญหน้ากับช่วงระยะเวลาที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะตกต่ำยาวนาน ขณะที่ความไม่สมดุลในเศรษฐกิจมหภาค และสภาพการณ์ทางการเงินค่อยๆ ปรับตัวเข้าสู่ระดับที่ควรจะเป็น (อาหรับ นิวส์ 130208)

หน่วยบริการด้านกองทุนของสแตนดาร์ด แอนด์ พัวร์ ก็มองแนวโน้มเศรษฐกิจตะวันออกกลางในแง่บวกเช่นเดียวกัน สำนักข่าว มีนาเอฟเอ็นรายงานการวิเคราะห์ล่าสุดของหน่วยบริการกองทุนของ สแตนดาร์ด แอนด์ พัวร์ โดยระบุว่า ผู้บริหารกองทุนที่ลงทุนในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือมองแนวโน้มในภูมิภาคในแง่บวก โดยมองที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ยังแข็งแรง รายงานกล่าวว่า เมื่อปี 2007 ประเทศที่มีผลประกอบการดีที่สุดคือ โอมาน มีกำไรถึง 51.4% และที่ต่ำสุดคือ บาห์เรน ซึ่งก็ยังมีกำไรเพิ่มถึง 15.8% สำหรับกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก จีซีซี ในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ประเทศที่มีผลประกอบการสูงสุดคือ อียิปต์ ได้รับผลตอบแทนเพิ่มถึง 54.9% และที่น้อยที่สุดคือจอร์แดน ได้ผลตอบแทนเพิ่ม 20.9% บรรดาผู้บริหารกองทุนมองเห็นว่า ตลาดในภูมิภาคนี้ยังคงเป็นจุดที่ดึงดูดมากในเชิงเปรียบเทียบทั่วทั้งโลก และโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ด้วยกันทั้งหมด แต่ก็ไม่มีลืมเตือนว่า ในระยะใกล้ๆ นี้ จะยังคงมีความผันผวนต่อไปอีกระยะหนึ่ง (มีนาเอฟเอ็น 130208)

4. ความเคลื่อนไหวตลาดร่วมและการรวมสกุลเงิน จีซีซี

ตลาดร่วม จีซีซี จะเกิดได้จริงหรือ?

เลขา จีซีซี ยอมรับตลาดร่วม หนทางอีกยาวไกล ชาววันที่ 14 ก.พ. अबดุล ราห์มาน บิน ฮามัด อัล อัดดียาห์ เลขาธิการทั่วไปของกลุ่มรัฐ จีซีซี กล่าวในที่ประชุมจัดโดยหอการค้าและอุตสาหกรรมกาตาร์ว่า การจะบรรลุความสำเร็จในการดำเนินงานตลาดร่วมอ่าวอาหรับนั้น ยังมีอุปสรรคอีกมาก เขาชี้ว่า ไม่ใช่ทุกประเทศในกลุ่มรัฐ จีซีซี จะพร้อมเต็มที่ในการดำเนินการตลาดร่วมเต็มรูปแบบ และว่า มีสามในทั้งหมดหกประเทศที่มีความพร้อม 80 เปอร์เซ็นต์ มีเพียงประเทศเดียวที่มีความพร้อมถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ เขายอมรับว่า สมาชิกแต่ละประเทศต้องการปกป้องผลประโยชน์ของพลเมืองของตน กระบวนการทางกฎหมายที่จะประกันตลาดให้มั่นคงก็ยังล่าช้า (เดอะ เพนินซูลา 140208)

รายงานสหพันธ์หอการค้า จีซีซี ระบุ สหพันธ์ฯควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตลาดร่วม จีซีซี ชาว เดอะ เพนินซูลา วันที่ 9 ก.พ. เผยแพร่รายงานของสหพันธ์หอการค้ากลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ หรือ เอฟจีซีซี ระบุว่า สหพันธ์หอการค้า จีซีซี นั้นมีแผน 3 ปี ตั้งเป้าหมายสร้างกลไกเพื่อการพัฒนาบทบาท

ของภาคเอกชนในการส่งเสริมการค้าเงินอย่างเป็นเอกภาพทางเศรษฐกิจของรัฐสมาชิกตลาดร่วม จีซีซี โดยแผนจะรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และสำนักเลขาธิการของ จีซีซี ในภาคธุรกิจเช่น การค้า การลงทุน และการจัดการอุปสรรคที่ขัดขวางการแลกเปลี่ยนทางการค้า รายงานยังได้กล่าวด้วยว่า ตลาดร่วม จีซีซี จะเปิดโอกาสให้แก่ภาคเอกชนมีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยนำไปสู่การแสดงบทบาทนำในการร่วมเศรษฐกิจเป็นเอกภาพในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ (เดอะ เพนินซูลา 090208)

การรวมสกุลเงินกลุ่ม จีซีซี จะไม่เหมือน อียู

ผู้ว่าการธนาคารกลาง ยูเออี กล่าวถึงการรวมสกุลเงินของ กลุ่ม จีซีซี ว่าจะไม่เหมือนรูปแบบของ อียู ผู้ว่าการธนาคารกลางของ ยูเออี สุลต่าน นาสเซอร์ อัล สุเวดี กล่าวว่า จีซีซี อาจไม่ตามรูปแบบเศรษฐกิจของ อียู สำหรับการรวมตัวกันทางด้านเศรษฐกิจ และการรวมสกุลเงินนั้นก็จะมีการสถาปนาโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน จนกระทั่งถึงขั้นสูงสุดในการรวมสกุลเงินเหลือเพียงสกุลเดียว กลุ่มประเทศ จีซีซี อาจไม่ตามแบบอย่างของสหภาพยุโรปและเงินสกุลยูโร การดำเนินการรวมสกุลเงินจะใช้วิธีทำเป็นขั้นๆ “ขั้นที่ 1 และ 2 จะนำผลประโยชน์สองอย่างมาสู่เศรษฐกิจ จีซีซี เนื่องจากมันจะลดหรือลบค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ระหว่างกระแสเงินของประเทศเรา และจะปรับปรุงประสิทธิภาพของการไหลเวียนของเงินทุนระหว่างภาคเศรษฐกิจต่างๆ ของเรา” เขากล่าว ระหว่างการประชุมความร่วมมือระหว่างผู้นำ จัดที่อาบูดาบี ผู้ว่าการธนาคารกล่าวในเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจของ จีซีซี ศักยภาพในอนาคต การรวมเศรษฐกิจเป็นหนึ่งเดียว และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรวมสกุลเงิน

เขากล่าวว่า การรวมสกุลเงินเป็นหนึ่งเดียวเป็นประเด็นระยะยาวของกลุ่ม จีซีซี ตอนนี้เร็วเกินไปที่จะนำมาอภิปรายถกเถียงกัน เนื่องจากชาติต่างๆ ในภูมิภาคนี้จะต้องเห็นพ้องกันในเรื่องพื้นฐานกว่านี้เสียก่อน ซึ่งอันนี้มันแตกต่างจากแบบการรวมสกุลเงินยูโร ในการรวมเศรษฐกิจของ จีซีซี ชาติต่างๆ ในภูมิภาคนี้จะดำเนินการผสมผสานกฎหมายต่างๆ ของแต่ละประเทศเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายเกี่ยวกับบริษัท เพื่อให้การขยายสาขาของบริษัทในสภาพปัจจุบันมีความเป็นไปได้ โดยเฉพาะในที่ที่มีความยากลำบากที่จะจัดตั้งบริษัทธุรกิจข้ามพรมแดน

“พร้อมๆ กับการที่ตลาดร่วม จีซีซี เริ่มก่อตัวขึ้น ศักยภาพทางธุรกิจของบริษัทในระดับภูมิภาคก็จะเพิ่มขึ้น บริษัทเหล่านี้จะประสบความสำเร็จทางธุรกิจและมีตลาดใหญ่ที่ประกอบด้วยประชากรถึง 42 ล้านคนรองรับ” เขาหวังว่ากฎหมายภาษีจะเริ่มมีความโปร่งใสมากขึ้นและเป็นเอกภาพมากขึ้น เป็นการส่งเสริมธุรกิจต่างๆ ผู้ว่าการธนาคารกลางกล่าวว่า เมื่อไรที่ประเทศจีซีซี บรรลุความสำเร็จสองขั้นตอนแรกของการรวมสกุลเงิน ทั้งหมดก็จะเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่คล้ายๆ กันในทุกประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ตลาดร่วมเป็นรูปเป็นร่างขึ้นได้ (คาส์ โทมส์ 260208)

5. สถานการณ์ความเคลื่อนไหวที่น่าติดตามอื่นๆ

การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจเจดดาห์ครั้งที่ 9 ประจำปี 2008 เปิดแล้ว โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งจากภูมิภาคและนานาชาติจำนวนมาก การประชุมครั้งนี้ใช้เวลา 4 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 ก.พ. เป็นต้นไป ใช้ชื่อการประชุมว่า “การสร้างมูลค่าผ่านการสร้างพันธมิตรและการมีส่วนร่วม” การประชุมจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุมและจัดแสดงสินค้านานาชาติเจดดาห์ หัวข้ออภิปรายจะมีเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างชุมชน และจัดตั้งพันธมิตรนานาชาติ และการปรับแก้แนวนโยบายอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาเมืองกันใหม่ เป็นต้น ซามี บาร์ฮาวี ประธานจัดงานการประชุมกล่าวว่า “การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจเจดดาห์ในปีนี้จะไม่มีผู้นำทางการเมืองเข้าร่วมเลย เพราะว่าต้องการมุ่งเน้นประเด็นทางเศรษฐกิจ การค้าและการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ” เขาชี้ด้วยว่า ที่ประชุมสมัชชาเศรษฐกิจเจดดาห์นั้นต้องการตั้งมาตรฐานสำหรับการจัดงานทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระดับชาติ มุ่งเน้นในประเด็นเรื่องการทำงาน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และความมั่งคั่ง โดยเน้นแต่ต้องในเรื่องการทำนายและโอกาสทางเศรษฐกิจ และการเชิญเฉพาะผู้นำทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้าร่วม และต้องการผลหลังการประชุมคาดว่าจะได้แรงบันดาลใจในการออกแบบแผนเศรษฐกิจในอนาคตสำหรับชาติอาระเบียและทั่วทั้งภูมิภาค ดังนั้น บุคคลสำคัญที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ จะมีเช่น อลัน กรีนสแปน อดีตผู้ว่าการธนาคารกลางสหรัฐ จอร์จ โซรอส ผู้ก่อตั้งและประธานสถาบันโอเพิล โซซายเอตี้ ริชาร์ด แบรนสัน ประธานกลุ่มเวอร์จิน ศาสตราจารย์ โมฮัมเหม็ด ยูนิส ผู้ก่อตั้งธนาคารกรามีน แบงก์ และผู้ได้รับรางวัลโนเบล ไพรซ์ สาขาสันติภาพ ซีคา ลับนา อัล-กาสซิม รัฐมนตรีการค้าต่างประเทศ ยูเออี รวมทั้ง มหาอัล-คุนเนม ประธานและผู้อำนวยการสำนักงานการลงทุนโลก และ อะทิฟ อับดุลมาลิก หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหาร อาร์คาปิต้า เป็นต้น (สำนักข่าวคูเวต 240208, คาสิจ โทมส์ 250208)

ดีลการซื้อขายตลาดหุ้นโอเอ็มเอ็กซ์เสร็จสิ้นสมบูรณ์ นำไปสู่การจัดตั้งตลาดหุ้นแนสแด็กส์-โอเอ็มเอ็กซ์ การซื้อขายตลาดหุ้นโอเอ็มเอ็กซ์ โดยตลาดหุ้นดูไบ และมีตลาดหุ้นอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ที่สำคัญคือตลาดหุ้นแนสแด็กส์ ที่ยึดเยื้อมาเป็นเวลาหลายเดือน ได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงเมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2008 เมื่อตลาดหุ้นดูไบออกประกาศว่า ตนนั้นได้จัดการขายหุ้นทั้งหมดของตนที่ได้มาจากบริษัทบริหารตลาดหุ้นสวีเดน โอเอ็มเอ็กซ์ ให้แก่บริษัทตลาดหุ้นแนสแด็กส์ ซึ่งเป็นไปตามที่ประกาศเอาไว้ก่อนหน้านี้ โดยตลาดหุ้นดูไบได้ขายหุ้นของตนทั้งหมด 97.2% ในโอเอ็มเอ็กซ์ ให้แก่แนสแด็กส์ หลังจากตีลทั้งหมดผ่านขั้นตอนตามระเบียบ และได้ตกลงจ่ายเงิน 4.9 พันล้านดอลลาร์ตามข้อตกลงซื้อขายตลาดหุ้นโอเอ็มเอ็กซ์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยที่ตลาดหุ้นดูไบมีข้อแลกเปลี่ยนคือ การได้เป็นเจ้าของหุ้นออกใหม่ 2.9 ล้านหุ้น หรือประมาณ 20% ในตลาดหุ้นแนสแด็กส์ และสิทธิในการโหวตเสียง 5% กับหุ้นอีก 28% ของตลาดหุ้นลอนดอน ที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ของแนสแด็กส์ และเงินสดอีก 1.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (เอพี 280208)

ออกซ์ฟอร์ด บิสิเนส กรุ๊ป วิเคราะห์ไว้เมื่อต้นเดือน ก.พ. เผยแพร่โดย มีนาเอฟเอ็น ระบุว่า **ดีลนี้จะทำให้ตลาดหุ้นดูไบสามารถก้าวขึ้นมาอยู่ในระดับชั้นนำของวงการตลาดเงินของโลกได้อย่างสง่างาม** บริษัทตลาดหุ้นดูไบซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือน ส.ค. ปี 2007 เพื่อดำเนินยุทธศาสตร์แนวนี้นี้ตั้งแต่ต้น โอเอ็มเอ็กซ์เป็นดีลที่ใหญ่ และเมื่อซื้อได้ก็จะได้มาทั้งยวง ตั้งแต่ตลาดหุ้นสต็อกโฮล์ม เฮลซิงกิ โคเปนเฮเกน ไช้แลนด์ และรัฐบอลติกส์ ซึ่งถือเป็นแอ่งที่มีสภาพคล่องทางการเงินมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ไม่เพียงเท่านั้น ยังจะได้ซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพสูงสำหรับการดำเนินการตลาดหุ้นของโอเอ็มเอ็กซ์ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานตลาดหุ้นดูไบยกระดับให้ขึ้นมาเป็นตลาดเงินระดับโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิอีกด้วย (ออกซ์ฟอร์ด บิสิเนส กรุ๊ป 070208)

ได้เกิดเหตุสายเคเบิลใต้ทะเล ในย่านตะวันออกกลาง ได้รับความเสียหายส่งผลให้การสื่อสารโทรคมนาคมระหว่างตะวันออกกลางกับหลายทวีป ถูกกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรง บาร์เรน ทริบูน วันที่ 2 ก.พ. รายงานว่า ความเสียหายจากสายเคเบิลอินเทอร์เน็ตใต้ทะเลเชื่อมระหว่างตะวันออกกลางและเอเชียใต้เมื่อวันวาน รวมถึงอุตสาหกรรมคอลเซ็นเตอร์ ที่สำคัญ ทำให้การบริการถูกจำกัด ประมาณร้อยละ 70 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในอียิปต์ ถูกกระทบกระเทือน นับตั้งแต่สายเคเบิลใต้ทะเลสองเส้นในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนถูกเสียหายเมื่อวันพุธ รวมทั้งได้ก่อให้เกิดการหยุดชะงักของการสื่อสารติดต่อในบริเวณพื้นที่ห่างออกไปนับพันกิโลเมตร สาเหตุของความเสียหายยังไม่รู้แน่ ชาคูดี เทเลคอม บริษัทของรัฐ รายงานความเสียหายมากกว่าร้อยละ 50 ของสายเชื่อมระหว่างประเทศของทางบริษัทเอง และกล่าวว่า ยังไม่อาจทราบได้ว่าเมื่อไหร่จะแก้ไขแล้วเสร็จ ทั้งนี้จากรายงานของ อาหรับ นิรวัส ด้านกระทรวงการสื่อสารโทรคมนาคมของอียิปต์ ออกมากล่าวว่า การซ่อมแซมอาจต้องใช้เวลา “อย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์” และวิงวอนผู้ใช้อย่างให้ระบบสำรองมากเกินไป โดยมีการใช้โปรแกรมดาวน์โหลดและแลกเปลี่ยนไฟล์กันอย่างหนัก สายเคเบิลสองสายของเราได้รับความเสียหาย ทุกๆ คนก็พากันไปใช้สายเคเบิลสายที่สาม ซึ่งก็จะเกิดสภาพการรองรับไม่เพียงพอ สายเคเบิลเส้นนี้ก็จะโอเวอร์โหลด และก็จะไม่มีใครสามารถไปไหนกันได้อีกเลย ค่าแถลงยังได้ระบุประเทศอาหรับอื่นๆ ที่

ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์นี้ เช่น ซาอุดีอาระเบีย ยูเออี อาหรับ เอมิเรตส์ กาตาร์ และบาห์เรน

ในมุสคัต เมืองหลวงของโอมาน บริษัทการสื่อสาร โอมาน เทล ออกคำแถลงกล่าวว่า ทางบริษัทได้ร้องการให้บริการอินเทอร์เน็ตใหม่ 76 เปอร์เซ็นต์ เมื่อวานนี้ ในคูเวต รัฐบาลกล่าวว่า “สภาพภูมิอากาศและการจราจรในมหาสมุทร” ได้ก่อความเสียหายแก่สายเคเบิลในทะเลสองสาย ส่งผลกระทบไปทั่วทั้งภูมิภาค

ในอินเดีย อุตสาหกรรมเอ็นเทอร์เน็ตซึ่งที่ต้องอาศัยการทำงานผ่านอินเทอร์เน็ต ก็ได้รับความเสียหาย ทางกลุ่มธุรกิจนี้กล่าวว่า อาจต้องใช้เวลานานถึง 15 วัน ในการแก้ไขเพื่อกลับสู่ภาวะปกติ “บริษัทเทคโนโลยีข่าวสาร บริษัทซอฟต์แวร์ และคอล เซ็นเตอร์ ผู้ประกอบการบริการทางออนไลน์ไปยังอังกฤษหรือสหรัฐทางฝั่งตะวันออก ได้รับผลกระทบร้ายแรงที่สุด” ราเจช ซาเรีย ประธานสมาคมผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตของอินเดียกล่าว อินเดียมีอุตสาหกรรมเอ็นเทอร์เน็ตมูลค่า 11 พันล้านดอลลาร์ จ่ายคน 700,000 คน ซึ่งให้บริการในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การตอบคำถามลูกค้า ไปจนถึงการวิเคราะห์ตลาดหลักทรัพย์ให้ลูกค้าทั่วโลก เลย์ทีเดีย (บาห์เรน ทรูโน 020208)

เดอะ เพนินซูลา วันที่ 4 ก.พ. ระบุว่า สายเคเบิลที่เสียหายอยู่ระหว่างเกาะฮาลล์ของกาตาร์ และเกาะดาสของยูเออี และเมื่อสัปดาห์ก่อนหน้านี้ สายเคเบิลใต้ทะเลในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและนอกชายฝั่งคูไบ ก็ได้รับความเสียหาย ส่งผลให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจในการส่งอินเทอร์เน็ต และบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง ทั้งในอียิปต์ รัฐอาหรับ และเอเชียใต้ (เพนินซูลา 040208)

สาเหตุที่เกิดขึ้น มีบางรายงานระบุว่าอาจจะเกิดจากสาเหตุการทดสอบของเรือ แต่ก็ยังไม่มีการยืนยัน บริษัทสายเคเบิลใต้ทะเล ซึ่งเป็นของอินเดียประเมินความเสียหายว่า ทำให้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั่วประเทศของอียิปต์ใช้ไม่ได้ 70 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือในอินเดียเสียหาย 60 เปอร์เซ็นต์ ในซาอุดีอาระเบีย แม้ไม่มีการประเมินเป็นทางการ แต่บริษัทบริการอินเทอร์เน็ตในท้องถิ่นแห่งหนึ่ง เชื่อว่าราชอาณาจักรกำลังดิ้นรนเพื่อหาทางแก้ปัญหาไม่ให้เลวร้ายลงไปกว่าเดิมเมื่อครั้งแผ่นดินไหวในแอลจีเรียเมื่อปี 2003 รายงานยังกล่าวด้วยว่า ทั่วทั้งภูมิภาคมีรายงานว่า การดำเนินธุรกิจจากตลาดค้าหุ้นนานาชาติมายังคอลเซ็นเตอร์ได้รับการกระทบกระเทือนจากปัญหาช่องทางการสื่อสารติดต่อกับงานได้มีน้อยเกินไป บริษัทต่างๆ เมื่อรู้ว่าการสื่อสารผ่านออนไลน์มีปัญหา ต่างๆ ก็พากันเปลี่ยนมาใช้ระบบโทรศัพท์ นักธุรกิจซาอุดีอาระเบียหลายคนรายงานว่า ในตอนบ่ายวันที่ 1 ก.พ. เมื่อใช้โทรศัพท์ติดต่อไปยุโรป ปรากฏว่าสายไม่ว่างตลอด (อาหรับ นิวส์ 020208)

คณะกรรมการป้องกันภัยพิบัตินานาชาติ ซึ่งเป็นสมาคมผู้ประกอบการบริการสายเคเบิลใต้ทะเล สมาชิก 86 ราย ทุ่มเทท่าหน้าในการรักษาสายเคเบิลใต้ทะเล กล่าวว่า กว่า 95 เปอร์เซ็นต์ของการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านมหาสมุทร และการเดินทางของข้อมูลข่าวสาร ดำเนินการผ่านสายเคเบิลใต้ทะเล ที่เหลือเพียง 5% ที่ผ่านดาวเทียม เหตุการณ์ร้ายแรงที่สุด ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการสื่อสารโทรคมนาคมสมัยใหม่คือ เหตุแผ่นดินไหวแรงสั่นสะเทือนถึง 7.1 ริกเตอร์ เมื่อเดือน ธ.ค. 2006 ทำให้สายเคเบิลใต้ทะเลเสียหายทั้งหมด 9 สายเชื่อมต่อระหว่าง ไต้หวันและฟิลิปปินส์ ตัดการติดต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับส่วนที่เหลือทั่วโลก อินเทอร์เน็ตใช้การไม่ได้ในจีน ฮองกง สิงคโปร์ ไต้หวัน ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ทำให้การทำงานของธนาคาร สายการบิน และการติดต่อโดยใช้อีเมลทุกชนิดทั้งหมด และต้องใช้เวลาราว 49 วันในการต่อเชื่อมใหม่ทั้งหมด (บาห์เรน ทรูโน 040208)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

จากการสำรวจข่าวสารและรายงานด้านสังคมทั่วไปที่เผยแพร่ในรอบเดือน ก.พ. 2008 มีรายงานข่าวความเคลื่อนไหวและบทความ ที่ฉายภาพความเคลื่อนไหวที่เชื่อมโยงสู่ระดับโลกของการศึกษาในภูมิภาคตะวันออกกลาง นอกเหนือจากประเด็นที่น่าสนใจในนิตยสารฟอรั่ม ที่กล่าวถึงทิศทางที่ควรปรับใหม่ของนโยบายต่อโลกของสหรัฐภายใต้การนำของรัฐบาลชุดใหม่ ที่จะมาบริหารประเทศในปีหน้า ซึ่งนิตยสารมีชื่อฉบับนี้ได้กล่าวถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่สหรัฐจะต้องทุ่มทุนเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและการค้า และที่สำคัญคือในขอบเขตของการศึกษาและวัฒนธรรมตะวันออกกลาง

ข่าวและบทวิเคราะห์ยังได้เสนอประเด็นปัญหา ทั้งจากมุมมองของคนในพื้นที่ และของคนภายนอก เช่น ข่าว/บทความเรื่องเกี่ยวกับการตื่นตัวของบรรดาสถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัย / มหาวิทยาลัยจากโลกตะวันตก ที่เด่นเช่นอังกฤษ สหรัฐ เข้าสู่ภูมิภาคตะวันออกกลางในรูปแบบที่บทความในมิชแกน เดลี (220208) เรียกว่า “การศึกษาแบบส่งออก” หรือที่พยายามเรียกให้เกิดแรงบันดาลใจตั้งชื่อหัวคอลัมน์หนึ่งในเดอะ นิวยอร์ก ไทมส์ (100208) ว่า “ห้องเรียนโลก” (Global Classroom) มีอาการเทียบคล้ายกับในยุคตื่นทอง แสดงออกให้เห็นที่บรรดาสถาบันการศึกษาต่างๆ พากันเห่เข้าไปตั้งหลักคล้ายจับจองพื้นที่ในการตั้งสาขาของตนในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ ซึ่งมีความต้องการอยู่มากมายมหาศาล ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในสหรัฐแห่งหนึ่งกล่าวว่า ทางมหาวิทยาลัยได้รับข้อเสนอให้เปิดการสอนในสาขาวิชาต่างๆ เฉลี่ยอาทิตย์ละ 1 ราย และว่าข้อเสนอดังกล่าว “เกือบเหมือนจดหมายขยะในอีเมล” อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดได้มีการสะท้อนถึงความกังวลและห่วงใยเรื่องของ “คุณภาพทางการศึกษา” และ “การคำนึงถึงกรอบทางด้านสังคมวัฒนธรรม” เพื่อให้การศึกษามุ่งบรรลุภารกิจที่ควรจะเป็นได้อย่างจริงจัง และหนทางที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

นอกจากนั้น ยังมีความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนชั้นสูงผู้มีเงินและผู้ใจบุญในภูมิภาคนี้ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรการกุศลช่วยเหลือด้านสังคมและการศึกษามากขึ้น และกำลังเฟื่องฟูขึ้นในตะวันออกกลาง จนมีกระแสว่าไม่ต้องง้อความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เช่น สหรัฐ ก็ได้ แต่ขณะเดียวกันเราเห็นการเข้ามามีมือกันระหว่างองค์กรในท้องถิ่นกับองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่งด้วย น่าสนใจ

ส่วนความเคลื่อนไหวทางด้านสาธารณสุข ที่เป็นข่าวอย่างกว้างขวางคือ ยูเออี คูไบ และ อาบูดาบี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาล้ำหน้าทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่เป็นอย่างมาก เช่น สตรีในคูไบสามารถเก็บไข่แช่แข็งของตนเองไว้สำหรับการมีลูกในอนาคตได้แล้ว ทั้งนี้เป็นบริการช่วยสตรีที่อาจจำเป็นต้องเลื่อนการตั้งครรภ์ออกไป นอกจากนั้น ในอาบูดาบี ยังเตรียมดำเนินการจัดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกให้แก่วัยรุ่นด้วย นอกจากนั้น ในยูเออี มีการรณรงค์เลิกสูบบุหรี่อย่างเอาใจจริงเอาจัง โดยมีการพัฒนาเครื่องช่วยเหลือและสร้างเงื่อนไขเพื่อให้สามารถเลิกบุหรี่ได้อย่างจริงจังมากขึ้นด้วย

2. ความเคลื่อนไหวทางสังคม-การศึกษาเชื่อมโยงระดับโลก

“ฟอรัม” วิเคราะห์จุดยืนอนาคตของสหรัฐในตะวันออกกลาง

ทางออกของปัญหาไม่ใช่ “กำแพงและความรุนแรง” แต่เป็น “การค้าและการศึกษา”

บทความนิตยสาร ฟอรัม วันที่ 4 ก.พ. 2008 วิเคราะห์บทบาทความรับผิดชอบและโอกาสของสหรัฐในโลกที่กำลังท้าทายประธานาธิบดีสหรัฐคนใหม่ที่จะขึ้นบริหารประเทศต่อจาก ปธน. บุช ว่าควรจะเป็นอย่างไร โดยชี้ถึงความจำเป็นที่สหรัฐจะต้องรู้และกำหนดแนวทางนโยบายใหม่ทั้งหมด ในภูมิภาคตะวันออกกลาง สหรัฐได้เห็นถึงผลที่ตามมาของนโยบาย “หากไม่เป็นมิตรก็ต้องเป็นศัตรูกัน” ซึ่งได้ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้านสหรัฐขึ้นในภูมิภาคนี้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น นโยบายใหม่ไม่เพียงแต่ต้องตอบสนองความต้องการคลี่คลายปัญหาภายในชาติเท่านั้น แต่จะต้องดำเนินการบนผลประโยชน์ที่กว้างขวางในระดับโลกด้วย บทความได้ชี้ถึงความจำเป็นเร่งด่วนของสหรัฐที่จะต้องลงทุนอย่างมหาศาล เพื่อสนับสนุนส่งเสริมด้านเศรษฐกิจการค้า และการสร้างความเข้าใจด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้ บทความชี้ว่า “กำแพงและความรุนแรง” ไม่ใช่ทางออกของปัญหา หากแต่เป็น “การค้าและการศึกษา”

บทความกล่าวว่า “ขณะที่ทั้งปาเลสไตน์และอิสราเอลต่างมีความผิดพลาดหลายประการในหลายปีที่ผ่านมา ผ่านความรุนแรงและความล้มเหลวในการเจรจาสันติภาพ แต่เราต้องรับรู้เสียด้วยว่า ภูมิทัศน์ของตะวันออกกลางบัดนี้ได้เปลี่ยนไปแล้ว” บทความชี้ว่า อิหร่านได้กลายเป็นนักต่อรองอำนาจเกิดใหม่ที่สำคัญ สามารถสะสมอิทธิพลต่อต้านอเมริกันให้ลุกลามยิ่งขึ้นทั้งในหมู่มุสลิมชีอะห์ และซุนนี สนับสนุนทางการเงินให้กับกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ แผ่ขยายปีกออกไปด้วยการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางพลเรือนในแอฟริกาเหนือและอัฟกานิสถาน บทความชี้ด้วยว่า “นี่ก็หมายความว่า ความอยุติธรรม เช่นการปิดล้อมอย่างต่อเนื่องต่อชาวปาเลสไตน์ในเขตกาซา ทำให้พวกเขาไม่เพียงสิ้นเนื้อประดาตัวทางเศรษฐกิจ หากแต่หมดสิ้นทั้งความหวัง และความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตาตาๆ จึงไม่เพียงสร้างความเดือดร้อนอย่างยิ่งใหญ่ร้ายแรงในหมู่ชาวปาเลสไตน์เท่านั้น แต่ยังเป็นการเชื้อเชิญผู้เล่นกลุ่มอื่นๆ ภายในภูมิภาคเข้ามาสวมรอยแทนอีกด้วย” และว่า “โอกาสที่ความขัดแย้งจะขยายตัวแผ่ออกไปจนปกคลุมทั่วทั้งโลก จากสภาพความอยุติธรรมนี้ ความเป็นไปได้ยิ่งใหญ่มากมาย กำแพงและความรุนแรงจึงไม่ใช่ทางออกของปัญหา หากแต่เป็นการค้าและการศึกษาต่างหาก” บทความกล่าว (ฟอรัม 040208)

ยุคตื่นทองทางการศึกษาในตะวันออกกลาง

การสร้าง “ห้องเรียนโลก” หรือ “การส่งออกการศึกษา”

คอลัมน์ “ห้องเรียนโลก” ของเดอะ นิวยอร์ก ไทมส์ วันที่ 10 ก.พ. 2008 ได้หัวเรื่อง “มหาวิทยาลัยในสหรัฐต่างแข่งกันออกไปตั้งสาขาในต่างประเทศ” โดย ทามาร์ เลวิน เขียนถึงกระแสที่สถาบันการศึกษาในสหรัฐต่างตื่นตัวพากันออกไปตั้งสาขาในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาอย่างขนานใหญ่ เนื่องจากมีความต้องการพัฒนาระดับการศึกษามากขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก และโดยเฉพาะระบบการศึกษาที่เป็นของประเทศพัฒนาแล้ว อย่างสหรัฐ และประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ ในยุโรป ออสเตรเลีย เป็นต้น ผู้เขียนใช้คำเปรียบเทียบกับเป็นเหมือน educational gold rush การตื่นทองทางการศึกษา โดยแสดงออกที่มหาวิทยาลัยในสหรัฐจำนวนมากต่างพากันไปเริ่มหรือขยายโครงการหรือการเป็นหุ้นส่วนน้อยๆ โครงการในตลาดการศึกษาที่กำลังขยายตัวอย่างขนานใหญ่ เช่นในจีน อินเดีย และสิงคโปร์ เป็นต้น ไม่ต้องกล่าวถึงมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย หรือในอังกฤษ ซึ่งก็ได้พากันเฮไปเปิดคอร์สการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเช่นกัน

บทความกล่าวว่า ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยในสหรัฐอีกจำนวนมากกำลังพิจารณาไปตั้งสาขาแบบเบ็ดเสร็จของตนในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศร่ำรวยน้ำมันในตะวันออกกลาง บทความระบุว่า เดียวนี้นักศึกษาในประเทศ

อ่าวเปอร์เซีย เช่น กาตาร์ สามารถที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยอเมริกัน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และไม่ต้องเผชิญปัญหาการปะทะทางวัฒนธรรม หรืออุปสรรคเรื่องวีซ่าอันเป็นผลกระทบจากกรณี 9/11 เพื่อที่จะเดินทางเข้าสหรัฐอเมริกา แค่ไปที่เมืองการศึกษาโดฮา ในกาตาร์ นักศึกษาสามารถเข้าศึกษาแพทย์ในคณะแพทยศาสตร์เวียลล์ ของมหาวิทยาลัยคอร์แนลล์ หรือเข้าเรียนรัฐศาสตร์การระหว่างประเทศ ของมหาวิทยาลัยจอร์จ ทาวน์ เรียนคอมพิวเตอร์ ชาญส์ และธุรกิจของสถาบันคาร์เนกี เมลลอน เรียนวิจิตรศิลป์ ของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย คอมมอนเวลท์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ของสถาบันเท็กซัส เอ แอนด์ เอ็ม และในไม่ช้าก็จะเปิดคณะนิติศาสตร์การหนังสือพิมพ์ ของ นอร์ทเวสเทิร์น ด้วย

นอกจากนั้น ในดูไบก็มีเช่นเดียวกัน มหาวิทยาลัย มิชิแกน สเตท และสถาบันเทคโนโลยีโรเชสเตอร์ กำลังจะเปิดรับนักศึกษาใหม่ในฤดูใบไม้ร่วงนี้ที่นี้

“มหาวิทยาลัยต่างๆ กำลังมุ่งหน้าสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยโลก... ต่อไปเราจะได้เห็นมีมหาวิทยาลัยจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ เข้ามาแข่งขันกันในระดับนานาชาติ เพื่อให้ได้เงินทุน ครูอาจารย์และนักศึกษาที่ดีที่สุด” เป็นการตั้งข้อสังเกตของโฮเวิร์ด โรลลินส์ อดีตผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีแห่งจอร์เจีย ซึ่งเปิดโปรแกรมการเรียนการสอนในหลายประเทศ เช่น ฝรั่งเศส สิงคโปร์ อิตาลี แอฟริกาใต้ และจีน รวมทั้งมีแผนไปที่อินเดีย

บทความกล่าวว่า นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ปี 2001 ในสหรัฐ มีความเคลื่อนไหวเพื่อทำให้ระบบการศึกษาเป็นแบบระบบโลกขึ้นสู่กระแสสูงในมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อเตรียมนักศึกษารับมือกับโลกที่เป็นโลกาภิวัตน์ และช่วยครูอาจารย์ให้สามารถรับรู้ข่าวสารในวงการอาชีพของตนเพื่อทันเหตุการณ์ ตามประเพณีที่ทำกันมานั้น มหาวิทยาลัยชั้นนำ มักจะออกสู่ระดับนานาชาติโดยผ่านโครงการการศึกษาตามสถานที่ในต่างประเทศ หุ่นส่วนการวิจัย การแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน และโครงการแลกเปลี่ยนระดับปริญญาที่เสนอให้ไปศึกษาในสถาบันต่างประเทศ มหาวิทยาลัย เยล มีโครงการร่วมมือด้านวิจัยหลายสิบโครงการกับมหาวิทยาลัยในจีน การเปิดสาขาต่างประเทศ โดยกำหนดคุณสมบัติและการให้ปริญญาเหมือนกับสถาบันแม่ทุกอย่าง เป็นปรากฏการณ์ใหม่กว่า แต่ก็เสี่ยงมากกว่า

เอมี กัตแมนน์ ประธานมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย กล่าวว่า ความเสี่ยงก็คือ เราจะไม่สามารถส่งการศึกษาที่มีคุณภาพแบบเดียวกันกับที่เราทำที่นี้ออกไปที่นั่น และนั่นก็จะหมายความว่า เป็นการกร่อนความเข้มแข็งของคณะอาจารย์ในสถาบันแม่ให้อ่อนแอลง แต่เขาก็มีความเห็นว่า การลดขนาดให้เล็กลงยังแย่กว่าระดับคุณภาพที่ได้จากการเพิ่มขนาด

อย่างไรก็ตาม ความกังวลในเรื่องคุณภาพของการศึกษาในสถาบันสาขาที่ออกไปตั้งในพื้นที่ต่างๆ เทียบแล้วไม่เท่ากับสถาบันแม่ เนื่องด้วยปัญหาอุปสรรคต่างๆ นานา ก็ยังพ่ายแพ้แก่ความต้องการที่มีมากมายล้านหลามในพื้นที่เหล่านี้ ดังที่มหาวิทยาลัยวอชิงตัน เจ้าหน้าที่ที่ดูแลโครงการต่างประเทศกล่าวว่า เธอได้รับข้อเสนอให้เปิดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ประมาณ 1 ข้อเสนอต่อสัปดาห์ “เกือบเหมือนจดหมายขยะในอีเมลเลย” เธอกล่าว

การส่งออกการศึกษาเป็นการทำลายตัวเองของสถาบันเหล่านั้น

มีบทความแสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ นำเสนอใน เดอะ มิชิแกน เดลี่ วันที่ 22 ก.พ. 2008 เขียนโดย อิมัด อันซารี ภายใต้หัวข้อเรื่อง Exporting Education การส่งออกการศึกษา เขียนว่า “โลกาภิวัตน์กำลังมีโฉมหน้าใหม่ที่ติดอันดับ นั่นคือ การส่งออกการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงเกียรติภูมิ อย่างเช่น มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก หรือ เอ็นวายุ หรือ มหาวิทยาลัยมิชิแกนสเตท กำลังเปิดสาขาของตนในต่างประเทศ” บทความกล่าวว่า มองเผินๆ เหมือนกับเป็นความคิดที่เลิศ การให้การศึกษาแบบอเมริกันแก่นักศึกษาท้องถิ่นในราคาที่ถูกลง แต่ผู้เขียนชี้ว่า มหาวิทยาลัยเหล่านี้ ไม่เพียงแต่กำลังจำกัดขีดขวางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันในท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่กำลังทำลายชื่อเสียงและกัดกร่อนสถาบันแม่ให้อ่อนแอลง ด้วยการจัดการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพ และแข่งขันกับสถาบันของตนเองในประเทศแม่ ความคิดที่เลิศหรูต่างๆ ยังไม่สามารถปฏิบัติได้จริง (เดอะ มิชิแกน เดลี่ 220208)

ธนาคารโลกเผยแพร่รายงานการปฏิรูปการศึกษาในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ

รายงานของธนาคารโลกเผยแพร่เมื่อต้นเดือน ก.พ. ณ กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน รายงานใช้ชื่อว่า “ถนนที่ไม่มีคนเดิน – การปฏิรูปการศึกษาในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ” (The Road not Traveled – Education Reform in the Middle East and North Africa) ซึ่งทางการธนาคารโลกได้ชี้แจงไว้ว่า เป็นรายงานที่เขียนจากข้อมูลหลักที่ค่อนข้างเก่า (ปี 1970-2003) หลายอย่างในปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป และระบุว่า เป็นผลงานของทีมงานจากหน่วย ธนาคารนานาชาติเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ที่สังกัดธนาคารโลกอีกทีหนึ่ง รายงานระบุว่า ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือจำเป็นต้องทบทวนพื้นฐานระบบการศึกษาของตนเสียใหม่ เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในโลกที่มีการแข่งขันสูง รายงานชี้ว่า ภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ยังมีผู้ไม่รู้หนังสือที่ล้าหลังกว่าเอเชียตะวันออกและลาตินอเมริกา และกำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายใหม่ และจะต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาโดยการนำเอาความชำนาญแบบใหม่และความเชี่ยวชาญที่จำเป็นมาสู่ระบบการเรียนการสอน ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันมากขึ้น ต้องสร้างคนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถในการสื่อสาร และมีความรู้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น สิ่งทีระบบการศึกษาที่มีอยู่ให้ไม่เพียงพอก็คือ ความชำนาญในการคิดแบบวิเคราะห์ ความชำนาญในการแก้ปัญหา คิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ และการมีความคิดสร้างสรรค์ หากไม่มีสิ่งเหล่านี้ ลูกหลานที่เรียนจบออกมาจะไม่มี ความชำนาญที่ตลาดต้องการ (ยูเอ็น นิวส์ เซอร์วิส 050208, อาหรับ นิวส์ 090208)

การจัดประชุมสมัชชาการศึกษานานาชาติที่ดูไบ

การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 27 ก.พ. โดยมีคณะผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการจากภูมิภาคต่างๆ จากตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และสหราชอาณาจักร เข้าร่วม ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับอนาคตของการศึกษา การกำหนดนโยบายการศึกษาและแรงกระตุ้นจากนานาชาติให้เกิดการปรับปรุงการจัดการโรงเรียนในท้องถิ่นให้ยกระดับขึ้น ทั้งนี้ ผู้ทำหน้าที่ปาฐกถาंना จะนำเอาประสบการณ์ของการจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จจากทั่วโลกมาเป็นแนวความคิดที่นำ (อัล บาวบา 170208)

3. ความเคลื่อนไหวขององค์การการกุศลต่างๆ

“ดูไบ แคร่” จับมือ “ยูนิเซฟ” ให้การศึกษาเด็กยากจนล้านคน

รายงานข่าววันที่ 19-20 ก.พ. ระบุว่า องค์การยูนิเซฟ ซึ่งเป็นองค์กรกองทุนเพื่อเด็กของสหประชาชาติ กับองค์การการกุศล ดูไบ แคร่ ที่ริเริ่มโดยผู้นำของดูไบ ได้จับมือกันประกาศเป็นหุ้นส่วนส่งเสริมการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กๆ ทั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ของดูไบ แคร่ เพื่อนำการศึกษาสู่เด็กยากจน 1 ล้านคน และเป็นการเสริมเป้าหมายการพัฒนา มิลเลนเนียม 2 ที่กำหนดการบรรลุการสนองการศึกษาขั้นต้นแก่เด็กทั่วโลกภายในปี 2015 ภายใต้บันทึกความเข้าใจที่ลงนามร่วมกัน ดูไบ แคร่ จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับยูนิเซฟ ในการสนับสนุนโครงการการศึกษาในประเทศต่างๆ เช่น แอฟริกา ยุโรปตะวันออก เอเชียใต้ และตะวันออกกลาง แอนน์ เอ็ม เวเนแมน ผู้อำนวยการอาวุโส แห่งยูนิเซฟ กล่าวว่า การศึกษาจะสนองโอกาสที่สำคัญให้แก่เด็กๆ และช่วยชุมชนดัดวงจรแห่งความยากจนได้ และว่า “ด้วยความสนับสนุนของดูไบ แคร่ ทำให้ยูนิเซฟสามารถขยายการสนับสนุนโครงการการศึกษา ที่จะไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา มิลเลนเนียมได้” ยูนิเซฟ ประเมินว่าขณะนี้ มีเด็กในวัยเรียนระดับประถมศึกษาประมาณ 93 ล้านคน ที่ไม่ได้เข้าเรียน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ชับ-ซาฮารา ของแอฟริกา (41 ล้านคน) ในเอเชียใต้ (31.5 ล้านคน) และในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ (6.9 ล้านคน) (เพรส รีลีส ของ ยูเอ็น 200208, เพรสซุม นิวส์/ดูไบ 190208)

โรต้า-ยูเนสโก ลงนามความร่วมมือสู่เป้าหมายการศึกษาถ้วนหน้า

เอเอ็มอี อินโฟ วันที่ 21 ก.พ. รายงานว่า องค์การพัฒนาเอกชนหรือ เอ็นจีโอ ที่ใช้ชื่อว่า Reach Out To Asia หรือ ROTA สำนักงานอยู่กาตาร์ ได้ลงนามในหนังสือแสดงเจตจำนงร่วมกับ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก เพื่อกระชับความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการการศึกษาที่กำลังทำอยู่ทั่วเอเชียและตะวันออกกลาง ในพิธีลงนามที่จัดขึ้น ณ โรงแรม โฟร์ ซีซั่นส์ ในกรุงโดฮา อันเป็นการริเริ่มร่วมกันที่ชื่อว่า ความร่วมมือโรต้า-ยูเนสโก ภายใต้ข้อตกลงนี้ ทั้งสององค์กรจะบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาทั่วไป และเป้าหมายการศึกษาถ้วนหน้า ซึ่งเป็นโครงการสนองการรู้หนังสือแก่ประชากรโลก และโครงการการศึกษาในความขัดแย้ง

โรต้าและยูเนสโก จะส่งเสริมความร่วมมือในโครงการโลกดิจิทัล ซึ่งโรต้าจะทำหน้าที่จุดรวมของอาหรับและเอเชียให้แก่โครงการนี้ และทั้งสององค์กรยังจะร่วมทำงานในโครงการที่ริเริ่มเฉพาะ ทั้งทางด้านการศึกษา การเงิน ภูมิภาค และการสร้างความชำนาญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น ร่วมกันในการออกแบบและส่งเสริมแบบวิธีการศึกษาที่คิดขึ้นเฉพาะสำหรับผู้ลี้ภัยในตะวันออกกลางและแอฟริกา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังร่วมกันในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล และความรู้ความชำนาญ ในด้านที่เกี่ยวกับแหล่งพลังงานทางเลือกที่มุ่งเป้าหมายที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนอีกด้วย (เอเอ็มอี อินโฟ 210208)

องค์กรการกุศลในอาหรับกำลังเบ่งบาน - ไม่ต้องจ้ออเมริกา

ข้อเขียนของ เอียน วิลเฮล์ม ในคูโบ เขียนลงใน เดอะ คริสเตียน ซาเยนส์ มอนิเตอร์ วันที่ 8 ก.พ. 2008 กล่าวถึงการเคลื่อนไหวที่คึกคักขึ้นขององค์กรการกุศลของคนอาหรับเองในระบอบโลกนี้ เอียนชี้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนี้ดำเนินไปอย่างเงียบๆ ท่ามกลางพาดหัวครึกโครมของข่าวระเบิดพลีชีพและราคาน้ำมันแพงขึ้น โดยเมื่อเดือนที่แล้วนี้เอง ขณะที่โลกกำลังจับตาไปที่การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจโลก ได้มีการประชุมสุดยอดเป็นครั้งแรกของกลุ่มผู้ใจบุญประกอบด้วยราชันนิกุลในตะวันออกกลาง นักธุรกิจอียิปต์ผสมกับนักเคลื่อนไหวชาวเลบานอนและผู้นำที่ทำงานด้านมนุษยธรรมอื่นๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาหนทางออกให้แก่ภูมิภาคที่กำลังเดือดร้อนของพวกเขา เอียน ได้อ้างรายงาน ที่เผยแพร่ในระหว่างการประชุมครั้งนี้ ซึ่งจัดทำโดย จอห์น ดี. เกอร์ฮาร์ด จากศูนย์เพื่อการบริจาคและปฏิบัติการพลเรือนที่มหาวิทยาลัยอเมริกันในโคโร ระบุว่า งานการกุศลได้ส่งแรงกระตุ้นต่อกลุ่มคนร่ำรวยและผู้มีใจเมตตาอื่นๆ มาเข้าร่วมกว้างขวางมากขึ้น และจากฐานของประเพณีดั้งเดิมที่มีอยู่คือ ประเพณี ซากัต ทำให้งานการกุศลในตะวันออกกลางยามนี้ดูโดดเด่น คล้ายมูลนิธิของบิลเกตส์ และ แอนดรูว์ คาร์เนกี และแสวงหาหนทางที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างลึกซึ้ง

เอียน ได้กล่าวถึงองค์กรการกุศลที่ริเริ่มโดยผู้ปกครองของคูโบ ซึ่งยินดีควักกระเป๋าถึง 10 พันล้านดอลลาร์ให้แก่มูลนิธิที่ตั้งขึ้น ซึ่งถ้าหากนี่เป็นผู้ให้ทุนอเมริกันเอง ก็จะเป็นจำนวนเงินบริจาคที่มากเป็นอันดับสามของประเทศเลยทีเดียว แต่เอียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า การที่จะจัดระเบียบและให้มีประสิทธิผลก็ไม่ใช่งานที่ง่าย เพราะประเทศอาหรับส่วนใหญ่มีกฎหมายที่ไม่ชัดเจนในการควบคุมองค์กรการกุศลและองค์กรไม่หวังกำไรต่างๆ การสนับสนุนสิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตยมักจะเป็นประเด็นเรื่องประเพณีความเชื่อ และที่สำคัญ นโยบายของอเมริกันเองที่เป็นอุปสรรค เป็นตัวขัดขวางการบริจาคและการทำงานการกุศลของคนอาหรับอย่างมาก เช่น การปฏิเสธเงินบริจาคของเจ้าของชาอุดีอาระเบีย ที่ต้องการช่วยเหลือเหยื่อจากเหตุการณ์ 9/11 โดยเกรงว่าจะเกี่ยวข้องกับขบวนการก่อการร้าย เอียนชี้ว่าอเมริกาควรจะเปลี่ยนท่าที และหันมาสนับสนุนองค์กรการกุศลเหล่านี้ในเรื่องการทำงานให้ได้ผล เช่น การปรับปรุงกฎหมาย และนี่เป็นนัยว่ามีช่องทางที่จะสามารถทำอะไรได้มากมาย โดยการเข้าร่วมในการเดินบนหนทางช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ขององค์กรการกุศลเหล่านี้ (เดอะ คริสเตียน ซาเยนส์ มอนิเตอร์ 080208)

4. ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข

ในช่วงเดือน ก.พ. 2008 มีความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุขที่พอรวบรวม โดยติดตามดูเป็นรายประเทศดังนี้คือ

1) ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุขในยูเออี อาบูดาบี และ ดูไบ

วันที่ 2 ก.พ. มีรายงานข่าวว่า ดร. อับดุลลาห์ อาบู รูไวธาห์ ที่ปรึกษาทั่วไปด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อมของสำนักเลขาธิการทั่วไปเทศบาลยูเออี กล่าวว่า ยังไม่มีการตัดสินใจชัดเจนว่าผลิตภัณฑ์อาหารต่อแต่งยีนในยูเออี รวมถึงเนื้อจากโคที่มาจากโคลนนิ่ง ทั้งนี้ เป็นการประกาศหลังจากที่ทางองค์การอาหารและยาสหรัฐ หรือ เอฟดีเอ ประกาศว่าผลิตภัณฑ์อาหารเหล่านี้ปลอดภัยต่อการบริโภค รายงานข่าวกล่าวว่า กฎระเบียบขององค์การ เอฟดีเอ สหรัฐ ติดตามเรื่องการติดป้ายผลิตภัณฑ์ “ปลอดภัยจากการโคลน” แต่ไม่กำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มาจากสัตว์โคลนหรือลูกของสัตว์พวกนี้ว่าจะต้องติดป้ายบอกแต่อย่างใด ยูเออี ส่งเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อและนมจากสหรัฐ (กัลฟ์ นิวส์ 020208)

ส่วนที่เมืองสุขภาพดูไบ มีรายงานข่าวเมื่อวันที่ 3 ก.พ. ว่า มีคณะผู้แทนกว่า 650 ราย ที่เข้าร่วมการประชุมในงาน สาธารณสุขอาหรับ 2008 ได้ใช้โอกาสไปตรวจสุขภาพที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ โดยบริษัทรอยัล ฟิลิปส์ อิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับเจ้าภาพสำคัญจัดงาน คือ เมืองสุขภาพดูไบ การตรวจสุขภาพแบบรวดเร็วและง่ายดาย เพื่อตรวจวัดหาปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่เชื่อมโยงถึงปัญหาทางสุขภาพที่ร้ายแรงบางชนิดในตะวันออกกลาง ศูนย์สุขภาพเคลื่อนที่ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ สำหรับงานครั้งนี้เป็นการทำการทดสอบ ระดับกลูโคส ความดันโลหิต สมรรถนะการทำงานของปอด และดัชนีความหนาแน่นของร่างกายของผู้ที่อาสาเข้าตรวจ (เอเอ็มอี อินโฟ 030208)

มีความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับสตรีโดยเฉพาะที่น่าติดตามคือ รายงานข่าวจากอาบูดาบีว่า อาบูดาบีจะดำเนินการโครงการฉีดวัคซีนป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกให้แก่ผู้หญิงวัยรุ่นในเอมิเรตส์ ภายในไม่กี่เดือนนี้ ทั้งนี้ เรื่องนี้กำลังเป็นเรื่องถกเถียงอภิปรายกันในบางประเทศ ผู้ที่คัดค้านอ้างว่าจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมั่วเซ็กส์มากขึ้น รายงานระบุว่า โรคมะเร็งปากมดลูกได้คร่าชีวิตสตรีไปประมาณ 300,000 คนทั่วโลกในแต่ละปี และมาจากสาเหตุของเชื้อไวรัส ปาปิลโลมาในตัวเอง ที่แพร่เชื้อโดยการมีสัมพันธ์ทางเพศธรรมดา เชื้อไวรัสตัวนี้ยังเป็นต้นเหตุของโรคหูดที่ช่องคลอดด้วย (กัลฟ์ นิวส์ 050208) ในอีกข่าวหนึ่งระบุว่าสตรีในดูไบจะสามารถเก็บไข่ของตนเอาไว้เพื่อการมีลูกในอนาคตได้แล้ว รายงานข่าวกล่าวว่า ศูนย์จีแนโคโลจี และ เฟอริลิตี ดูไบ ภายใต้หน่วยงานกรมบริการสุขภาพและการแพทย์ดูไบ ได้เพิ่มการบริการใหม่ที่อนุญาตให้สตรีสามารถ เก็บไข่แช่แข็งของตนไว้ใช้ในอนาคตได้ ดร. ฮัสเนีย การ์เกช ผู้อำนวยการศูนย์ในดูไบกล่าวว่า สร้างการบริการนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยสตรีที่มีความจำเป็นต้องเลื่อนการตั้งครรภ์ออกไป เชื่อว่าบริการนี้น่าเสนอเป็นครั้งแรกในภูมิภาคนี้ (กัลฟ์ นิวส์ 120208)

มีความเคลื่อนไหวทรงเล็งการสูบบุหรี่อย่างจริงจังใน ยูเออี ดูไบ และอาบูดาบี จากรายงานข่าวในเดือน ก.พ. เช่น ข่าววันที่ 18 ก.พ. คาลิฟ ไทมส์ รายงานว่า บรรดาบริษัทยาสูบทั้งหมดในยูเออี จะต้องส่งสาส์นเกี่ยวกับสุขภาพโดยมีภาพกราฟิกที่เหมาะสมบนตัวสินค้าในครบถ้วน ภายในปี 2010 ดร. เวาดาด อัล เมดอร์ หัวหน้าคณะกรรมการการณรงค์หยุดสูบบุหรี่ ในกระทรวงสาธารณสุขของ ยูเออี กล่าวว่า การรณรงค์มีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ในประเทศ และโรคที่เกิดจากผู้รับควันบุหรี่จากผู้ใกล้ชิด ซึ่งเพิ่มความกังวลในหมู่ผู้ไม่สูบบุหรี่กันมากขึ้น (คาลิฟ ไทมส์ 180208) ข่าววันที่ 20 ก.พ. รายงานว่า รัฐบาลอาบูดาบี ประกาศดให้ใบอนุญาต เปิดโรงน้ำชาชาน้ำใหม่ในเอมิเรตส์ เพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน เจ้าหน้าที่คนหนึ่งกล่าวว่า กรมเศรษฐกิจของรัฐบาลอาบูดาบี ไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นขอเปิดโรงน้ำชาชาน้ำใหม่ ในช่วงสองปีที่ผ่านมา และเสริมว่า ได้มีการติดตั้งกลไกเข้มงวดกวดขัน เพื่อกันไม่ให้มีการเสิร์ฟ ชาน้ำในร้านกาแฟและภัตตาคารโดยไม่ถูกต้องแล้วด้วย (กัลฟ์ นิวส์ 200208)

อนึ่ง ชาววันที่ 27 ก.พ. รายงานว่า **ยูเออีวางแผนที่จะเพิ่มจำนวนคลินิกช่วยเลิกสูบบุหรี่ให้มากขึ้น** คลินิกดังกล่าว ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของกระทรวงสาธารณสุข กับ บริษัทโนวาร์ติส คอนซุมเมอร์ เฮลท์ การเคลื่อนไหวนี้เกิดขึ้นมาหลังจากผลการศึกษาวิจัย โดยนักวิจัยจากศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค ในแอตแลนต้า ที่แสดงให้เห็นว่าการลงทุนมากขึ้นในโครงการเลิกบุหรี่นั้น เป็นเรื่องที่มีผลอย่างสำคัญในการช่วยสลายนิสัยการสูบบุหรี่ของผู้ใหญ่ได้อย่างมีผลและรวดเร็ว ดร. เวดาด อัล เมดัวร์ หัวหน้าคณะกรรมการการณรงค์เลิกสูบบุหรี่ กระทรวงสาธารณสุข ยืนยันว่า ผลการศึกษาแสดงว่า การให้เงินทุนเพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างคลินิกช่วยเหลือการเลิกบุหรี่ และการกำหนดราคาบุหรี่ให้สูงขึ้น สามารถลดอัตราการสูบบุหรี่ในผู้ใหญ่ได้มากขึ้น (เอเอ็มอี อินโฟ 270208)

อย่างไรก็ตาม **ประชากรที่อาศัยอยู่ในอาบูดาบี อาจต้องเสียค่าดูแลสุขภาพมากขึ้นอีกถึง 40%** ทั้งนี้จากรายงานข่าวเมื่อวันที่ 28 ก.พ. ว่า โรงพยาบาลเอกชน 14 แห่งในอาบูดาบี กำลังพิจารณาความเป็นไปได้ของการเพิ่มอัตราการรักษาพยาบาลอีก 40% ภายในวันที่ 1 เมษายน เพื่อสู้กับอัตราเงินเฟ้อ แต่บริษัทประกันสุขภาพรู้สึกว่าการเพิ่มขึ้นจะสูงเกินไป และกำลังมีการอภิปรายประเด็นนี้กันอยู่ รายงานข่าวกล่าวว่า ในอาบูดาบี มีโรงพยาบาลเอกชนอยู่ 19 แห่ง ในนี้มี 14 แห่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งมีการพบปะแลกเปลี่ยนปัญหากันบ่อยครั้ง มีการตั้งข้อสังเกตถึงราคาค่าบริการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งเงินเดือนแพทย์ โทนี อัล อัคราร์ ผู้จัดการทั่วไปของโรงพยาบาล โลฟไลน์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการฯ กล่าวถึงเหตุผลประมาณ 12-13 ข้อ เพราะเหตุใดทางกลุ่มจึงเรียกร้องขอขึ้นค่ารักษาพยาบาล 40% (กัลฟ์ นิวส์ 280208)

2) ความเคลื่อนไหวการสาธารณสุขในประเทศอื่นๆ

ในช่วงเดือน ก.พ. 2008 มีความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุขในภูมิภาคตะวันออกกลางที่รวบรวมจากรายงานข่าวของสื่อต่างๆ ในตะวันออกกลาง เช่น มีความเคลื่อนไหวของกลุ่มธุรกิจบริการด้านสุขภาพที่มีฐานใน **คูไบ เตรียมเข้าลงทุนธุรกิจด้านสุขภาพมูลค่ามหาศาลในโอมาน** นั่นคือ กลุ่มธุรกิจสุขภาพ ดร.มุเพน โดยรายงานข่าวกล่าวว่า กลุ่ม ดร.มุเพน เตรียมแผนลงทุนมูลค่าถึง 15.6 ล้านดอลลาร์ ในโอมาน ในช่วง 3 ปีต่อจากนี้ โดยจะมีการจัดตั้งโรงพยาบาลและคลินิกในโอมาน กลุ่มฯ ยังมีแผนลงทุนอีก 50 ล้านดอลลาร์โอมาน ในการขยายกิจการใน จิซซี “เราพิจารณากันอย่างจริงจังในการเข้ามาทำโครงการใหญ่โตในโอมาน เรามีแผนขยายตัวขนาดใหญ่ที่นี่” ดร. อาซาด มุเพน ประธานกลุ่มธุรกิจมุเพนกล่าวในมุสคัต เมื่อวันที่ 6 ก.พ. มุเพน จัดตั้งมาแล้ว 20 ปี ถือเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีเครือข่ายใหญ่โต มีความเชี่ยวชาญในหลายเรื่อง ทั้งทางด้านการแพทย์ และเภสัชกรรมในภูมิภาคนี้ มีการตั้งข้อหยัของตน เช่น “เมดิเซ็นเตอร์” และ “เมดิซิป” เป็นต้น มุเพนยังดำเนินกิจการโรงพยาบาลสามแห่งในคูไบ และในอินเดีย และดูแลแผนกให้คำปรึกษาด้านสุขภาพในเมืองสุขภาพคูไบ อีกด้วย (คาลิจ ไทมส์ 070208)

ความเคลื่อนไหวในคูเวต มีรายงานข่าวว่า **คูเวตและตุรกีร่วมเป็นหุ้นส่วนในการประสานงานด้านการสาธารณสุขอย่างรอบด้าน** สำนักข่าวคุนา รายงานว่า ได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างรัฐมนตรีสาธารณสุขของทั้งสองประเทศระหว่างการเยือนคูเวตเมื่อเดือน ก.พ. ข้อตกลงเน้นเรื่องการส่งคนไข้มะเร็งและโรคหัวใจไปรักษาในตุรกี และตุรกีตอบสนองความต้องการด้านแพทย์และด้านเทคนิคการบริการแม่และเด็ก ตลอดจนจนถึงด้านงานวิจัยและการวางแผนสุขภาพ ทั้งนี้จะมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเจ้าหน้าที่ตุรกีเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบของตุรกี ในด้านความเชี่ยวชาญทางวิชาการในการพัฒนาภาคสาธารณสุขในคูเวต รวมทั้งการฝึกอบรมพนักงานคูเวต และการส่งออกด้านการเชี่ยวชาญรักษาผู้ป่วย เป็นต้น (สำนักข่าว คุนา 130208) และมีข่าว **คูเวต เตรียมจัดงานการประชุมนานาชาติว่าด้วยโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก** โดยมีนี้จะเน้นวิธีการล่าสุดและเครื่องมือที่ใช้ในการรักษาโรคมะเร็งต่อมลูกหมากเป็นสำคัญ (คูเวต ไทมส์ 130208)

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

(โดยการสนับสนุนของ สกว.)

1. **นายอนุช อาภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ และตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสด้านตำราเรียน บริษัทสำนักพิมพ์ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนายมารุต บุญนา และได้เป็นประธานคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อาภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี โดยทำงานประจำกองบรรณาธิการนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ก่อนที่จะมาทำงานเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนี้ยังเคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันเป็นนักเขียน บรรณาธิการและนักแปลอิสระ
3. **ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด** ตำแหน่งนักวิจัยประจำโครงการ จบการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยจอร์จ เมสัน สหรัฐอเมริกา เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหลายชิ้นนับตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลเกียรติคุณรางวัลชมเชยวิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งเคยมีผลงานบทความ และตำราที่ได้รับการตีพิมพ์ หลายชิ้น ปัจจุบัน นอกจากเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ปี 2549-2552)
5. **นายสุรัตน์ โชคประจักษ์ชัด** นักเขียนรับเชิญ จบปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ จาก Strayer University, U.S.A เคยทำงานเป็นนักวิชาการเกษตร ประจำชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก 2

แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า ในระยะใกล้นี้ ภูมิภาคตะวันออกกลางได้แสดงบทบาทที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1997 ตามมาด้วยเหตุการณ์วินาศภัยอาคารเวิลด์เทรดในสหรัฐ ปี ค.ศ. 2001 อันนำไปสู่การประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการบุกโจมตีอิรักของสหรัฐและพันธมิตร รวมทั้งการประกาศทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาคส่วนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การติดตามความเคลื่อนไหวและการรู้จักภูมิภาคตะวันออกกลางในปัจจุบันจึงมีความสำคัญมากขึ้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้ร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project- MEMP) จัดทำโครงการตะวันออกกลางศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านพลังงาน ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และการเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจทั่วไป

โครงการ MEMP ในระยะเริ่มต้น (Pilot Phase) กำหนดเวลา 3 เดือน (เม.ย. – มิ.ย. 2549) จัดทำรายงานประจำเดือน 2 ฉบับ คือ 1) ตะวันออกกลางในบริบทโลก (นำเสนอ 24 พ.ค. 2549) และ 2) ตะวันออกกลางในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (กำหนดนำเสนอ กรกฎาคม 2549)

โครงการเต็มรูปแบบของ MEMP กำหนดเริ่มต้นในเดือน ก.ค. 2549 จะมีรายงานสังเคราะห์ข่าวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางทุกเดือน และรายงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งออกมาเป็นระยะๆ โดยมีผลที่คาดหวังว่าจะออกมาภายใน 2 ปี คือ

- ได้องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย
- สาธารณชน และกลุ่มบุคคล/ องค์กรหน่วยงานเป้าหมาย มีความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ยิ่งขึ้น ถึงความสำคัญของภูมิภาคนี้ต่อโลกปัจจุบัน
- องค์กร / หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้นำและผู้บริหารทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชน ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และสาธารณชนที่สนใจทั่วไป
